

h43
1924.

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

„რეპუბლიკის“-ის სრულიად სპარტელოს განყოფილების გამოცემა

პარიზის კომუნა 1871 წლისა და რევოლუციონარული დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოება დღეს

ამ ორი საკითხის ან-მოვლენის შორის ერთგვარი კავშირია, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი ისტორიულად სულ სხვადასხვა დროს, საკმაოდ დიდი მანძილით დაშორებულს, ეკუთვნის: პარიზის კომუნა და რემედასს (რევოლუციონერთა დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოება)... უკანასკნელი დღევანდელი, პროლეტარული რევოლუციისა და კომინტერნის დროის მოვლენაა. ხოლო პირველი, პარიზის კომუნა, — 50—53 წლის წინანდელი, პირველი ინტერნაციონალის დროის, დიდი ამბავია...

რას წარმოადგენდა ერთი და რას წარმოადგენს მეორე? ორივე საკითხს მე უპასუხებ ქვემოთ შედარებით მოკლეთ, მიუხედავად მათი დიდი ისტორიული და თანამედროვე მნიშვნელობისა.

პარიზის კომუნა, ე. ი. პარიზის მუშებისა და სხვადასხვა რევოლუციონერების მიერ საფრანგეთის სატახტო ქალაქ პარიზში ბურჟუაზიის მთავრობის და მისი დიქტატურის მაგიერ ახალი მუშური მთავრობის და პროლეტარიატის დიქტატურის დამკვიდრებაა. ეს მოხდა 1871 წელს, მას შემდეგ, რაც საფრანგეთის იმპერატორმა ნაპოლეონ მესამემ, რომელსაც მარქსი ქურდ-ბაცაცას და გათახსირებულ კაცს უწოდებს, და გაცუებულია, რომ მან შესძლო 36 მილიონიან ხალხზე ძალდატანებით გაბატონება, — წააგო გერმანიის იმპერატორთან ომი. ეს ომი ორივე მხრით, გერმანიის „რკინის კანცლერის“ (ასე ახასიათებს მას ისტორია მისი მაგარი სისხლის მსმელი პოლიტიკის გამო) ბისმარკისა და, საფრანგეთისგან ნაპოლეონის მიერ ერთგვარად გამოწვეული იყო „მათი“ ხალხების კიდევ უფრო დასაბეჩავებლად და თავიანთი ბატონობის კიდევ უფრო გასაძლიერებლად.

* *

ნაპოლეონ მესამე ტყვედ ჩაიგდეს გერმანელებმა და პარიზს ალყა შემოარტყეს...

საფრანგეთის ბურჟუაზიამ რესპუბლიკა გამოაცხადა და მეთაურად ყოვლად საძაგელი ტიერი აირჩია, რომ მას ჩქარა შეეკრა ზავი გერმანელებთან და პარიზის მუშები გაეიარაღებინა...

ამის საპასუხოდ პარიზის მუშებმა დაიუფლეს ქალაქი და ბურჟუაზიის მთავრობა ვერსალში (პარიზიდან ცოტა მოშორებით — ქალაქი ძველი მეფეებისა) მოემწყვრა...

პარიზის მუშებმა აირჩიეს თავიანთ შორის ქალაქის გამგეობა, რომელიც ნამდვილად მთელი საფრანგეთის მთავრობა იყო, ვინაიდან მას ქონდა დიქტატორული უფლება და თავის მსგავსად უნდა გადაეკეთებინა მთელი საფრანგეთის ქალაქები და დეპარტამენტები (გუბერნიები, მაზრები და სოფლები), ე. ი. ყოველგან მშრომელთა დიქტატურის მართვა-გამგეობა უნდა ყოფილიყო და მთელი საფრანგეთის უამრავი კომუნები პარიზის მთავარ კომუნასთან შეერთებულ-შეკავშირებული იქნებოდა. ეს ვერც მოასწრო და ვერც შეასრულა პარიზის პროლეტარიატმა. ორი თვის შემდეგ, სისხლის-მსმელი „თავისი“ ბურჟუაზიის მთავრობის მიერ, ვერსალიდან, ყოვლად გათახ-

პარიზის კომუნა განადგურებული იქნა: სისხლის ზღვა დააყენეს გამარჯვებულ ვერსალელებმა პარიზის ქუჩებზე; ათი ათასობით დახვრიტეს და კიდევ მეტი ციხეებში ამოლუპეს ან განადგურებულ ციხე-სხელებიდან ოკეანეს შორეულ კუნძულებზე სამუდამოდ გადაასახლეს — სასიკვდილოთ რასაკვირველია...

ასეთი ბოლო უწინასწარმეტყველა პარიზის გამირებს მარქსმა, რადგან მათ დაუშვეს დიდი შეცდომა: — პირველად, იმაში, რომ მაშინვე შეტევაზე არ გადავიდნენ ვერსალელებზე და ბევრი დრო მისცეს მათ ჯარის შემოკრებისა და ბისმარკის შემწეობით შევიდნენ პარიზში. — მეორედ, იმიტომ, რომ პარიზის კომუნარებმა თავი ვერ აართვეს ერთგვარ „შიშსა“ და „მოკრძალებას“ ბურჟუაზიის სიცოცხლის ძარღვის წინაშე — ბირჟისა და ბანკის წინაშე, — არ უყვეს მას „ნაციონალიზაცია“, რომ ესარგებლათ ბრძოლისათვის აუცილებელი და უსაქიროესი უფლებით და თანაც უღმობელათ გულში მახვილი ჩაეცათ იმ კონტრევოლუციის ბუდესათვის, როგორიც იყო პარიზის-ბირჟა, ბანკი...

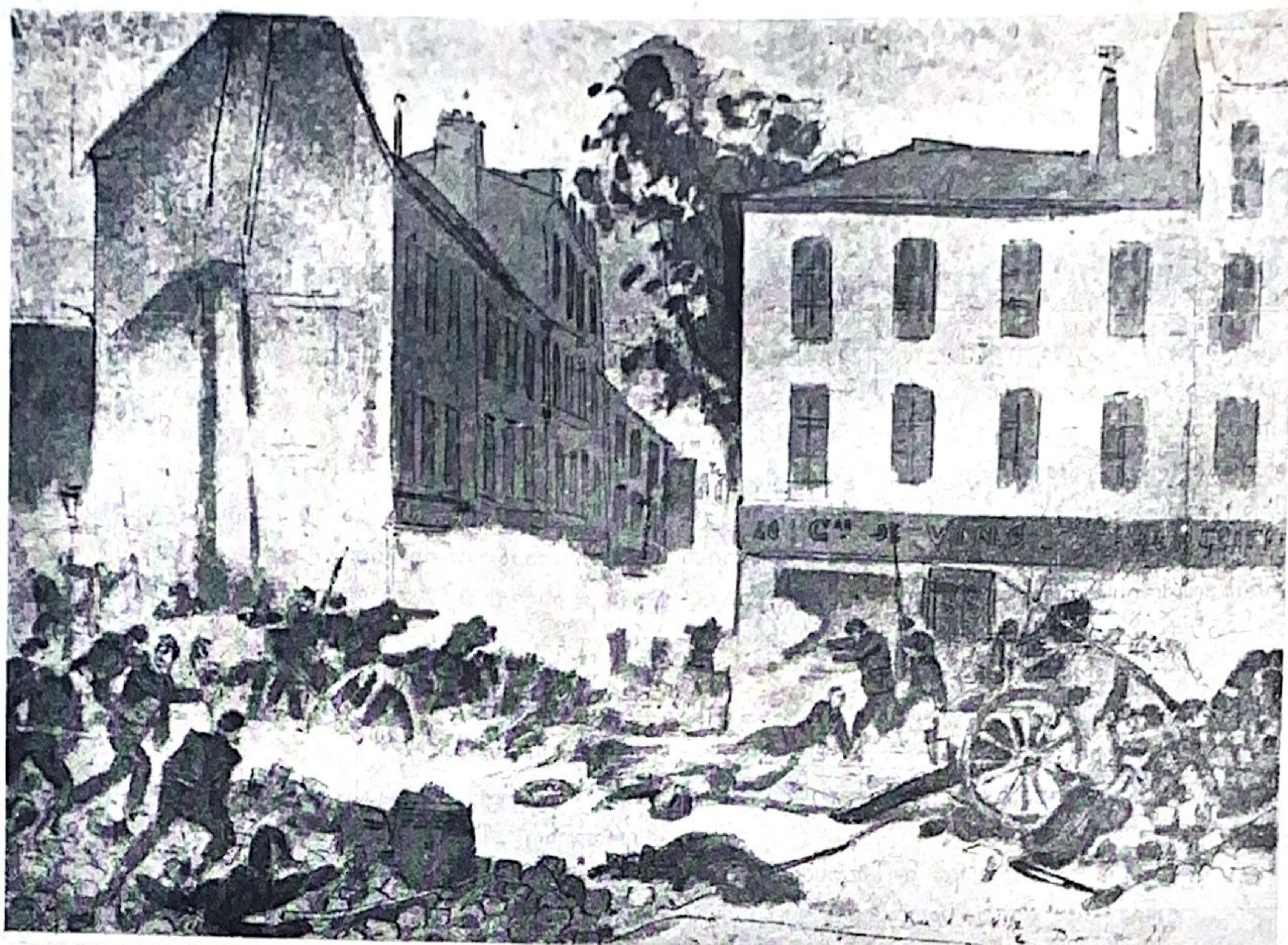
ამასთანავე დიქტატურა არ იყო ისე ძლიერი და ერთსულოვანი, ვინაიდან პარიზის კომუნის წევრები სხვადასხვა ჯგუფებს ეკუთვნოდნენ თავიანთი სოციალ-ეკონომიური და ფილოსოფიურ მსოფლმხედველობით... ამიტომ დიქტატურასთან ერთად დისციპლინა და ტაქტიკა-სტრატეგია სუსტობდა მათში. მიუხედავად ამისა, მარქსის სიტყვებით, პარიზის მუშები პირველი გამირები იყვნენ რომლებმაც უჩვენეს მშრომელ ხალხს ახალი გზები, ახალი მთავრობის შედგენით, მუშების წარმომადგენლებისაგან რომელიც სრულებით არ გავდა-ბურჟუაზიის მოღალატე და ხალხის გამცემ პარლამენტს... პარიზის კომუნა იყო მართლაც, მარქსის სიტყვით, სახელოსნო, სადაც თვით სხვადასხვა პროფესიიდან გამოსული მოწინავე მებრძოლ მუშების დეპუტატების მიერ იქედებოდა ახალი მუშურ გლეხური მთავრობა, რომელიც თავის საარსებოთ მხოლოდ გროშებს ხარჯავდა, ე. ი. კომუნის ყველაზე უმაღლესი მოხელის ჯამაგირი ხელოსან მუშის ქირას არ აღემატებოდა, ეს ბურჟუაზიის მთავარ მინისტრის მეკარეს ძალსაც არ ეყოფოდა...

საზოგადოდ პარიზის კომუნის ყველა დეკრეტები და მთელი მისი გამირული თავგანწირული მოღვაწეობა მოწმობდა, რომ მას, დასცლოდა, — მთელი საფრანგეთის მშრომელი ხალხი მიეკედლებოდა მას...

პარიზის კომუნარებს არ დასცალდათ... და ვერც დასცალდებოდათ... არ იყო ხელშემწყობი ამისათვის არსებული საერთაშორისო მდგომარეობა და არც მუშათა კლასში ორგანიზაციულად მომზადება პარტიული ღირებულებითა და დისციპლინით...

მიუხედავად ამისა, პარიზის კომუნა, საბჭოთა ხელისუფლების დაარსებამდე, არის მთელი მსოფლიოსათვის ყოვლად დიდმნიშვნელოვანი ისტორიული, ერთად ერთი გამირული დიდი ამბავი, რომელიც მომავლისათვის, რომელიც...

632

უკანასკნელი ბარიკადა ტურტიის ქუჩაზე, რომელიც აიღეს მაისის 28-ს — 2 საათზე.

უნდა გამხდარიყო სოციალისტურ რევოლუციისათვის მებრძოლ პროლეტარიატისათვის...

და კიდევ გახდა ის ასეთ გაკვეთილათ!

ეს გაამართლა რუსეთის პროლეტარიატმა და ღარიბ გლეხკაცობამ და თავისი დაუვიწყარი უკვდავი გენიოსი ღვიძლი შვილის-ამხ. ლენინისა და მის-მიერ შექმნილი პარტიის შემწეობით და მეთაურობით. 1917-1924 წლებში გაიმარჯვა სამუდამოდ ძველ თავადაზნაურულ-მეფურ წესწყობილებაზე და თვით ბურჟუაზიის ბატონობიდან განთავისუფლდა ის..

აქ „პარიზის კომუნის“ გაკვეთილებს როგორი უციონურ მარქსიზმთან ერთად უაღრესი გადამწყვეტი მნიშვნელობა ქონდა, რომ გაიმარჯვა საბჭოთა მთავრობამ, მუშურ-გლეხურ ხელისუფლებამ პროლეტარიატის დიქტატურამ რკპ-ეს ხელმძღვანელობით, დედამიწის ერთ მეექვსედ ნაწილზე და ის მთელი დედამიწის ყველა ქვეყნების თავის მზგავსად გარდაქმნისა და გადაკეთებისაკენ მიისწრაფვის...

საბჭოთა ქვეყანა, პროლეტარიატის დიქტატურის ქვეყანა, - დიდი კავშირი სოციალისტ. საბჭოთა რესპუბლიკებისა, გახდა სამშობლოთ მთელ დედამიწის ზურგზე მებრძოლ მოწინავე მშრომელთა და დევნილ რევოლუციონერთა...

აქ დამკვიდრდა ყველა ქვეყნის მებრძოლ პროლეტარიატის კომპარტიის შემაერთებელი ავანგარდი-კომინტერნი, მესამე კომუნისტური ინტერნაციონალი. ამან დააარსა ყველა ქვეყნის მებრძოლ რევოლუციონერთა და მათ ოჯახების დასახმარებლად საერთაშორისო დამხმარე საზოგადოება, რომლის განყოფილება ჩვენ საბჭოთა საქართველოშიაც დაარსდა...

ყველა კომუნისტი და ყველა პატიოსანი მოქალაქე საბჭოთა ქვეყნისა ვალდებულია, — ყოველივე, რაც-კი არ

შეადგენს მისთვის უეჭველათ აუცილებელ სიცოცხლის საშუალებას, — გაიღოს და შეეწიოს საერთაშორისო კაპიტალთან, შეჩვენებულ იმპერიალისტებთან მებრძოლ რევოლუციონერებს, რომლებითაც გატენილია ციხეები გერმანიასა და იტალიაში, ბულგარიაში, ინდოეთში, იაპონიაში და დედამიწის ყველა კუთხეში, სადაც კი ბატონობს კაპიტალი.

მოუწოდებ და მზურვალე გულით ვუსურვებ საბჭოთა ქვეყნის ყველა მოქალაქეს — კომუნისტებსა და ყველა პატიოსან მოქალაქეებს — ქალებს და ვალებს, ქალაქებს და სოფლებს, დიდებსა და პატარებს „პარიზის კომუნის მე-50 წლის თავზე. (ამ 1924 წლ. 18 მარტს, „პარიზის კომუნის“ გამოჩენის დღეა), მასიური მონაწილეობა მიეღოთ რემედასს-ში თავის წვლილის გაღებით საზოგადოების საქართველოს განყოფილების კასის გასაძლიერებლათ და მით გაეადვილებინოთ ბრძოლა საერთაშორისო მებრძოლ რევოლუციონერებისათვის, რაიცა და ამტკიცებს ხალხთა შორის სოლიდარობას.

გაუმარჯოს პროლეტარულ რევოლუციას!..

გაუმარჯოს მის ავანგარდს კომინტერნს!..

გაუმარჯოს მის მიერ შექმნილ რემედასს-ის საზოგადოების საქართველოს განყოფილებას!..

გაუმარჯოს პარიზის კომუნარების სამუდამო ხსოვნას!..

ძირს საერთაშორისო კაპიტალი!..

ძირს იმპერიალიზმი!..

გაუმარჯოს კომუნიზმს, ლენინიზმს, ამ ერთად ერთ... ქეშმარიტ რევოლუციონურ მარქსიზმს!..

მიხა ცხაკაია.

1924 წლ. მარტის 10.

თფილისი — სასახლე.

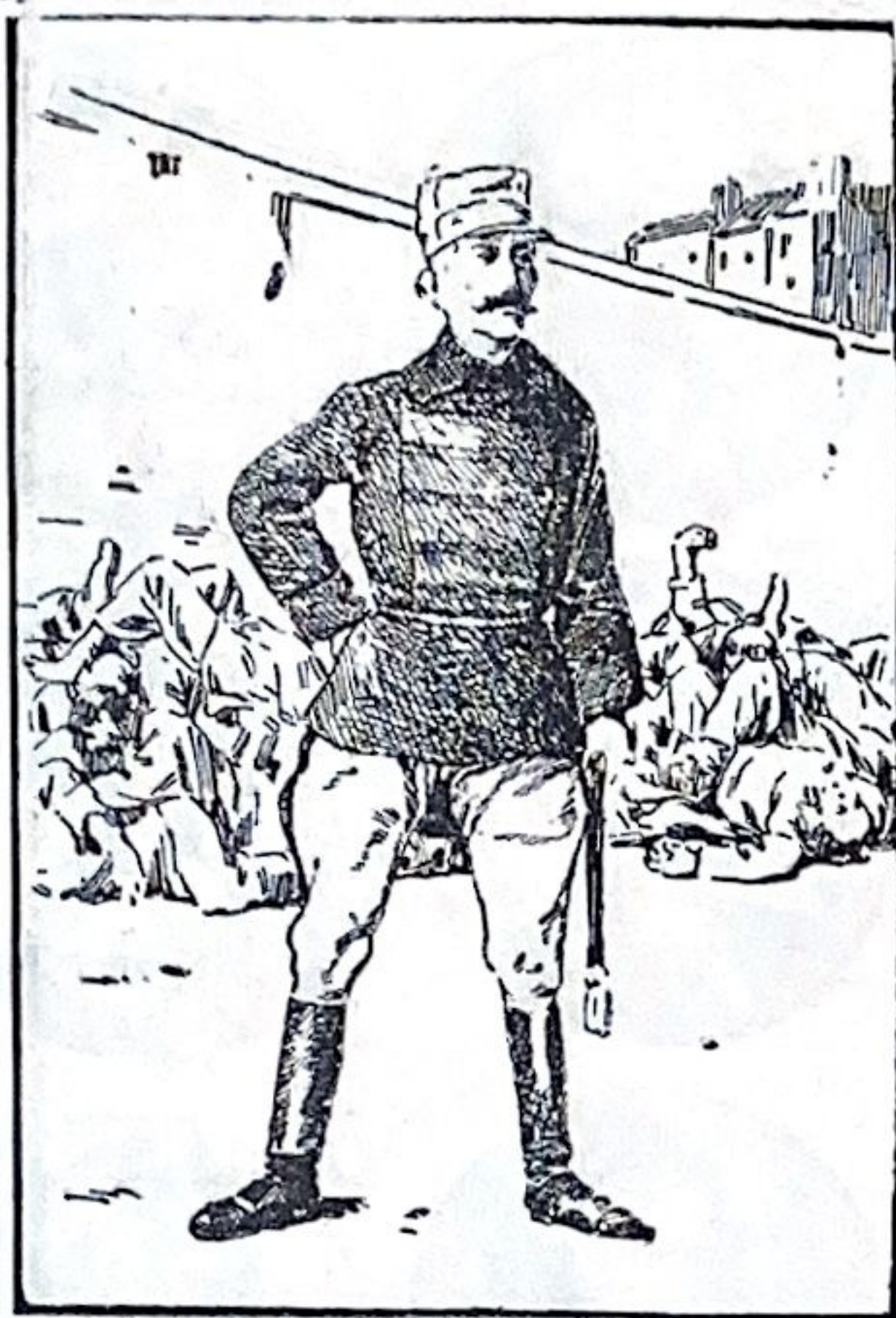

პარიზის კომუნარები

1) ვერმერუ, გაზეთის რედაქტორი, გაუსამართლებლად მიუსაჯეს სიკვდილით დასჯა; 2) ლიუსიენ-ჟენ ვარლენ, მუშა, კომუნის წევრი, დახვრეტილ იქნა 1871 წ. მაისის 28-ს; 3) ბენუა მალონ, სოციალიზმის თეორეტიკოსი, წევრი კომუნისა, მიუსაჯეს უფადო დაპატიმრება და გადასახლება; 4) ჟიულ ვალლეს, გაზეთის რედაქტორი და კომუნის წევრი, მიუსაჯეს სიკვდილით დასჯა; 5) გენერალი ლიულიე, მიუსაჯეს სიკვდილით დასჯა; 6) ჟურდ ფრანსუა, კომუნის წევრი, გადასახლებულ იქნა ახალ კალედონიაში; 7) გენერალი ედი, სამხედრო საქმის რწმუნებული, მიუსაჯეს 20 წლის კატორღა; 8) პასკალ გრუსე, გაზეთის რედაქტორი და კომუნის წევრი, მიუსაჯეს დაპატიმრება და გადასახლება; 9) იზაბელა ჟეტიუ, კომუნარი, მიუსაჯეს სიკვდილით დასჯა; 10) გორტენზია დავიდ, კომუნარი, არტილერისტი—დამმხმნებელი, მიუსაჯეს გადასახლება; 11) კლარა ფურნიე, კომუნარი, არტილერისტი—დამმხმნებელი; 12) ქრისტინა დრუან, კანონიერი ბარიკადა-პორტ-მაიოზე; 13) ვალან, კომუნის წევრი, სახალხო განათლების საქმის რწმუნებული, მიუსაჯეს სიკვდილით დასჯა; 14) ელიზე რეკლიუ, ცნობილი გეოგრაფი და ანარქიზმის თეორეტიკოსი, ნაციონალური გვარდიის ჯარისკაცი, მიუსაჯეს გადასახლება; 15) ფრანკელი, კომუნის წევრი, შრომისა და გაცვლის განყოფილების რწმუნებული, მიუსაჯეს სიკვდილით დასჯა; 16) გენერალი ბერჟერე, კომუნის წევრი, მიუსაჯეს სიკვდილით დასჯა; 17) როსელი, სამხედრო საქმის რწმუნებული, დახვრეტილ იქნა; 18) გასტონ კრემიე, მარსელის რევოლუციონური კომიტეტის თავმჯდომარე, დახვრეტილ იქნა; 19) რაულ რიგო, კომუნის წევრი, დახვრეტილ იქნა 1871 წლის მარტის 24-ს; 20) ბერნერი, ბატარეის უფროსი; 21) კატერინა ოლივიე, მიუსაჯეს გადასახლება; 22) გაიარი, შინაგანი თავდაცვის უფროსი, მიუსაჯეს დაპატიმრება და გადასახლება; 23) გენერალი ლია-სესილია, კომუნის ერთი გამოჩენილი ოფიცერთაგანი, მიუსაჯეს ციხე და გადასახლება; 24) გუსტავ მაროტო, გაზეთის რედაქტორი, მიუსაჯეს სიკვდილით დასჯა; 25) ვი-დაგერი, აჯანყების ერთი მონაწილეთაგანი, დახვრეტილ იქნა; 26) ჟიულ მიო, კომუნის წევრი, მიუსაჯეს სიკვდილით დასჯა.

მუდამ გვასოვდეს?

ამ ერთი თვის წინათ მოსკოვში შესდგა რევოლუციის მეტროპოლიტა დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოების „საკავშირო კონფერენცია“. კონფერენციას დაესწრო 56 დელეგატი. მოხსენებიდან გამოიკვია, რომ რევოლუციის მეტროპოლიტა დამხმარე საზოგადოებას დიდი თანაგრძნობა და სიმპათია გამოუწვევია მშრომელთა ფართო მასებში.

პარიზის კომუნის ჯალათი გენერალი გალიფე.

არ არის დიდი ხანი, რაც ეს საზოგადოება არსებობს. იგი არსებობს და მოქმედობს არა მარტო საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირის ტერიტორიაზე, არამედ მთელ დედამიწის ზურგზე. მაგრამ ყველაზე მეტ დიდ მნიშვნელოვან მუშაობას საზოგადოება ეწევა საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირში. ეს გასაკვირველიც არ არის. იქ სადაც ბატონობს კაპიტალი და მშრომელთა მასებით ციხე-კატორღებია ავსებული, იქ მუშაობა სუსტია. სამაგიეროთ საზოგადოებამ დიდ შედეგებს მიაღწია საბჭოთა რესპუბლიკებში. ასედაც უნდა მომხდარიყო. აქ კაპიტალის უფლიდან განთავისუფლებული მშრომელი მასები, გამსჭვალულნი იმ აზრით, რომ დღეს მათი მატერიალური და მორალური დახმარება რევოლუციონერებისათვის, უფროს იარაღით ხელში აქტიურ დახმარებას.

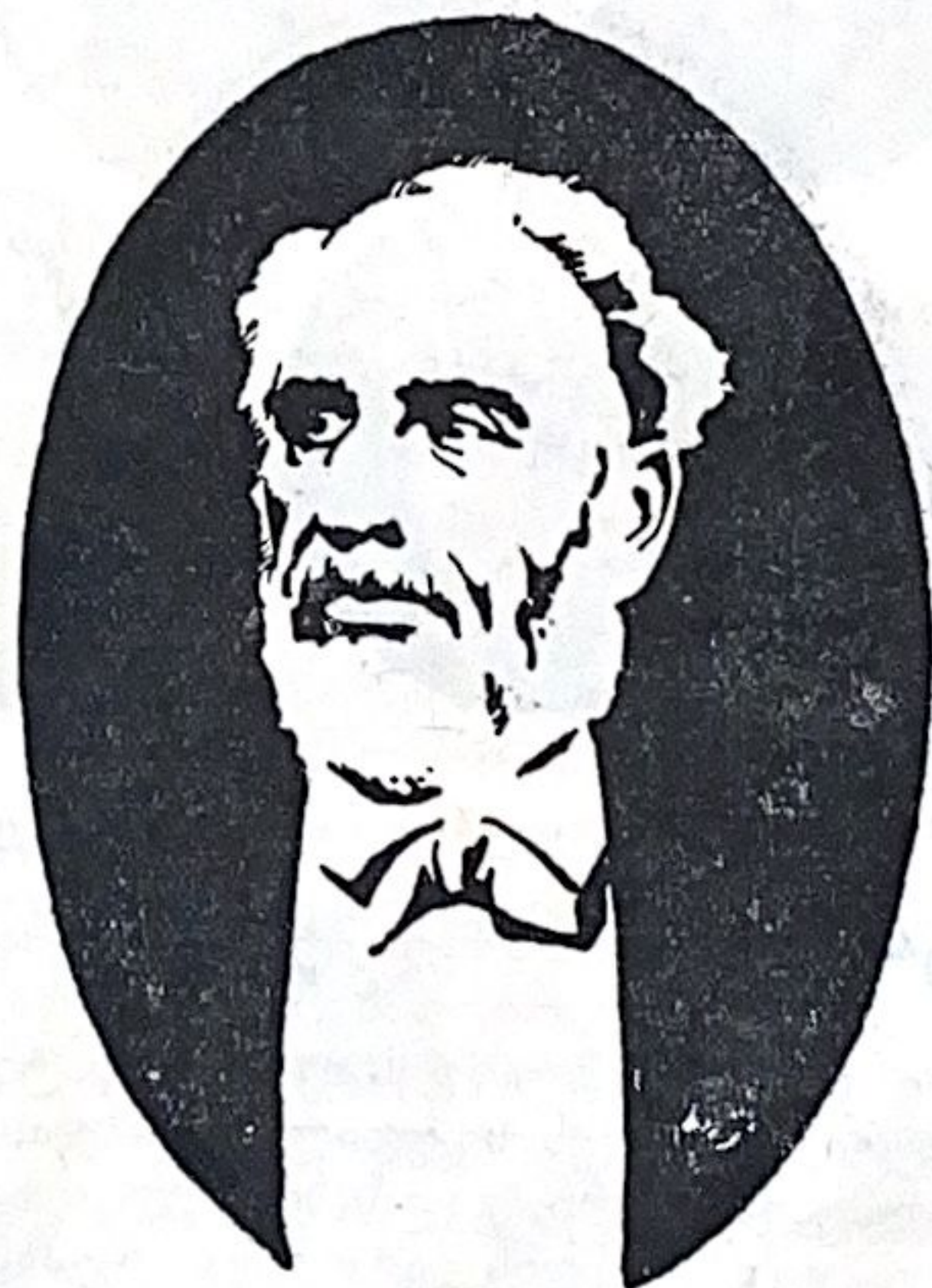
ამიტომ არის, რომ პროლეტარიატი და მშრომელი გლეხ-კაცობა დიდი ალტაცებით ეწევა ამ მუშაობას და სიამაყით მიაჩნია რევ. მეტროპოლიტა-დამხმარე საზოგადოებაში მუშაობა.

ერთი წლის განმავლობაში ამ საზოგადოებამ გიგანტიური ნაბიჯები გადადგა. საზოგადოებამ გამოსცა აუარებელი ლიტერატურა, ჟეტონები, მარკები და სხვა. შეგროვილ იქნა ფულათ 8000 ოქრ. მან. რაც მოხმარდა ციხე-კატორღებში მომწყვდეულ საუკეთესო რევოლუციონერებს. შეფობაზე აყვანილია 48 საკატორღო ციხე საბჭოთა რესპუბლიკების ზოგიერთ ორგანიზაციების მიერ.

ლთა დამხმარე საზოგადოებამსულ რაღაც 9-10 თვის მუშაობის შემდეგ დიდი ორგანიზაციული და აგიტაციური მუშაობა აწარმოვა. გაუწია მაქსიმალური დახმარება ათობითა და ათასობით ციხე სიმაგრეებში მომწყვდეულ რევოლუციონერებს.

რევოლუციის მეტროპოლიტა დამხმარე საზოგადოება ეს ღვიძლი შეიღია საერთაშორისო რევოლუციის შტაბის—კომუნისტური ინტერნაციონალისა. კომინტერნის მეოთხე კონგრესმა მოსკოვის პოლიტ-კატორღელების საზოგადოების წინადადებით, აუცილებლათ ჩასთვალა რევოლუციისათვის მეტროპოლიტა დამხმარე საზოგადოების დაარსება ყველა ქვეყნებში. კომინტერნის გამოცხადებულ აქტიურად გამოეხმაურა ყველა ქვეყნის მშრომელი მასები და თითქმის ერთი ხელის დაკრებით დაარსებულ იქნა ვებერთელა საზოგადოება, რომლის რიგებში საბჭოთა რესპუბლიკების ტერიტორიის კავშირზე ირიცხება 800 ათასი წევრი.

კონფერენციაზე გამოიკვია, რომ საზოგადოებას დიდი თანაგრძნობით შეხვდა კავშირის მშრომელი მასები. პროლეტარიატს არც მშრომელი გლეხკაცობა ჩამორჩა. პირიქით, გლეხურ ორგანიზაციებში ეს საზოგადოება უფრო მაგრათ სდგას ფეხზე, ვიდრე პროლეტარულ ცენტრებში. ეს რასაკვირველია არ აიხსნება მუშათა კლასის გულცივობით ამ საქმეში. ამ გარემოებას კონფერენციაზე ხაზი გაუსვა ამხ. ზინოვიევმა და ყურადღება მიაქცია პარტორგანიზაციებისა, განსაკუთრებით, მოსკოვის, პეტროგრადის და სხვა-პროლეტარულ ქვეყნებისა.

ლიუ-შარლ დელეკლიუზ, კომუნის წევრი, სამხედრო საქმეების რწმუნებული, დაიღუპა ბარიკადებზე.

ამხ. ზინოვიევმა განაცხადა, მიუხედავად იმისა, რომ პარტია ამ საზოგადოების მუშაობას არ აქცევდა მაქსიმალურ ყურადღებას, საზოგადოებამ მაინც თავისი თავი გაამართლა. „ჩვენს წინაშე, სთქვა მან, დასმულია საკითხი, დიდი მნიშვნელობისა და ღირსების.“ დღეს ჩვენ აქ უნდა ვსთქვათ, რომ რაც შეიძლება მეტი ყურადღება მიაქციონ პარტორგანიზაციებმა ამ საქმეს, ვიდრე ეს დღევანდლამდე იყო. ეს იქნება ერთი საუკეთესო სა-

ხსოვნა ჩვენს სულსა და გულში, მილიონობით მეგრძოლი პროლეტარიატისთვის, თუ ეს საქმე დაყენებული იქნება საჭირო სიმაღლეზე.

ამხ. ზინოვიევის სიტყვებიდან ნათლად სჩანს, რომ პარტია ნაკლებ ყურადღებას აქცევდა ამ საზოგადოების მუშაობას, განსაკუთრებით, მას ნაკლები ყურადღება ჰქონდა მიქცეული, ჩვენში—საქართველოში. ამ საზოგადოების მუშაობა ჩვენში ყველაზედ უფრო უკან სდგას. ჯერ კიდევ ბევრი პასუხის მგებელ ამხანაგს ვერ შეუგნია ამ საზოგადოების საერთაშორისო მნიშვნელობა. ამიტომ დღეიდან მაინც ყოველმა პარტიულმა, ყოველმა პროფესიონალურმა, ყოველმა მშრომელმა უნდა იცოდეს რომ ამ საზოგადოებაში მუშაობით ის აკეთებს ფრიად დიდ საქმეს, აახლოვებს საერთაშორისო რევოლუციას.

რევოლუციისათვის მეგრძოლთა დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოების დანიშნულება არ არის მარტო მატერიალური დახმარება ციხე საკანებში მოქცეულ რევოლუციონერებისადმი. მისი ამოცანაა რაც შეიძლება მეტი მჭიდრო კავშირი გააბას საბჭოთა რესპუბლიკებში მშრომელ მასებსა და საერთაშორისო რევოლუციის შორის. ჩვენი მატერიალური დახმარება ბარიკადებზე მეგრძოლ რევოლუციონერებისა, დღევანდელ ისტორიულ მომენტში, ეს არის დახმარება თოფით და ტყვიის-მფრქვევლით ხელში. ეს საზოგადოება ქმნის და ამუშავებს თავის ორგანიზაციას საზოგადოებრივი პრინციპის მიხედვით, რაც შეიძლება მშრომელთა მეტი ჩარევით ამ საქმეში. საზოგადოება დახმარების კონკრეტულ მაგალითებზე ჩვენი მშრომელი მასების წინაშე გადმოშლის ხოლმე იმ ამოცანას, ბრძოლას, რომელსაც აწარმოებს მშრომელი მასები კაპიტალის წინააღმდეგ, აყავს თავის წევრები პროლეტარიატის საერთაშორისო მიზნების შეგნებამდე.

ჩვენ საბჭოთა რესპუბლიკებში ეს საზოგადოება ხელს უწყობს მუშათა კლასსა და გლეხკაცობის მჭიდრო დაკავშირების საქმეს, ერთის მხრით და ფართო უპარტიო მასათა დაახლოვებასა და შეკავშირებას კომუნისტურ პარტიასთან, მეორეს მხრით. აი ეს არის უმთავრესი შინაარსი და დანიშნულება რევოლუციის მეგრძოლთა დამხმარე საზოგადოებისა.

ექვს გარეშეა, რომ ასეთი დიადი მიზნის განსახორციელებლათ არ უნდა იქნეს დაზოგილი არავითარი ენერგია და ჩვენმა პარტიამ და ყველა უპარტიომ, ვისაც კი სწამს დიადი იდეალები პროლეტარიატის გამარჯვებისა, მაქსიმალურად ხელი უნდა შეუწყონ ამ საზოგადოების მუშაობას ჩვენში.

ამ საზოგადოების მუშაობის შინაარსი ფრიად ნათელია და გასაგები. აქ უნდა იქნეს წარმოებული მუდმივი აგიტაცია-პრპაგანდა, რომელსაც თავის მხრით დასახული აქვს გამორკვევა მუშათა კლასის ბრძოლის ხასიათისა კაპიტალთან, თეთრ ტერორთან, ციხეში მოქცეულების დახმარება და სხვა.

საზოგადოების ყოველი წევრი თავის სიამაყეთ უნდა სთვლიდეს ყოველივე მას, რასაც ის საერთაშორისო მეგრძოლ პროლეტარიატისათვის და მის გასამარჯვებლათ მოიმოქმედებს.

რასაკვირველია, ამ მხრით მუშაობა პროლეტარულ მასებში ძალიან ადვილია; აქ საერთოდ მუშათა კლასის სოლიდარობა დამტკიცებულია. საჭიროა მხოლოდ ყოველი პროლეტარის წინაშე მუდმივად იშლებოდეს ის საშინელი ყოველდღიური ბრძოლა ტანჯვა და ვაება, რომელსაც თან იტანს ბრძოლაში ჩაბმული მსოფლიო პრო-

ჩვენ გლეხ-კაცობაში შედარებით, რასაკვირველია, ძნელია მაქსიმალურად ამ საქმის გაღვივება, მაგრამ ჩვენი გლეხკაცობა, რომელმაც თვით გამოიარა ორი რევოლუციის ქარ-ცეცხლი, ადვილათ შეიგნებს და გაიმსჭვლება საზოგადოების დიადი მიზნებით. ეს რევოლუციის მეგრძოლთა დამხმარე საზოგადოება უნდა გადაიქცეს ნამდვილ პოლიტიკურ სკოლად ჩვენი მშრომელ გლეხ-კაცობისთვის. ასეთი მუშაობა უნდა სწარმოებდეს წითელ არმიას, მშრომელ ქალთა შორის. ადგილობრივად ამხანაგებმა ყურადღება უნდა მიაქციონ, რათა ამ საზოგადოების მუშაობაში ჩაბმული იქნეს ინტელიგენციის ის ნაწილი, რომელსაც ღრმად სწამს პროლეტარიატის საერთაშორისო იდეალები.

ყველას კარგათ უნდა ახსოვდეს, რომ რამდენათ წინ მივდივართ, რამდენათ ღრმადდება კაპიტალისტურ საზოგადოების შინაგანი წინააღმდეგობანი და ის თავს ვერ აღწევს ომის მიერ გამოწვეულ საერთაშორისო ეკონომიურ კრიზისებს, იმდენათ პროლეტარიატის ეკონომიური და პოლიტიკური მდგომარეობა უარესდება და ამიტომ ეს ბრძოლა მუდმივ და სასტიკ ხასიათს ღებულობს.

მთელ მსოფლიოში დღეს ყოველდღიური თითქმის შეუწყვეტავი ბრძოლა სწარმოებს კაპიტალისა და შრომას შორის. არ გაივლის თვე, რომ რომელიმე ქვეყანაში პროლეტარიატი, გამოსული მოთმინებიდან, იარაღით ხელში არ გამოვიდეს ბრძოლის ველზე. მაგრამ ჯერ-ჯერობით ეს ბრძოლები მარცხით თავდება პროლეტარიატის მხრით და შედეგათ მას მოსდევს აწიოკება, ტანჯვა-წამება მუშათა კლასისა, საუკეთესო რევოლუციონერებისა და მათი ოჯახებისა. აქ ყოველად შეუძლებელია ჩამოთვლილ და განხილულ იქნეს ყოველივე ის ტანჯვა ვაება, რომელიც გადააქვს მუშათა კლასს, დროებით ბრძოლაში დამარცხებულს. თითქმის ყველა სახელმწიფოებში ჭერ-ჭვეშ მოქცეული მუშათა კლასი განიცდის სასტიკ დევნას. ბურჟუაზია გრძნობს თავის თავის დამარცხებას, გრძნობს რომ მისი დღენი დათვლილია და ამიტომ მის სისასტიკეს საზღვარი არ აქვს. იაპონიაში ბურჟუაზია იქამდისაც კი მივიდა, რომ საშინელი კატასტროფა, მიწის ძვრა, რომელიც ამ რამდენიმე თვის წინათ დატრიალდა იქ, მან გამოიყენა იმისათვის, რომ მიწასთან გაესწორებია, ლუკმა-ლუკმით ექცია საუკეთესო რევოლუციონერები, კომუნისტურ პარტიის წევრები და აგრეთვე ზოგიერთი ჯგუფები სინდიკალისტ მუშებისა. აი ამ საშინელ სახალხო უბედურების დროს, იაპონიის მთავრობას გამოყავდა ხოლმე ციხეებიდან რევოლუციის საუკეთესო ბელადები და ყოველად უსამართლოდ ხოცავდა მათ. მიწის ძვრის დროს მთავრობამ განგებ არ გახსნა ციხის კარები, ვინაიდან მას სურდა ყველა იქ მყოფი რევოლუციონერები ცეცხლს ჩაენთქა.

თითქმის ასეთივე მდგომარეობაა ყველგან, ცნობილ „დემოკრატიულ“ და „თავისუფალ“ ამერიკაში რამდენიმე ათი ათასი მუშა სულს ღაფავს თავისუფალ ამერიკის ციხეებში. ამერიკის ციხეები გაცილებით უფრო უარესები არიან, ვიდრე იყვნენ ჩვენი ციხეები მეფის დროს. მათთან შედარებით მეფის ციხეები შეიძლება დავსახოთ „ღვთის სახლებათ“. ჩვენ ციხეებში შეიძლებოდა წიგნის კითხვა, სწავლა, წერა. იქ კი ამერიკაში ციხის და კატორღის რეჟიმი დამყარებულია არა მარტო ფიზიკურ სიკვდილზე ადამიანისა, არამედ მის მორალურად მოსპო-

ნერს. იქ არც ერთ ტუსალს არ შეუძლია არავითარ წიგნის, გაზეთის წაკითხვა. არა აქვს ნება წერისა და სხვა ერთი სიტყვით იქ ადამიანს აქცევენ ნამდვილ პირუტყვად და რასაკვირველია რომ ასეთი მდგომარეობაში მყოფნი საუკეთესო მეზობლნი კარგავენ სულიერ სიმშვიდეს და ციხეშივე ცოცხლათ შორდებიან იმ საუკეთესო საქმეს, რომელსაც ციხის გარეთ მათ შეაღიეს მთელი თავისი ენერგია, სიცოცხლე.

ასეთი სურათია თითქმის ყველგან და ამიტომ ჩვენი მოვალეობაა, მოვალეობაა მათი, ვინც ეს უბედურება და ტანჯვა-ვაება უკვე გამოიარეს, არ დაზოგონ თავიანთი არც ძალა, არც უნარი, არც ცოდნა, რათა დააჩქარონ შავი სამყაროს დამსხვრევა, მუშათა კლასის გამარჯვება და ასი ათასობით ციხე-კატორღაში მოქცეული საუკეთესო რევოლუციონერების განთავისუფლება.

დღეს, კომუნის 53 წლის თავზე, ყოველ მშრომელს თვალ-წინ უნდა წარმოუდგეს „სისხლის კვირა“ 20—28 მაისი 1871 წლისა.

თვალწინ უნდა წარმოუდგეს ყველას პარიზის პროლეტარატის თავ-განწირვა კომუნის საუკეთესო იდეალებისათვის და ის სასტიკი ბედი, რომელიც მას თავს დაატყდა გამხეცებული და უღმრთელი ბურჟუაზიისაგან. თეთრ გვარდიელებმა, პირ-სისხლიანმა ბურჟუაზიამ განადგურა პარიზის პროლეტარიატი და თვითონ კი სასტიკი გამარჯვება იდღესასწაულა.

ყოველმა მუშამ, ყოველმა გლეხმა, ყოველმა მშრომელმა უნდა კარგად იცოდეს, მარად ახსოვდეს, რომ პა-

რიზის კომუნის, პარიზის პროლეტარიატის ფიზიკურად განადგურების მიზეზი იყო ის, რომ კომუნას, პარიზის პროლეტარიატს დამხმარე არ აღმოუჩნდა; ისინი მართოდ მართო იბრძოდნენ და ამიტომაც იყო, რომ ასე სასტიკათ დამარცხდნენ. და თუ მშრომელ მასებს უნდა სასტიკათ დამარცხდნენ. და თუ მშრომელ მასებს უნდა არ განემორდეს პარიზის კომუნის „სისხლის კვირა“, რომელიც ამოწყვეტილ იქნა 30 ათასი მუშამდე, აუცილებლად საჭიროა, რომ ყოველთვის რევოლუციის სადარაჯოზე მტკიცეთ ვიდგეთ, მუდმივი და შეუწყვეტელი დახმარება გაუწიოთ ბრძოლის ველზე დროებით დამარცხებულებს და თუ სადმე იფეთქებს პროლეტარული რევოლუცია, მუშათა კლასი, მშრომელი მასები რევოლუციის მეზობლ დამხმარე საზოგადოების სახით პირველნი უნდა მივიდნენ დასახმარებლათ და იქ შორს ჩვენგან, ბარიკადებზედ, უკანასკნელი სასიკვდილო მახვილი ჩასცენ ისტორიულად განწირულ ბურჟუაზიას.

ამას გვავალებს ჩვენ რევოლუციის მეზობლთა დამხმარე საზოგადოების წევრობა. ამას გვავალებს მუშათა კლასის სოლიდარობა. ის უნდა გვახსოვდეს ყოველთვის და ყველგან. თვალ-წინ უნდა გვედგას პარიზის კომუნა ათასობით დახოცილი კომუნარები, ასი ათასობით ციხე-კატორღებში მოქცეული საუკეთესო რევოლუციონერები; მუდმივი მზადება საბრძოლველად, თვალ უწყვეტელი ბრძოლის ჰორიზონტი და ბოლოს მსოფლიო კომუნა.

ა. კვირიკაძე.

პ ა რ ი ზ ის კ ო მ უ ნ ა

1871 წლის მარტის 18-ს დილით პარიზი გააღვიძა მქუხარე ხმებმა: „გაუმარჯოს კომუნას!“ რაა ეს კომუნა, ეს სფინქსი, რომელიც ისე მძიმე, თავსატეხ ამოცანას აძლევს ბურჟუაზიულ ტვინს?

„პარიზის პროლეტარები“, სწერდა თავის მანიფესტში 18 მარტს ცენტრალურ კომიტეტი, „ხედავდნენ რა გაბატონებული კლასების ღალატსა და დამარცხებას, მიხედნენ, რომ დადგა დრო, როცა თითონ მათ თავისი ინიციატივით საზოგადოებრივ საქმეთა საკუთარ ხელში აღებოთ... უნდა დაიხსნან... ისინი მიხედნენ, რომ ეს მოვალეობა მათ აქვთ დაკისრებული, რომ მათ ეკუთვნით უცილობელი უფლება გახდნენ თავიანთი ბედის ბატონ-პატრონად და თითონვე აიღონ ხელთ სახელმწიფო ძალა-უფლება“.

მაგრამ მუშათა კლასს არ შეუძლია პირდაპირ დაეუფლოს მზამზარეულ სახელმწიფოებრივ მანქანას და მობართოს იგი თავის საკუთარ მიზნების სასამსახუროთ.

სახელმწიფოს ცენტრალური მთავრობა თავისი ყველგან მყოფი ორგანოებით, რომლებიც შრომის იერარქიულ და სისტემატიურ განაწილების პრინციპზეა დამყარებული: რეგულიარული არმიით, პოლიციით, ბიუროკრატით, სამღვდლოებით და სამმართველოებით, აბსოლუტური მონარქიის დროიდან მომდინარეობს, როცა იგი მძლავრ იარაღს წარმოადგენდა ახლათ ჩასახული ბურჟუაზიული საზოგადოებისათვის ფეოდალიზმთან ბრძოლაში. მაგრამ მეზატონეთა და თავად-ახნაურთა ჩთამომავლობითი ხარისხები, მათი ადგილობრივი უპირატესობანი, საქალ ქო და ამქრული მონოპოლიები და პროვინ-

ნიების ნაშთები, აჩერებდა მის განვითარებას. მე-18 საუკუნის საფრანგეთის რევოლუციის უზარმაზარმა ცოცხმა აღგავა წარსულ საუკუნეთა უსარგებლო ნაგავი და ამწაირათ საზოგადოებრივი ნიადაგი უკანასკნელ ხელშემშლელ პირობათაგან გაწმინდა, რომ აგებულ იქნას თანამედროვე სახელმწიფოებრივი შენობა. ამ შენობის აგება ჯერ ისევ პირველი იმპერიის დროს დაიწყო, ხოლო თვით ეს მეორე იმპერია თავის მხრით ახალი საფრანგეთის საწინააღმდეგო, ძველი ნახევრათ ფეოდალური ევროპის კოალიციური ომებით იყო გამოწვეული, ბატონობის ფორმის შემდეგი განვითარების დროს მთავრობა დაუმორჩილეს პარლამენტარულ კონტროლს, ე. ი. მქონებული კლასების პირდაპირ კონტროლს. მეორე მხრივ იგი გახდა აღურაცხელი სახელმწიფო ვალების და მძიმე გადასახადების წყარო, იგი საღაო და საცილობელი ასპარეზი შეიქნა მეტოქე ფრაქციებისა და გაბატონებულ კლასების ავანტიურისტთა წრეებისათვის, რომელთაც მასში თავისკენ იზიდავდა მისი ადმინისტრაციული ძალა მისი შემოსავლის წყაროები და თანამდებობანი. მეორე მხრით. საზოგადოებაში მომხდარი ეკონომიური ცვლილებების გავლენით მისი პოლიტიკური ხასიათიც შეიცვალა. იმის და კვალათ როგორადაც კი თანამედროვე მრეწველობის პროგრესი აფართოებდა და აღრმავებდა კლასობრივ წინააღმდეგობას კაპიტალსა და შრომას შორის. ისე სახელმწიფოებრივი ძალა-უფლებაც სულ უფრო და უფრო მეტათ იხეჭდა საზოგადოებრივი ძალის ხასიათს მუშათა კლასის დასათრგუნავათ, ხასიათს იარაღისას კლასობრივ ბატონობისათვის. ყოველი რევოლუციის შემდეგ, რომე-

მოასწავებდა, სახელმწიფოებრივი ძალა-უფლების ხასიათი, როგორც მხოლოდ დათრგუნვის იარაღი, სულ უფრო და უფრო ირკვევა.

კომუნა იყო იმპერიის პირდაპირი წინააღმდეგობა. ლოზუნგი: „გაუმარჯოს სოციალურ რესპუბლიკას“, რომლითაც პარიზის პროლეტარიატი თებერვლის რევოლუციას მიესალმა, გამოხატავდა ბუნდოვან მისწრაფებას ისეთი რესპუბლიკისადმი, რომელიც არა თუ კლასობრივი ბატონობის მართო მონარქიულ ფორმას მოსპობდა, არამედ — თვით კლასობრივ ბატონობასაც. კომუნაც სწორედ ასეთი რესპუბლიკის განსახლებული ფორმა იყო.

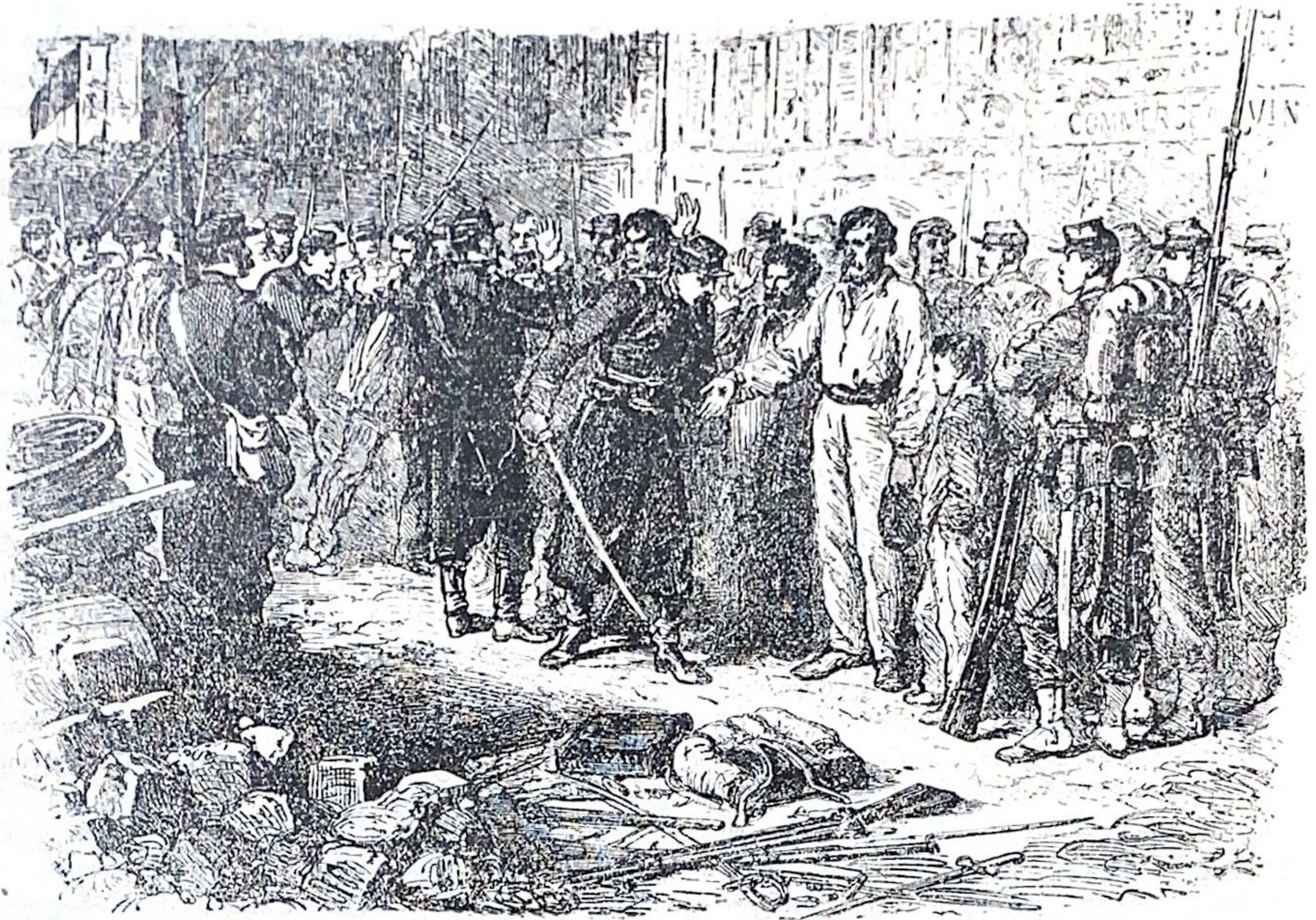
პარიზი, ეს საერთო ცენტრი და ძველი მთავრობის ყოფილი რეზიდენცია და მასთან ერთად საფრანგეთის მუშათა კლასის საზოგადოებრივი ცენტრი, აღსდგა — ამხედრდა იარაღით ხელში ტიერისა და მისი „მემამულეთა პალატის“ მეცადინეობის წინააღმდეგ, რომელთაც მოინდომეს აღადგინონ და განამტკიცონ იმ ძველი მმართველობის ძალა-უფლება, რომელიც იმპერიისაგან იყო სამკვიდროდ გადმოცემული. პარიზს შეეძლო გამკლავებოდა ვერსალს მხოლოდ იმ მიზეზით, რომ მტრისგან ალყის შემორტყმამ მას ჯარი ჩამოაშორა, რომლის ადგილი მაშინ ნაციონალურმა გვარდიამ დაიკავა და ეს უკანასკნელი კი უმეტესად მუშებისგან დგებოდა. ეს ფაქტი მკვიდრ დაწესებულებათ უნდა ექციათ და ამიტომ იყო, რომ კომუნის პირველი დეკრეტი რევოლუციური ჯარის გაუქმების და შეიარაღებული ხალხით მისი გამოცვლის დეკრეტი იყო.

კომუნა შემდგარი იყო მუნიციპალური საბჭოს წევრებისგან (ქალაქის ხმოსნებისგან), რომლებიც არჩეულ იქნენ პარიზის საარჩევნო ოლქებისგან საყოველთაო საარჩევნო წესით. მისი წევრები პასუხის-მგებელნი იყვნენ და მათი გამოცვლა-გადაყენება ყოველ ჟამს იყო შესაძლო. მათი უმრავლესობა, რა თქმა უნდა, იყვნენ მუშები, ან მუშათა კლასის ცნობილი წარმომადგენლები. კომუნა პარლამენტარული დაწესებულება კი არ უნდა ყოფილიყო, არამედ საქმიანი კოლეგია, რომელიც, როგორც აღმასრულებელს, ისე კანონმდებელ ძალა-უფლებას ერთ ორგანოში გააერთიანებდა. პოლიცია, რომელიც დღემდე მხოლოდ სახელმწიფოს, მთავრობის იარაღათ იყო გადაქცეული და რომელსაც ყველა პოლიტიკური ფუნქციები ჩამოართვეს, კომუნის წინაშე პასუხისმგებელი და მისი იარაღი გახადეს. იგივე ბედი ეწია მმართველობის სხვა დარგების მოხელეებსაც. თვითონ კომუნის წევრებიდან უმცირეს მოსამსახურებამდე ყველა საზოგადო თანამდებობის პირთ ჯამაგირი მუშის ქირასთან შეფარდებით ეძლეოდათ. უპირატესობანი და წარმომადგენლობაზე დაწესებული დიდი ჯამაგირები, რომლითაც მაღალი ხარისხის მოხელეები სარგებლობდნენ. „დიდკაცობასთან“ ერთად გაქრა. საზოგადო თანამდებობა ახლა ცენტრალური მთავრობის დამქაშთა კერძო საკუთრებათ აღარ ითვლებოდა. არა მარტო ქალაქის მართვა-გამგეობა, არამედ მთელი ინიციატივა, რომელიც დღემდე სახელმწიფოს ჰქონდა ჩაბარებული, კომუნაზე გადავიდა.

რევოლუციური არმია და პოლიცია, ეს ძეგლი მთავრობის მატერიალური ძალის იარაღი გააუქმეს და კომუნა დაუყოვნებლივ სამღვდელთა ძალისა და გავლენის შემუსვრას შეუდგა, იმ ძალისა, რომელიც მხოლოდ სულიერი ჩაგვრის იარაღს წარმოადგენს. მან დეკრეტით ყველა ეკლესიები გააუქმა და მათი ექსპროპრიაცია გა-

მოადგენდნენ, რომელთაც ქონება აქვთ შეძენილი. მღვდლები კერძო ადამიანთა უბრალო ცხოვრებას უნდა დაბრუნებოდნენ და მათი წინამოადგილეების, ძველი მოციქულების მსგავსათ მორწმუნეების მოწყალებით უნდა ეცხოვრათ. ყველა სკოლები ეკლესიისა და სახელმწიფოს გარეშე იქნენ დაყენებული და ისინი ყველასათვის უფასოთ ხელმისაწვდომი გახადეს. ამნაირათ, სკოლური განათლება ყველასათვის ხელისმისაწვდომი გახდა. მეცნიერებას აეხადა ის ხუნდები, რომლებიც მას დადებული ჰქონდა კლასობრივი ცრუ წინააზროვნებით და მთავრობის ძალა-უფლებისაგან. სასამართლოს მოაკლეს ის ვითომდა დამოუკიდებლობა, რომლითაც რიგ-რიგობით შეცვლილ მთავრობისადმი მორჩილებას ფარავდა; წინათ თუ მსაჯულნი ყოველ ახლად გაჩენილ მთავრობას ერთგულებას ეთიკებოდნენ და იმავე დროს ყოველ მათგანს ლალატობდნენ, ახლა, როგორც სხვა თანამდებობის პირნი, ისე ისინიც არჩეულნი და პასუხისმგებელნი უნდა ყოფილიყვნენ, რომელთა გამოცვლა-გადაყენება ყოველ ჟამს შეიძლებოდა.

პარიზის კომუნა საფრანგეთის ყველა დიდი სამრეწველო ცენტრებისათვის სამაგალითო ბუნებრივ ნიმუშათ უნდა გამხდარიყო რათა კომუნა პარიზსა და მეორე რიგის ცენტრებშიაც განმტკიცებულიყო, ძველი ცენტრალური მთავრობა პროვინციებშიაც მწარმოებელთა თვითმართველობას დაუთმობდა ადგილს. ნაციონალური ორგანიზაციის პროექტში, რომლის ვრცლად დამუშავება კომუნამ ვერ მოასწრო, პირდაპირ არის ნათქვამი, რომ კომუნა უნდა გახდეს პოლიტიკური ფორმა თვით უმცირეს სოფლებშიაც და მუდმივი ჯარი მთელ მხარეში სახალხო მილიციით უნდა შეიცვალოს და ისიც სულ მცირე ვადიანი სამსახურით. განზრახული ორგანიზაციის პროექტით რწმუნებულთა კრება, რომელიც სხდომებს ოლქის მთავარ ქალაქში მართავს, ამ ოლქის ყველა სასოფლო საზოგადოებათა საერთო საქმეებს განაგებს; ხოლო ამ საოლქო ყრილობებს უნდა გაეგზავნათ რწმუნებულები ნაციონალურ კრებაზე, რომელიც პარიზში მართავდა სხდომებს; რწმუნებულთ სასტიკათ უნდა დაეცვათ თავის ამრჩევლების ინსტრუქციები. ამავე ამრჩევლებს უფლება ჰქონდათ მათი ყოველჟამს გამოცვლა-გადაყენებისა, თუ ამას თვით ამრჩევლები საჭიროთ ლაინახავდნენ. ზოგი, მაგრამ მეტათ საჭირო ფუნქცია, რომელიც კიდევ ცენტრალისტურ მოაზრობის ხელში რჩებოდა, კი არ უნდა გაეუქმებიათ, როგორ ამას განზრახ ამბობდნენ კომუნის მტრები, არამედ უნდა გადაეცათ კომუნალურ მოხელეთათვის, ე. ი. ისეთებისათვის, რომლებიც სასტიკი პასუხისმგებლობის ქვეშ უნდა ყოფილიყვნენ. კომუნალური წყობილება ერის ერთიანობას კი არ არღვევდა, არამედ, პირიქით, ორგანიზაციულად ამაკრებდა. ეს ერთიანობა სახელმწიფოებრივი ძალა-უფლების მოსპობით მართლაც და სინამდვილეთ უნდა გადაქცეულიყო; იმ ძალა-უფლების, რომელიც თავის თავს ამ ერთიანობის განხორციელებათ სთვლიდა, თუმცა თავს ნაციაზე მაღლა და მის გარეთ, მისგან დამოუკიდებლათ აყენებდა, ხოლო საქმით კი მისი ორგანიზმის ნამდვილი პარაზიტი იყო. იგი აუქმებდა ძველი მთავრობის იმ ორგანოებს, რომლებიც მხოლოდ ჩაგვრა მორჩილების საქმეს ემსახურებოდნენ და იმ მთავრობას, რომელიც საზოგადოებაზე მაღლა დგომას ლამობდა, მის კანონიერ ფუნქციებს ხელიდან გლეჯდა და აძლიერდა საზოგადოების რევოლუციურ მსახურთ. სა-

ტუსალების დათვალიერება.

ხგრეტდენ ყველას, ვისაც კი ხელი თოფის წამლით ჰქონდა გასვრილი.

ან ექვს წელიწადში ირჩევდა გაბატონებული კლასის წევრს, რომელიც ხალხის წარმომადგენლათ ითვლებოდა პარლამენტში და იმავე დროს ამ ხალხს სთურგნიდა იმავე პარლამენტში; ახლა კი მას, არჩეულს, სამსახური უნდა გაეწია ხალხისათვის, რომელიც კომუნებათ იყო მოწყობილი და ეს იმის მსგავსათ, როგორც ყოველ დამკირავებელს თავისი წარმოებისათვის მუშების, ზედამხედველების და ბუღალტერის მოძებნის საქმეში ინდივიდუალური საარჩევნო ხმის უფლება აქვს. „საზოგადოებასაც“ ისევე, როგორც ცალკე პირს, ყოველთვის შეუძლია თავისი პრაქტიკული საქმეებისათვის შესაფერი ადამიანები გამოძებნოს და თუ ამაში შეცდება იგი, იცის თუ თავისი შეცდომის გასწორება როგორ უნდა დააჩქაროს. მეორე მხრით კომუნა არსებითად დიდი წინააღმდეგი იყო იმისა, რომ საყოველთაო საარჩევნო უფლება ძველი იერარქიული ინვენსტიტურით (ძველებური ადათ-წესით) შეცვლილიყო.

საზოგადოების ყოველ ახალ ისტორიულ ფორმას ჩვეულებრივად მასზე უფრო ძველს, საზოგადოებრივი ცხოვრების დრო-მოქმულ ფორმას ამსგავსებენ. სწორეთ ასევე მოუვიდა ახალ კომუნასაც, რომელმაც დაამსხვრია თანამედროვე სახელმწიფოებრივი ძალაუფლება, და რაც იმ საშუალო საუკუნოების კომუნის აღდგენა ეგონათ, რომელიც წინ უსწრებდა ამ სახელმწიფოებრივ ძალა-უფლების წარმოშობას და რომელიც ამ უკანასკნელის საფუძველს შეადგენდა კომუნალური წყობილება კიდევ შეცდომით მისი ცდა ეგონათ, რომ პატარ-პატარა სახელმწიფოების კავშირით (რომელზედაც მონტესკიე და ჟირონდელეები ოცნებობდნენ) იმ დიდ სახელმწიფოებად შეეცვალათ, რომელიც დღეს უნდა იქნებოდეს.

ახლა საზოგადოებრივი წარმოების ძლიერ ფაქტორათ გადაიქცეოდა. სახელმწიფოებრივ ძალა-უფლებასთან კომუნის ანტაგონიზმს შეცდომით გადაჭარბებული ცენტრალიზაციის წინააღმდეგ წარმოებულ წინანდელი ბრძოლის განახლებათ თვლიდნენ. ზოგიერთ ქვეყნებში მართვა-გამგეობას იმ ბურჟუაზიული ფორმის სრულ განვითარებას, რომლის სანიმუშო მაგალითს საფრანგეთი წარმოადგენს, ხელს უშლიდა განსაკუთრებული პირობები; ამ პირობებმა მაგალითად შექმნა ის, რომ ინგლისში მთავარი ცენტრალური სახელმწიფოებრივი ორგანოები შევსებულია მექრთამეობის მოყვარული სამრევლო კრებებით (vistries) ანგარება-მოყვარე საქალაქო საბჭოების წესებით, ლარიბთა გულ-შემატიკრებით, მათი არა მკითხე მზრუნველებით ქალაქებში და ფაქტიურათ მომრიგებელ მოსამართლეების ადგილების მემკვიდრეობით დამკავებელნი სოფლებში. ყველა იმ ძალებს, რომელსაც აქამდე საზოგადოებრივი ორგანიზმი იმ პარაზიტის მეოხებით ჰკარგავდა—რადგან იგი საზოგადოების სისხლით იკვებებოდა და მას თავისუფლად მოძრაობას უშლიდა—კომუნალური წყობილება ახლა ისე დაუბრუნდა. მარტო ამითაც კი ხელს შეუწყობდა იგი საფრანგეთის აღორძინებას.

პროვინციის ქალაქების ბურჟუაზია კომუნაში ხედავდა ცდას, რომ აღედგინათ სოფელზე ის ბატონობა რომლითაც იგი ლუი ფილიპეს დროს სარგებლობდა და რომელიც ლუი ბონაპარტეს დროში სოფლების ქალაქებზე მოჩვენებითი გაბატონებით შეიცვალა. ნამდვილათ კომუნას უნდოდა სოფლის მწარმოებელნი საოლქო ქალაქების გონებრივი ხელმძღვანელობისადმი დაექვემდებარებია და ისინი უზრუნველყო წარმომადგენლობის მხრივ ქალაქის მოშობის სახელმწიფოებრივი წარმომადგენლობის მხრივ.

კომუნარების კედელი.

სურათი გადაღებულია 1871 წლის მაისის 28-ს დენის დეროშის მიერ.

ბუნებრივი დამცველები არიან. უკვე თვით კომუნის არსებობის ფაქტიდან ბუნებრივად გამომდინარეობდა ადგილობრივი თვითმართველობა, მაგრამ ისე, რომ ეს ადგილობრივი თვითმართველობა ახალ სახელმწიფოებრივ ძალა-უფლების საპირდაპირო არ იქნებოდა, ვინაიდან ეს უკანასკნელი სრულიად ზედმეტი ხდებოდა. მხოლოდ რომელიმე ბისმარკი თუ იფიქრებდა, ის ბისმარკი, რომელიც მთელ თავისუფალ დროს, რაც იმ ინტრიგებს გადაარჩებოდა, რომლის პირველი საგნები ყოველთვის სისხლი და რკინა იყო, თავის ძველს საქმეს, ყვილაზე უფრო მისი გონებრივი ნიჭის შესაფერს „Kladder batsch“-ში თანამშრომლობას ანდომებდა—მხოლოდ ასეთ კაცს თუ მოუვიდოდა თავში აზრი, ვითომც კომუნა არსებითად პრუსიულ საქალაქო წყობილებისადმი მისწრაფებას ნიშნავდა, იმ წყობილებისადმი, რაც მხოლოდ 1791 წლის საფრანგეთის საქალაქო წყობილების კარიკატურა იყო და რაც საქალაქო საბჭოებს პრუსიის სახელმწიფოს პოლიტიკური მექანიზმის მეორე ხარისხიდან ჩარხებით ხდიდა.

ხარჯების ორი უდიდესი სტატიის—არმიისა და ჩინოვნიკების გაუქმებით კომუნამ ყველა ბურჟუაზიული რევოლუციების იდეალი—იაფი მთავრობის ყოლა—განახორციელა. მისი არსებობა მონარქიის უარყოფა იყო. რომელიც ევროპაში დღეს სხვა, რომ არა ვთქვათ ჩვეულებრივ მეტ ბარგს და კლასობრივ ბატონობის აუცილებელ საფარს წარმოადგენს, კომუნამ შექმნა საფუძველი ყველა ნამდვილი დემოკრატიული რესპუბლიკის დაწესებულებისათვის. მაგრამ არც „იაფი მთავრობა“ და არც „ქეშმარიტი რესპუბლიკა“ მისი საბოლოო მიზანი არ იყო. პირველიც და მეორეც თავის თავად გაჩნდა,—სხვათა შორის.

კომუნის მნიშვნელობის სხვადასხვა ნაირათ ახსნა-განმარტება ინტერესების სხვადასხვაობა, რომლებსაც ის

გამოხატავდა, მოწმობენ იმას, რომ იგი მეტად გამწვევი სრული სახელმწიფოებრივი ფორმა იყო მაშინ, როდესაც მართვა-გამგეობის სხვა ყველა წინანდელი ფორმები არსებითად ჩაგვრა-დამორჩილების იარაღს წარმოადგენდა. მისი საიდუმლოება მდგომარეობს იმაში, რომ იგი არსებითათი იყო მუშათა კლასის მთავრობა, შედეგი ბრძოლისა მწარმოებელ კლასსა და მიმთვისებელ კლასს შორის, იყო ის სანატრელი პოლიტიკური ფორმა, რომლის საშვალებითაც შესაძლებელი იყო შრომის ეკონომიური განთავისუფლება.

კომუნა უკანასკნელი პირობის ჩამოცილებით ველარ არსებობს. უამისოთ იგი უსისხლბორცო, ცარიელი აჩრდილია. მწარმოებელთა პოლიტიკური ბატონობა ვერ იარსებებს, თუ სოციალური მათი მონობა ძალაში რჩება. ამიტომ კომუნის საშვალებით უნდა მოსპობილიყო ის ეკონომიური საფუძვლები, რომლებსაც თვით კლასების არსებობა და, მაშასადამე კლასობრივი ბატონობა ემყარება; რაკი შრომა განთავისუფლდება, ამით ყოველი მოქალაქე მუშა გახდება და ნაყოფიერი წარმოებითი შრომა ერთი რომელიმე განსაზღვრული კლასის განსაკუთრებული თვისება აღარ იქნება.

საკვირველი საქმეა: როგორც კი მუშები სადმე საქმეს თავის საკუთარ ხელში იღებენ მაშინვე, მიუხედავად ყოველივე იმისა, რაც ამ უკანასკნელ 60 წლის განმავლობაში დაწერილა ან თქმულა შრომის განთავისუფლების შესახებ, იწყება იმ თანამედროვე საზოგადოების დამცველთა ქებათა-ქებანი, რომლის ორ სხვადასხვა უკიდურესს პოლიუსს შეადგენენ: კაპიტალი და დაქირავებული შრომა (მიწათმესაკუთრენი ახლა მხოლოდ უხმო კამპანიონები არიან კაპიტალისტების), თითქო კაპიტალისტური საზოგადოება ჯერ კიდევ ქალწულებრივი უბიწოების მდგომარეობას განიცდიდეს! თითქო მისი საფუძვლი

ლი, თითქო არ იყოს მისი თავმოტყუება უკვე ახდელი, თითქო არ იყოს მთელი მისი ზნედაცემული, გათახსირებული არსება გაშიშვლებულ-გამოაშკარავებული!! კომუნას უნდა — ამბობენ ისინი, მოსპოს საკუთრება, ეს საფუძველი მთელი ცივილიზაციისა! დიახ, მოწყალენო ხელმწიფენო, კომუნას უნდა მოესპო ეს კლასობრივი საკუთრება, რომელიც მრავალთა შრომას მცირეთა სიმდიდრეთ აქცევს ხოლმე. მას უნდოდა ექსპროპრიაციის ექსპროპრიაცია მოეხდინა, მას უნდოდა მართლაც დანამდილებით შეექმნა ინდივიდუალური საკუთრება: წარმოების საშუალებები, მიწა და კაპიტალი, რომლებიც ამ ქამად, უწინარეს ყოვლისა, დამონებისა და შრომის ექსპლოატაციის იარაღებია თავისუფალ გაერთიანებულ შრომის იარაღათ გადაექცია.

მაგრამ ეს ხომ კომუნიზმია, „შეუძლებელი“ კომუნიზმი! აკი გაბატონებულ კლასშიაც აღმოჩნდნენ ადამიანები და მათი რიცხვი არც ისე მცირეა, რომლებიც მიხედნენ, რომ აწინდელი მდგომარეობა დიდხანს ვერ გაგრძელდება, ისინი კოოპერატიული წარმოების მახეზარ და მყვირალა მოციქულებათ გადაიქცნენ და თუ კოოპერატიული წარმოება ცარიელი სიტყვა არაა და არც მოტყუებაა, თუ მან კაპიტალისტური სისტემა უნდა გააძეოს, თუ ასოციაციები ნაციონალურ წარმოებას აწყობენ საერთო გეგმის მიხედვით, აყენებენ მას თავის გამგეობის ქვეშ და ამით მუდმივ ანარქიას და პერიოდულ კონვულსიებს აქრობენ, რაც კაპიტალისტურ წარმოებაში აუცილებელი ხდება, მაშინ ჩვენ გეკითხებით თქვენ, მოწყალენო ხელმწიფენო, არ იქნება ყოველივე ეს კომუნიზმი, „შესაძლებელი“ კომუნიზმი?!

მუშათა კლასი კომუნისაგან სასწაულს როდი მოითხოვდა. ის არ ფიქრობს, რომ ხალხის დადგენილებით მზა-მზარეული და ჩამოყალიბებული უტოპიები განახორციელოს. მან უცის: იმისათვის, რომ თავისუფლებას და ცხოვრების უმაღლეს ფორმას მიაღწიოს, რომლისაკენაც შეუჩერებელი მიისწრაფის თანამედროვე საზოგადოება თავისი ეკონომიური განვითარების ძალით, მას მოუხდება მედგარი ბრძოლის გაწევა და მთელი რიგი ისტორიული პროცესების განცდა, რომლებიც ადამიანებსაც და გარემოებათაც სრულიად გარდაქმნიან. მუშათა კლასს მოუხდება არა რომელიღაც იდეალის განხორციელება, არამედ გზის გახსნა-გაფართოება ახალი საზოგადოების იმ ელემენტებისათვის, რომლებიც თვით რღვევის პროცესში მყოფ ბურჟუაზიული საზოგადოების წიაღში განვითარდნენ.

მუშათა კლასს სავსებით შეგნებული აქვს თავისი ისტორიული მოწოდება და იგი აღსავსეა გმირული გამბედაობით, რომ ამ მოწოდების განხორციელების საქმეს სათავეში ჩაუდგეს და შეუძლია დამცინავი ღიმილით და ზიზღით უპასუხოს ლაქია მეგაზეთეებს მათ საძაგელ-ლანძღვა-გინებაზე და იმ ბურჟუა-დოქტრინერების კეთილ განზრახვებით გამსჭვალულ ვითომდა მეცნიერულ რჩევა-დარიგებაზე, რომლებიც უცოდველ და შეუმცდარ ქურუმ-მკითხავეებით გაჰყვრიან თავის ცრუ ზოგად ფრაზებს და თავიანთ ნათითხნ რეცეპტებს დიდი ამბით წარმოგვიდგენენ.

როცა პარიზის კომუნამ კისრად იდვა რევოლიუციის ხელმძღვანელობა, როცა უბრალო მუშებმა პირველად გაბედეს თავისი „ბუნებრივი უფროსების“, მქონებელ კლასების პრივილეგიების უარყოფა სახელდობრ „მართვა-გამ-

პირობებში მოუხდათ მუშაობა, მაგრამ ასრულებდნენ მას მშვიდათ, პატიოსნათ და წარმატებით; მათი უმაღლესი ჯილდოს რაოდენობა იმ ჯამაგირის მიხედვით მეზუთედს არ აღემატებოდა, რასაც თვით ცნობილი ავტორიტეტი მეცნიერის (პროფ. გეკსლის) სიტყვით, ლონდონის სამოსწავლო საბჭოს მდივანი ლებულობდა. ძველი ქვეყანა სიბრაზისაგან სულ ერთიანად მოიკრუნჩხა, როცა მან წითელი დროშა — შრომის რესპუბლიკის სიმბოლო — ქალაქის სამმართველოს შენობის თავზე დაინახა.

ეს იყო პირველი რევოლიუცია, რომელშიაც მუშათა კლასი აშკარად იცნეს ერთად-ერთ კლასად, რომელსაც კიდევ შესწევს ძალა საზოგადოებრივი ინიციატივისა. ის იცნო პარიზის მუშათა კლასმა, იცნეს წვრილმა მოვაჭრეებმა, ხელოსნებმა, ვაჭრებმა, ყველამ, გარდა მდიდარი კაპიტალისტებისა. კომუნამ მევალებებისა და კრედიტორების ურთიერთობის საკითხის, რომელიც შუათანა კლასში მუდამ შფოთსა და აყალ მაყალს იწვევდა, ბრძნულად გადაწყვეტათ იხსნა ეს კლასი. საშუალო კლასის ეს ნაწილი 1848 წელს თუმცა მონაწილეობას იღებდა მუშათა ივნისის აჯანყების ჩაქრობაში, მაინც როგორც კი ჩაახშვეს აჯანყება, დამფუძნებელმა კრებამ ყოვლად მოუბოდიშებლად მისცა ის ხელში საჯიჯგნად მათივე კრედიტორებს, მაგრამ ახლა ის არა მარტო ამისათვის მიემხრო მუშებს, არამედ იმიტომ, რომ იგი გრძნობს, რომ მან უნდა ორში ერთი აირჩიოს: ან კომუნა, ან იმპერია, როგორი იარაღითაც არ უნდა გამოვიდეს ეს უკანასკნელი. იმპერიამ განადგურა საშუალო კლასი ნივთიერად საზოგადო სიმდიდრის გატაცება - გაფლანგვით, საბირჟო სპეკულიაციის მფარველობით, კაპიტალის ცენტრალიზაციის ხელოვნურად დაჩქარებით და ამ გზით ამ საშუალო კლასის მოზრდილი ნაწილის ექსპროპრიაციით. იმპერია მას პოლიტიკურად სჩაგრავდა და ზნეობრივადაც აშფოთებდა იმ საშუალებით, რომელსაც მის წინააღმდეგ ხმარობდა. იგი შეურაცყოფას აყენებდა მის ვოლტერიანობას იმით, რომ მის შვილებს „უვიც ხუცებს“ აბარებდა აღსაზდელათ. მან აღაშფოთა მისი ნაციონალური გრძნობა იმით, რომ დაიწყო ეს ომი, რომელმაც ყველა მის მიერ მიყენებულ უბედურებათა სანაცვლოდ დააჯილდოვა იგი მხოლოდ ერთით — იმპერიის დამხობით. პარიზიდან ბონაპარტისტული დიდკაცობის და კაპიტალისტების ხროვას გაქცევის შემდეგ საშუალო კლასის ქეშმარიტი „პარტია წესიერებისა“, რომელიც „რესპუბლიკანური კავშირის“ სახელით გამოვიდა, კომუნის დროშის ქვეშ დადგა და მას ტიერის ცილისწამებისაგან იცავდა. აიტანს ამ საშუალო კლასის მასა ეხლანდელ მძიმე განცდას და უბედურებათ, თუ ვერა, — ამას მომავალი დაგვანახვებს.

კომუნის დიადი სოციალური საქმე თვით მისივე საკუთარი არსებობა, მისი მუშაობა იყო. ცალკე ზომებს მის მიერ მიღებულთ, შეედლოთ მხოლოდ მიმართულება აღენიშნათ, თუ რა გზით ვითარდება ხალხის მართვა-გამგეობა თვით ხალხისავე საშუალებით. ასეთ ზომების რიცხვს ეკუთვნოდა: მეპურეების ღამით მუშაობის აღკვეთა, მუშებზე დადებული ჯარიმების საშუალებით სამუშაო ქირის შემცირების აკრძალვა სასჯელის შიშით, ვინაიდან დამქირავებელთა ჩვეულებრივი წესია ისარგებლონ ყოველგვარი მომიჯნავეებით და დააჯარიმონ მუშა, მით უფრო, რომ თავის თავში ისინი კანონმდებლის, მოსამართლის და აღმასრულებელი ძალა-უფლების მატარებელს ხედავენ და ამავდროულად უფლებით ჯარიმის ფულებს თავისსავე ჯიბეში

ცემა ყველა სახელისწილობისა და ფაბრიკებისა, რომელთა პატრონები გაიქცენ ან შეაჩერეს მუშაობა; მასთან მათ გამოსასყიდის მიღების უფლება ჰქონდათ.

კომუნის ფინანსიური ზომები ანგარიშობით და ზომიერებით იყო აღბეჭდილი; იგი უნდა დაკმაყოფილებულიყო მხოლოდ იმ ზომებით, რაც ქალაქის საალყო მდგომარეობასთან იქნებოდა შეთანხმებული. ოსმანის¹⁾ მმართველობის დროს პარიზის საბანკო კამპანიებისა და ახალი შენობების ამგებთა მიერ, პარიზის გაქურდვის გამო, კომუნის გაცილებით მეტი უფლება ჰქონდა მათი ქონების კონფისკაციისა, ვიდრე ლუი ბონაპარტეს ორლენელთა ქონებისა. ის ჰოგენცოლერნები და ინგლისის ოლიგარხები, რომელთა სიმდიდრის მეტ ნაწილს ეკლესიიდან ნაძარცვი შეადგენს, ძალიან აღშფოთებული იყვნენ კომუნის მოქმედებით, მაშინ, როდესაც მან საეკლესიო ქონებათა კონფისკაციიდან სულ რაღაც 8.000 ფრანკი მიიღო.

ვერსალის მთავრობამ, როგორც კი ცოტათი გული მოიცვა და გამაგრდა, კომუნის წინააღმდეგ თვით უსასტიკესი ზომების მიღება იწყო; მან მთელ საფრანგეთში აზრის თავისუფლად გამოთქმა ყოველმხრივ შეაფერხა, აკრძალა კიდევ დიდი ქალაქების დელეგატთა კრებები, მან ვერსალი და მთელი საფრანგეთი ჯაშუშებით აავსო და მასთან ეს საქმე იმაზე უფრო განავითარა, ვიდრე ეს მეორე იმპერიის დროს ხდებოდა; მისი ჟანდარმები-ინკვიზიტორები პარიზში გამოსულ გაზეთებს სწვავედნ და ყველა წერილებს, როგორც პარიზიდან გამოსულს, ისე იქითკენ გაგზავნილს, ხსნიდნ. ნაციონალურ კრებაზე როგორც კი პარიზის დასაცავათ ცოტა რამის თქმა სცადეს, მაშინვე ისეთი ღრიალი ატყდა, რის მსგავსი 1817 წლის „Chambre introuvable“-ში, „მემამულეთა პალატაშიაც“ არ გაგონილა. ვერსალელები არა მარტო სისხლის მსმელ ომს აწარმოებდნ პარიზის წინააღმდეგ, არამედ იმასაც ცდილობდნ, რომ ქრთამებით და შეთქმულების მოწყობით შიგ პარიზშიაც მოქცეულიყვნ. შეეძლო განა კომუ-

¹⁾ ბარონ ოსმანი მეორე იმპერიის დროს სენის დეპარტამენტის ე. ი. ქ. პარიზის პრეფექტი (პოლიციის უფროსი) იყო მან განაზოციელა თავისი პროექტი, რომელიც ახალ სამუშაოთა მთელ რიგს შეეხებოდა: უმთავრესად ახალი ქუჩების გამართვას, რითაც, მას მიზნად ჰქონდა მუშათა აჯანყებასთან ბრძოლა გაეადვილებია

ნას ასეთ პირობებში ლიბერალიზმის პირობითი ფორმების დაცვა ისე, როგორც ეს ღრმა მშვიდობიანობის დროს შეიძლება შესრულდეს და იმავე დროს ისე, რომ თავის მოწოდებისათვის სამარცხვინოთ არ ელაღატნა? კომუნის მთავრობაც რომ არსებითად ისეთივე ხასიათის ყოფილიყო, როგორც ტიერის მთავრობა იყო, მაშინ, რა თქმა უნდა, საჭიროც არ იქნებოდა „წესიერების პარტიის“ გაზეთის აღკრძალვა პარიზში, ხოლო კომუნის კი—ვერსალში.

კომუნამ რაღაცნაირი სასწაულით სულ გადაასხვა ფერა პარიზი: მეორე იმპერიის გარყვნილი პარიზი უკვალვით გაჰქრა. საფრანგეთის დედა ქალაქის ახლა თავშესაფარი პუნქტი აღარ იყო ბრიტანელ მსხვილ მიწათმფლობელთათვის და მეტიჩარებისათვის, რუსეთის ყოფილი მეზატონეებისათვის და ვალახიელი თავადებისათვის. მორგაში ეხლა არც ერთი მოკლულის გვამი არა სჩანდა, არც ღამ-ღამობით ხდებოდა ძარცვა-გლეჯა, თითქმის ქურდობის ერთი შემთხვევაც არა სჩანს. 48 წლის თებერვლის შემდეგ პირველად მაშინ (კომუნის დროს) შეიქნა შესაძლებელი უშიშრათ გავლა პარიზის ქუჩებზე, თუმცა იქ არც ერთი პოლიციელი არ იდგა. ჩვენ უკვე არ გვესმის, ამბობდა კომუნის ერთი წევრთაგანი, ამბავი არც მკვლელობის, არც ძარცვა-გლეჯის და არც პიროვნების საწინააღმდეგო დანაშაულობის. ასე გეგონება, თითქო პოლიციამ წაიყვანა თან ვერსალში ყველა თავისი კონსერვატორი მეგობრები: ხოლო კეკლუტნი თავის თავუვანის მცემლებს გაჰყვენ უკან, როცა ეს ოჯახის, სარწმუნოების და საკუთრების ბურჯები პარიზიდან გაიქცენ. მათი ადგილი ნამდვილმა პარიზელმა ქალებმა დაიკავეს, ისეთივე გმირობით, დიდ სულოვნებით და თავგანწირულებით განთქმულებმა, როგორებიც ძველ დროში ანტიური ქვეყნის გმირი ქალები იყვნ. მშრომელი, მოაზროვნე, მებრძოლი, სისხლიდან დაცლილი, მაგრამ თავისი ისტორიული ინიციატივის ღრმა შეგნებით სახე გაბრწყინებული პარიზი, თითქმის სულ ივიწყებდა კაცი-ჰამიებს, რომლებიც იმ დროს ქალაქის კარებზე იყვნენ მომდგარი და იგი სულ ერთიანად ახალი საზოგადოების შენების საქმეს ეძლეოდა.

კარლ მარქსი.

რაშია კომუნარტა ცლის გვირობა

ჩვენ ვიცით რომ კომუნის გამოცდილებიდან რამდენიმე თვით ადრე მარქსი აფრთხილებდა პარიზის მუშებს და უმტკიცებდა მათ, რომ მთავრობის ჩამოგდების ცდა სასოწარკვეთილებით გამოწვეული სისულელე იქნებაო, მაგრამ 1871 წლის მარტში როდესაც მუშებს თავს მოახვიეს გადამჭრელი ბრძოლა, რაც მუშებმა მიიღეს კიდევ, როდესაც აჯანყება ფაქტი გახდა, მაშინ მარქსი უდიდესი აღტაცებით მიესალმა პროლეტარულ რევოლუციას, მიუხედავად იმისა, რომ მას ცუდი ნიშნები თან დაყვა. მარქსს პედანტიური ჯიუტობით არ გაუიციცავს „უღროო“ მოძრაობა როგორც ეს მისდა სამარცხვინოთ მარქსიზმის ცნობილმა რუს რენეგატმა პლახანოვმა ჩაიდინა, რომელიც 1905 წლ. ნოემბერში აქეზებდა მუშებს და გლეხებს საბრძოლველად, ხოლო ამავე წლის დეკემბრის შემდეგ კი ლიბერალურად გაკიოდა: „არ უნდა

მარქსი არა მარტო აღტაცებული იყო მისივე სიტყვებით რომ ესთქვათ, „ზეცაზე იერიშის მიმტან“ კომუნარების გმირობით. მასიურ რევოლუციონურ მოძრაობაში თუმცა კომუნა მიზანს ვერ აღწევდა, მაგრამ ის მაინც ხედავდა მასში უდიდეს მნიშვნელობის ისტორიულ გამოცდილებას, მსოფლიო პროლეტარულ რევოლუციის გზაზე განსაზღვრულ ნაბიჯის წინ გადადგმას, ისეთი პრაქტიკულ ნაბიჯისას, რომელსაც მეტი მნიშვნელობა აქვს ვიდრე ასობით პროგრამებსა და მსჯელობათ. ამ გამოცდილებისათვის ანალიზის გაკეთება, მისგან ტაქტიკურ ხასიათის გაკვეთილების გამოყვანა და მისი მიხედვით თავის თეორიის გადასინჯვა,—აი როგორ დააყენა მარქსმა თავისი ამოცანა.

კომუნისტური მანიფესტის ერთადერთი „შესწორება“, რომელიც მარქსმა მიუცილებლად მიიჩნია, მან მოახდინა პარიზის კომუნარების რევოლუციონურ გამოცდი-

„კომუნისტური მანიფესტის“ ახალი ნემეცური გამოცემის უკანასკნელი წინასიტყვაობა, ორივე ავტორის მიერ ხელმოწერილი, აღნიშნულია 1872 წ. 24 ივნისის თარიღით. ამ წინასიტყვაობაში ავტორები, კარლ მარქსი და ფრიდრიხ ენგელსი ამბობენ, რომ კომუნისტური მანიფესტის პროგრამის „ზოგერთი ადგილები დაძველდა“.

განსაკუთრებით — განაგრძობენ ისინი, — კომუნამ დაამტკიცა რომ „მუშათა კლასს არ შეუძლია უბრალოთ დაეფუძლოს მზამზარეულ სახელმწიფო მანქანას და ამუშაოს ის თავის საკუთარ მიზნებისათვის.“

მეორე ფრჩხილებში ჩასმული ეს სიტყვები ამოღებულია ავტორების მიერ მარქსის თხზულებიდან სამოქალაქო ომი საფრანგეთში.

ამრიგად ერთი ძირითადი და უმთავრესი გაკვეთილი პარიზის კომუნისა, მარქსმა და ენგელსმა იმდენათ დიდ მნიშვნელოვნათ მიიძინეს, რომ ის როგორც არსებითი შესწორება შეიტანეს „კომუნისტურ მანიფესტში“.

მეტად დამახასიათებელია, რომ ეს არსებითი შესწორება დაამახინჯეს ოპორტიუნისტებმა და საექვოა, რომ მისი აზრი გაეგებოდეს კომუნისტურ მანიფესტის წამკითხველთათვის, თუ ასიდან ოთხმოცდაცხრამეტს არა. დაწვრილებით ამ დამახინჯებაზე ქვევით, სპეციალურათ დამახინჯების შესახებ მიძღვნილ თავში მოვილაპარაკებთ — ახლა კი საკმარისია აღვნიშნოთ, რომ გავრცელებულ ვულგარულ გაგებით მარქსის ზემოდ მოყვანილი ცნობილი დებულების აზრი იმაში მდგომარეობს, რომ მარქსი აქ ვითომც ხაზს უსვამს ნელი განვითარების იდეას, წინააღმდეგ ძალა უფლების დაპყრობისა და სხვა ამგვარები.

ნამდვილათ კი სწორეთ ამის წინააღმდეგ აქვს ადგილი. მარქსის აზრი იმაში მდგომარეობს რომ მუშათა კლასმა უნდა **დანგრძიოს, გაანადგუროს** მზამზარეული მანქანა და არ დაკმაყოფილდეს მისი უბრალო დაპყრობით.

1871 წ. 12 აპრილს ე. ი. სწორეთ კომუნის დროს, მარქსი სწერდა კუგელმანს:

თუ გადახედავ ჩემი მე 18 ბრიუმერის უკანასკნელ თავს, დაინახავ, რომ საფრანგეთის რევოლუციის შემდეგ ცდათ მე ვაცხადებ არა გადაცემას ერთი ხელიდან მეორე ხელში ბიუროკრატიულ-სამხედრო მანქანისა, როგორც ეს აქამდე ხდებოდა, არამედ მისი **დანგრევას** (კურსივი მარქსისა) და სწორეთ ასეთია წინასწარი პირობა ნამდვილი ხალხური რევოლუციისა ხმელეთზე. სწორეთ ამაშია ჩვენი გმირ პარიზელ ამხანაგების ცდა.

სიტყვებში „ბიუროკრატიულ სამხედრო სახელმწიფო მანქანის დანგრევა“, მოკლედ გამოთქმულია მარქსიზმის უმთავრესი გაკვეთილი, იმ საკითხის შესახებ, თუ როგორი უნდა იყოს პროლეტარიატის ამოცანები რევოლუციაში სახელმწიფოს მიმართ. სწორედ ეს გაკვეთილი მარქსიზმის კანონისებურათ გაგების მომხრეებმა, არა მარტო საგნებით დაივიწყეს, არამედ პირდაპირ დაამახინჯეს.

რაც შეეხება მე-18 ბრიუმერის იმ ადგილს, რომელზედაც მარქსი მიუთითებს, ეს ადგილი ჩვენ ზემოთ მთლიანათ მოვიყვანეთ.

საინტერესოა აღვნიშნოთ განსაკუთრებით ორი ადგილი მარქსის მოყვანილ ამონაწერიდან. ჯერ ერთი ის თავის დასკვნას მხოლოდ ხმელეთზე ამყარებს. ეს 1871 წელს მისახვედრი იყო, როდესაც ინგლისი წარმოადგენდა სამაგალითო წმინდა კაპიტალისტურ ქვეყანას, მაგრამ მოკლებული იყო მხედრულ გატაცებას (ვოენშიზმს) და რადიკალიზმს.

უფლიდა ინგლისს, სადაც რევოლუცია, თვით სახალხო რევოლუცია კი, შესაძლებელი იყო ისეთ პირობებში, რომ წინასწარ არ დანგრეულიყო „მზამზარეული სახელმწიფო მანქანა“.

ეხლა 1917 წელს, პირველ უდიდეს იმპერიალისტურ ომის ხანაში, მარქსის ასეთი გვერდის შევლა ძალას კარგავს და ინგლისიც და ამერიკაც ეს უდიდესი და უკანასკნელი წარმომადგენელი ანგლო-საქსონურ „თავისუფლებისა“, სამხედრო გატაცებისა და ბიუროკრატიზმის უქონლობის აზრით ეხლა საგნებით დაეშვენ იმ საერთო ევროპულ ტალახსა და ბიუროკრატიულ-სამხედრო დაწესებულების სისხლიან კაობში, რომელიც ყველაფერს იმორჩილებს და იმონებს. ეხლა ინგლისსა და ამერიკაშიაც ნამდვილ ხალხურ რევოლუციის წინასწარ პირობას წარმოადგენს მზამზარეული სახელმწიფო მანქანის (1914—1917 წლებში ევროპულ საერთო იმპერიალისტურ სიმალემდე მომზადებულის) **დამტყვევა-დანგრევა**.

მეორე მხრით განსაკუთრებული ყურადღების ღირსია მარქსის მეტად ღრმა აზროვანი შენიშვნა, რომ ბიუროკრატიული სამხედრო სახელმწიფო მანქანის დანგრევა წინასწარი პირობაა ყოველი ნამდვილი ხალხური რევოლუციისა. „ხალხური“ რევოლუციის ასეთი გაგება მარქსის მხრით ახირებულათ ეჩვენებათ და რუსეთის პლებანოველებს და მენშევიკებს, ამ სტრუქტურის მიმდევრებს, რომლებსაც მარქსისტებთან მოაქვთ თავი, შეუძლიანთ მარქსის ასეთ გამოთქმას უწოდონ წამოცდენა. იმათ ისეთ ლატაკ ლიბერალურ დამახინჯებამდი ჩამოაქვეითეს მარქსიზმი, რომ მათთვის არაფერი არ არსებობს გარდა ბურჟუაზიული და პროლეტარული რევოლუციის დაპირდაპირებისა და ეს დაპირდაპირებაც ისე აქვთ წარმოდგენილი, რომ მასში ყოველივე სიცოცხლის ნიშან-წყალი მოსპობილია.

მაგალითისათვის რომ მე-XX საუკუნოების რევოლუცია ავიღოთ, რასაკვირველია, ბურჟუაზიულ რევოლუციებთან უნდა ჩავთვალოთ, როგორც პორტუგალიის, ისე ოსმალეთის რევოლუციები. მაგრამ ხალხური არც ერთი მათგანი არ არის, რადგანაც ხალხის მასა, მისი დიდი უმრავლესობა არც ერთ და არც მეორე რევოლუციაში არ გამოდის შესამჩნევათ აქტიურათ, დამოუკიდებლათ, საკუთარი ეკონომიური და პოლიტიკური მოთხოვნებისათვის. პირიქით 1905—07 წლების რუსეთის ბურჟუაზიული რევოლუცია, თუმცა მათ არ მიუღწევიათ ისეთი „ბრწყინვალე“ შედეგებისათვის, რომელიც ზოგიერთ შემთხვევაში წილათ ხვდათ პორტუგალიის და ოსმალეთის რევოლუციებს, მაგრამ ყოველ ექვს გარეშე იყო ნამდვილი ხალხური რევოლუცია, ვინაიდან ხალხის მასა, მისი უმრავლესობა, საზოგადოების უფრო ღრმა ფენები ჩაგვრა-ყვლეფით გაწამებულნი დამოუკიდებლათ გამოდიოდნ და მთელ რევოლუციის მსვლელობას დაამჩნიეს თავის მოთხოვნისათვის ნიშანი და თავის ცდათა, რომ დანგრეული ადგილას აეგოთ ახალი საზოგადოება.

ევროპაში 1871 წელს ხმელეთის არც ერთ მხარეში პროლეტარიატი ხალხის უმრავლესობას არ წარმოადგენდა.

ხალხური რევოლუცია, რომელიც ნამდვილ უმრავლესობას ჩააბამდა მოძრაობაში, შეიძლებოდა ყოფილიყო ასეთი, თუ ის გავრცელდებოდა პროლეტარიატსა და გლეხ-კაცობაზე. სწორედ ეს ორი კლასი შეადგენდა მაშინ ხალხს. ორივე კლასი გაერთიანებული იყო იმით, რომ

რავს, ტანჯავს და ყვლეფს მათ. ამ მანქანის დანგრევა, მისი დამტვრევა, აი ასეთია ხალხის ნამდვილი ინტერესების მოთხოვნილება, მისი უმრავლესობის, მუშების და გლეხების ინტერესებისა. ეს წინასწარი პირობაა ულარიბეს გლეხების პროლეტარებთან თავისუფალ კავშირისა, ასეთი კავშირის გარეშე მტკიცე არ არის დემოკრატია და უიმისოთ შეუძლებელია სოციალისტური გარდაქმნა.

ცნობილია, რომ ასეთი კავშირისაკენ იკავებოდა გზას პარიზის კომუნა, რომელმაც ვერ მიაღწია თავის მიზანს მთელ რიგ შინაურ და საგარეო პირობების წყალობით. მაშასადამე, როდესაც მარქსი ლაპარაკობს ნამდვილ

ხალხურ რევოლუციასზე, მას სრულიად არ ავიწყდება წერილი ბურჟუაზიის თავისებურება (მათ შესახებ ის მრავალჯერ და ხშირად ლაპარაკობდა) და მკაცრად იკვლევს კლასთა ფაქტიურ ურთიერთობას 1871 წ. ევროპის ხმელეთის სახელმწიფოებში არსებულს. მეორე მხრით ის ამტკიცებს, რომ სახელმწიფო მანქანის დამტვრევას მოითხოვს მუშების და გლეხების ინტერესი, ეს აერთიანებს მათ და უყენებს „პარაზიტთა“ დამხობის და მისი ახალზე შეცვლის საერთო ამოცანას.

6. ლენინი.

პარიზის მუშა 1871 წ.—კუბერგურგის პროლეტარი 1917 წ.

ერთი იმ უხეში, დაუსაბუთებელი და პოლიტიკურად სამარცხვინო დაპირისპირებათაგანი, რომელსაც მიმართავს კაუცკი კომუნისა და საბჭოთა რუსეთის შედარების დროს, ეხება პარიზის 1871 წლისა და რუსეთის 1917—19 წლების პროლეტარიატის ხასიათს, პირველს კაუცკი სახავს, როგორც რევოლუციონერ ენტუზიისტს, რომელიც მზად არის თავი დასდოს უმაღლესი მიზნებისათვის, მეორეს კი, — როგორც ეგოისტს, გაიძვერას, სტიქიურ ანარქისტს.

პარიზის მუშას ზურგს უკან აქვს საცხებით განსაზღვრული და გარკვეული წარსული, და მას არ ესაჭიროება რევოლუციონური რეკომენდაცია ან და დაცვა ეხლანდელი კაუცკის ქება-ხოტბისაგან. მიუხედავად ამისა, პეტერბურგელ პროლეტარს არა აქვს და არც შეიძლება ჰქონდეს რაიმე საბუთი გვერდი აუხვიოს თავის გმირ უფროს ძმასთან დაპირისპირებას. პეტერბურგის მუშათა განუწყვეტელი ბრძოლა სამი წლის განმავლობაში — პირველად ხელისუფლების დაპყრობისათვის, შემდეგ მისი შენარჩუნებისა და განმტკიცებისათვის — წარმოადგენს განსაკუთრებით იშვიათ მატიანეს კოლექტიური გმირობისა და თავდადებისას, რომელსაც იგი იჩენდა სიმშლიობის, სიცივის, ტანჯვა-წამებისა და განუწყვეტელი საშინელი საფრთხის წინაშე. კაუცკის კომუნარების საუკეთესო ნაწილთან შედარებისათვის მოჰყავს რუსეთის პროლეტარიატის ყველაზე უფრო ბნელი ელემენტები. იგი ამ მხრით არ განსხვავდება ბურჟუაზიულ სიკოფანტებიდან, რომელთაც მკვდარი კომუნარები მუდამ უფრო მოსაწონად მიაჩნიათ, ვიდრე ცოცხლები.

პეტერბურგის პროლეტარიატმა ხელისუფლება დაიპყრო 45 წლით უფრო გვიან პარიზის მუშებზე. ამ დრომ ჩვენ დიდი უპირატესობანი მოგვანიჭა. ძველი, ნაწილობრივად ახალი პარიზის ხელოსნური, წვრილ-ბურჟუაზიული ხასიათი, საცხებით უცხოა პეტერბურგისათვის, რომელიც წარმოადგენს ყველაზე მეტად შემჭიდროებულ მრეწველობის ცენტრს მთელ მსოფლიოში. ეს უკანასკნელი გარემოება მეტად გვიადვილებდა ჩვენ აგიტაციისა და ორგანიზაციის ამოცანებს და აგრეთვე საბჭოთა სისტემის დამყარების საქმესაც.

ჩვენ პროლეტარიატს იოტის ოდნავათაც არ ქონებია უმდიდრესი რევოლუციონური ტრადიციები საფრანგეთის პროლეტარიატისა. მაგრამ ჩვენი მუშების უფროსი თაობის ხსოვნაში ამ რევოლუციის დასაწყისისა ჯერ კიდევ მაგრად იყო აღბეჭდილი დიადი გამოცდილება 1905 წლისა, მისი მარცხი და მის მიერ აღტქმათ

რუსეთის მუშებს, საფრანგეთის მუშების მსგავსათ, არ გაუვლიათ დემოკრატიისა და პარლამენტარიზმის ხანგრძლივი სკოლა, რომელიც განსაზღვრულ ეპოქაში წარმოადგენდა პროლეტარიატის პოლიტიკური კულტურის მნიშვნელოვან ფაქტორს. მაგრამ, მეორეს მხრით, რუსეთის მუშათა კლასის გულში ვერ მოასწრო ჩამოყალიბებულიყო ის სასოწარკვეთილების წუხილი და სკეპტიციზმით დასნეულება, რომელიც განსაზღვრულ, ვიმედოვნებთ, უკვე ახლო მომენტამდე ბორკავენ საფრანგეთის პროლეტარიატის რევოლუციონურ ნებისყოფას.

პარიზის კომუნამ განიცადა სამხედრო დამარცხება ჯერ კიდევ მანამდე, სანამ მის წინაშე მთელი თავისი სიგრძე-სიგანით წამოიჭრებოდნენ ეკონომიური საკითხები. მიუხედავად პარიზის მუშების შესანიშნავი სამხედრო თვისებისა, კომუნის სამხედრო ბედი ერთბაშად გამოირკვა, როგორც უიმედო რამ: გაუბედავობამ და შემთანხმებლობამ ზედაწრეებში წარმოშვეს დაქსაქსვა დაბალ წრეებში.

ნაციონალური გვარდიის ჯამაგირი ანგარიშებში ტარდებოდა ისე, რომ იგი ეძლეოდა 162.000 ჯარისკაცსა და 6.500 ოფიცერს; მაგრამ იმათი რიცხვი, ვინც მართლაც მიდიოდა საომრად, განსაკუთრებით აპრილის 3-ს უნაყოფო შეტაკების შემდეგ, — გაჭირვებით თუ უღრიდა 20—30 ათასს.

ეს ცნობები სრულებითაც არ უტეხს სახელს პარიზის მუშებს და უფლებას არ გვაძლევს ჩავთვალოთ ისინი ლაჩრებათა და დეხერტირებათ, თუმცა, რასაკვირველია, დეხერტირობასაც ხშირად ჰქონდა ადგილი, ბრძოლის უნარიანი არმიისათვის, პირველ ყოვლისა, აუცილებელია მმართველობის ცენტრალისტური და მტკიცედ ჩამოყალიბებული აპარატი. ეს კი კომუნას სრულებით არ გააჩნდა.

კომუნის სამხედრო უწყება, ერთი ავტორის სიტყვით, წააგავდა ბნელ ოთახს, სადაც ყველანი ერთმანეთს ეჯახებოდნენ. სამინისტროს კანცელარია გავსებული იყო ოფიცრებით, უბრალო გვარდიელებით, რომელნიც მოთხოვდნენ სამხედრო საჭურველს, სურსათ-სანოვარეს და რომელნიც მუდამ სჩიოდნენ, რომ მათ თითქოს არავინ სცვლიდა. მათ გზავნიდნენ საკომენდანტოში.

„ზოგი ბათალიონები რჩებოდნენ თხრილებში 20—30 დღე — და ეს მაშინ, როდესაც სხვები მუდამ რეზერვში იდგნენ. ამგვარმა უთავბოლოებამ ბოლო მოუღო ყველაზე ადრე დისციპლინას. მამაც პირებმა ადრევე მოისურვეს, რომ ისინი მხოლოდ თავის თავისაგან ყოფილიყვნენ დამოკიდებულნი. სხვები გაუბოლდნენ სამსახურს. ასევე იქცეო-

ჯოს, რომ მიშველებოდა მეზობელს, რომელიც ცეცხლის ალში იყო გახვეული; ზოგი თავის ნებით მიდიოდა ქალაქში... (პ. ლავროვი. „პარიზის კომუნა 1871 წ.“).

ასეთი რეჟიმი შეუძლებელია დაუსჯელი დარჩენილიყო, კომუნა ჩააღრმავეს საკუთარ სისხლში. მაგრამ ამ მხრით კაუცკის მოქმედება უმაგალითო სანუგეშო რამ:

„ომის წარმოება, — ამბობს იგი თავის ქნევით, — ეს ხომ საერთოდ სუსტი მხარეა პროლეტარიატისა“.

ეს პანგლოსისათვის ღირსეული აფორიზმი არაფრით არ ჩამოუვარდება კაუცკის მეორე დიად აფორიზმს — სახელდობრ „მას, რომ ინტერნაციონალი არ წარმოადგენს გამოსადეგ იარაღს ომის დროს, რადგან იგი მთელი თავისი არსებით „მშვიდობიანობის იარაღია“.

ამ ორ აფორიზმში არსებითად ეხლანდელი კაუცკი — სავსებით, მთლიანად, ე. ი. ცოტათი მეტია არარაობაზე. ხომ ხედავთ, ომის წარმოება, საერთოდ, სუსტი მხარეა პროლეტარიატისა, მით უმეტეს, რომ არც ინტერნაციონალი იქმნებოდა გამოსადეგი ომის ხანისათვის. კაუცკის გემი შენდებოდა ტბებისა და მდორე წყლებისათვის და არა გაშლილი ზღვისა და ქარიშხლიანი ეპოქისათვის. თუ ამ გემს ძრო გამოუტყდა, შიგ წყალი შევიდა და ეხლა იგი ნელა-ნელა მშვენიერად იძირება, ამის მიზეზია ქარიშხალი, ზედმეტი წყალი, ნებისყოფის გადამეტება და საერთოდ მთელი რიგი წინასწარ გაუთვალისწინებელი გარემოებათა, რომელთათვისაც კაუცკის არ აუშენებია თავისი შესანიშნავი ინსტრუმენტი.

საერთაშორისო პროლეტარიატი თავის მიზნად ისახავდა ხელისუფლების დაპყრობას. მიუხედავად იმისა, ეკუთვნის თუ არა „საერთოდ“ სამოქალაქო ომი აუცილებელი ატრიბუტს „საერთოდ“ რევოლუციისას, უეჭველია, უდაოა ის ფაქტი, რომ პროლეტარიატის წინსვლამ, ყოველ შემთხვევაში, რუსეთში, გერმანიაში, ყოფილი ავსტრო-ჰუნგრეთის ნაწილებში მიიღო გაცხარებული სამოქალაქო ომის ხასიათი, და ამასთან, არა მარტო შინაურ, არამედ საგარეო ფრონტებზედაც. თუ ომის წარმოება პროლეტარიატის სუტი მხარეა, ხოლო მუშათა ინტერნაციონალი კი გამოსადეგია მხოლოდ მშვიდობიანი დროისათვის, მაშინ ჯვარი უნდა დაუსვათ რევოლუციას და სოციალიზმს, ვინაიდან ომის წარმოება წარმოადგენს საკმაოდ ძლიერ მხარეს კაპიტალისტური სახელმწიფოებისას, რომელნიც უბრძოლველად არ ჩაუგდებიან ხელში პროლეტარიატს ძალა-უფლებას. მაშინ ჩვენ ის-ღა დაგვრჩენია, რომ, ეგრედ წოდებული, „სოციალისტური“ დემოკრატია გამოვაცხადოთ კაპიტალისტური საზოგადოების და ბურჟუაზიული პარლამენტარიზმის უბრალო ხაზად, ე. ი. აშკარად დავადასტუროთ, რასაც პოლიტიკაში სჩადიან ებერტები, შეიდგებიან, რენოდებები და რომლის წინააღმდეგ ჯერ კიდევ სიტყვიერად თითქოს ილაშქრებს თვით კაუცკი.

ომის წარმოება იყო კომუნის სუსტი მხარე. სწორედ ამიტომ დამარცხდა იგი. და ასე დაუნდობლად გასრისეს იგი!

„უნდა დაუბრუნდეთ, სწერდა თავის დროზე შედარებით საკმაოდ ზომიერი ლებერალი ფიო, — სულლას, ანტონის, და ოკტავიის პროსკრიპციებს, რომ შეხვდეთ ასეთ მხეცურ ჯალათობას კულტუროსან ერების ისტო-

რიაში. უკანასკნელი ვალუების დროის რელიგიური ომები, ბარბოლემეს ღამე, ტერორის ეპოქა მასთან შედარებით მხოლოდ ბავშვების თამაშს მოგვაგონებენ. მხოლოდ ერთი უკანასკნელი კვირის განმავლობაში პარიზის ქუჩებში მოაგროვეს ფედერული ინსურგენტების 17.000 გვამი... ხოცავდნენ და ელეტდნენ ჯერ კიდევ ივნისის 15-ს“.

„ომის წარმოება ხომ საერთოდ სუსტი მხარეა პროლეტარიატისათვის“.

სიცრუეა! რუსეთის მუშებმა დაგვანახეს, რომ მათ შესწევთ უნარი ხელთ იგდონ აგრეთვე „ომის იარაღიც“. ჩვენ აქ ვხედავთ გიგანტურ ნაბიჯს გადადგმულს წინ კომუნასთან შედარებით. ეს უარის თქმა კი არაა კომუნაზე, — ვინაიდან კომუნის ტრადიციები სრულებით არ მდგომარეობენ მის უსუსურობაში, — არამედ მისი საქმეების განგრძობა. კომუნა იყო სუსტი. რომ დაგვემთავრებია მისი საქმე ჩვენ გავხდით ძლიერი. კომუნა დაამარცხეს. ჩვენ ყოველ ფეხის გადადგმაზე ვამსხვრევთ და ვანადგურებთ კომუნის ჯალათებს. ჩვენ შურს ვიძიებთ კომუნისათვის და კიდევ გადაუხდით სამაგიეროს.

იმ 177.000 ნაციონალურ გვარდიელთაგან, რომელნიც ჯამაგირს იღებდნენ, ომში მიდიოდა მხოლოდ 20—30 ათასი მეომარი. ეს ციფრები წარმოადგენენ საინტერესო მასალას იმისთვის, რომ გამოვიყვანოთ დასკვნები რევოლუციონურ ეპოქაში ფორმალური დემოკრატიის როლის შესახებ. პარიზის კომუნის ბედ-ილბალი სწყდებოდა არა კენჭის ყრაში, არამედ ტიერის ჯარებთან შეტაკებაში 167.000 გვარდიელი წარმოდგენს ამოძრავებელთა მთავარ მასას. მაგრამ, ფაქტიურად, ბრძოლებში კომუნის ბედ-ილბალს სწყვეტდა 20—30 ათასი კაცი, ყველაზე მეტად თავდადებული მეგრძოლი, მეგრძოლი უმცირესობა. ეს უმცირესობა განმარტოებულათ კი არ იდგა, — იგი მხოლოდ უფრო გაბედულათ და თავდადებულათ გამოხატავდა უმრავლესობის ნებისყოფას. მაგრამ იგი მაინც უმცირესობა იყო. დანარჩენებში, რომელნიც კრიტიკულ მომენტში იმალებოდნენ და სოროებში მიძვრებოდნენ, არ იყვნენ მტრულად განწყობილნი კომუნის მიმართ. პირიქით, ისინი აქტიურად ან პასიურად მხარს უჭერდნენ მას, მაგრამ ისინი იყვნენ უფრო ნაკლებათ შეგნებულნი და გაბედულნი. პოლიტიკური დემოკრატიის ასპარეზზე მათი ნაკლები შეგნებულობა შესაძლებელს ხდიდა მათსავე მოტყუებას ავანტურისტებისაგან, შემთხვევით პირებისაგან, მეშინური სალაზნებისაგან და პატიოსანი უნიჭოთაგან, რომელნიც ატყუებდნენ თავის თავსაც. მაგრამ აშკარა კლასიური ბრძოლის დროს ისინი ცოტათ თუ ბევრად მიეგებოდნენ და ეხმარებოდნენ თავდადებულთა უმცირესობას. ამან კიდევაც ჰპოვა თავისი გამოსახულება ნაციონალური გვარდიის ორგანიზაციაში. კომუნის არსებობა, რომ გაგრძელებულიყო, ეს ურთიერთობა ავანგარდისა და მთავარი მასის შორის თანდათან უფრო და უფრო მეტად განმტკიცდებოდა, ის ორგანიზაცია, რომელიც გამოიჭედებოდა და განმტკიცდებოდა აშკარა ბრძოლის პროცესში, როგორც მშრომელი მასების ორგანიზაცია, გახდებოდა მათი დიქტატურის ორგანიზაციაში, შეიარაღებული პროლეტარიატის დეპუტატების საბჭოთ.

ლ. ტროცკი.

„პარიზის კომუნის“ დღეს ნუ დავივიწყებთ მუშათა კლასის საქმისთვის დაპატიმრებულთ. — ბურჟუაზიულ საპყრობილეთა რკინის მოაჯირებისა და კარების გადალახვით გაუწოდოთ მათ ძმური დახმარების ხელი.

2. მუშებო და მუშა-ქალებო! მარტის 18-ს განაცხადეთ თქვენი პროტესტი თეთრი ტერორის, ფაშიზმის სიმხეცეთა, ბურჟუაზიის ჯალათების წინააღმდეგ.

მარტის 18-ს შეეკითხეთ შენ თავს: „რა გავაკეთე მე, რომ შემემსუბუქებია მიმიე ხვედრი მრავალი ათი ათას დაპატიმრებულთა და მათი ოჯახებისა, რომელნიც ბურჟუაზიამ ჩააგდო გაქორცვებისა და სასოწარკვეთილების ბრკეალებში“.

მ. სერებრიანსკი.

კო მუნა

მოთმენის წლები გადააღაგეს,
ველარ დაადგეს უღელი დათვის.
პარიზი ებრძვის ყველა ქალაქებს
განწირულია სიკვდილისათვის.

პარიზი ცეცხლში ჯანყის პლიუსად,
როგორც მზე ომში ელავს პარიზი
გაკვეთილია ორ პლიუსათ
ქვეყნები, თითონ კი უარესი.

პარიზი მოსჩანს, როგორც მონმარტრი
სოროებიდან პირგამურვილი
და ცალი ფეხით უკვე მომართეს
ხვალის ისარი, ამ დღის სურვილი.

ის იძახოდა ომს ომი უნდა,
დამპალ მტვერს კიდეც სულის შებერვა,
მშრომელთა ღერბი არის კომუნა,
მას ვერ გაუძღოს მხარემ ბებერმა.

მზე იცინოდა ისე ლამაზად,
თითქო ცვიოდა თვალთ ნაპერწკალი,
ფიქრი შეჩერდა ისევ დანაზე
ხიშტების წვერზე მოკვდა ვერსალი.

ტკივილებისგან მომართეს მუჭი,
თითქო მხეცები მოდიან ზღევზე.
გადმოეყარა თმები ხუჭუჭი
მხიარულ პარიზს ბარიკადებზე.

ციხე კომუნის ისე მაგრდება,
როგორც ვერსალის კისერში ძვალი,
ტიერის სულში ბრაზი მარდდება
და ზარბაზნების ისმის: „შევძარი“.

ყველგან დროშების ფერი მოედვა,
ხმით იხივებიან ბატარეები
ქუჩაზე, სახლზე და მოედანზე
წითელი დროშა დაიარება.

ბარიკადების რკინის ბეჭდები,
არის კარებად, არ გაგიოცდეს!
არც ერთი მუშა არ დაეჭვდება
თუ თავის გულით აცოცხლებს მოძმეს.

პარიზი ბორგავს, იქცევა მართლაც,
ფოლადის ბეჭებს ყავთ დაჭერილი,
და გაბრაზებით ამტვრევენ კვარტალს,
მუშაობს ხელი გადასერილი.

მოსჩანს უცნობის გამხდარი ხელი
და ის გასაქანს არავის მისცემს,
ისევ დაადგეს თეთრი უღელი
ბარიკადების გაბერილ კისერს.

ქუჩას ასველებს სისხლის ღარები,
როგორც მზის თალი მოსჩანს ქალაქი,
ბაირალები კომუნარების
გრილით დაბლა გადმოაღაგეს.

პარიზი რკალის და ბარიერის
ყრიან ორმოში კომუნარები,
როგორც ფოლადის ბუღბუღი მღერის
გათენებამდე ტყვია ნარევი.

დაპატიმრებას — ყვირის ვერსალი,
თითონ საღამო ტანსაფარს ეძებს,
მზე დაცხრილული და უეცარი —
სისხლში მცურავი მზე.

სისხლიან ორთქლში კვდება კომუნა
და ნაპერწკლების ასინათლებით,
ისეთი რალაც მოქსოვოს უნდა
რომ მომავალმა ზომოს ადლებით.

და აქოთებულ ორმოებიდან,
სადაც ცხოვრების ხრიხწი ხმა ისმის,
ყველა მხარეებს მოურიდებლათ
ედება სისხლი და კომუნიზმი.

გამარჯვებულებს არ უხარიათ,
ლამის სილურჯეს ეფარებიან,
ეხლა ელიან ახალ ვარიანტს —
რუსეთს აღესილს და დანებიანს.

იყო კომუნა და სამუდამოთ,
ცოცხალი ხმები გულში უწივის,
რომ ყველგან ცეცხლი გადაუტანონ
მუშებმა მუშებს რევოლუციის.

უ. ლ.

4. 35.000 დაიღუპა პარიზის კომუნის ბარიკადებზე 1871 წელს. 1924 წელში 100.000-ზე მეტი მებრძოლი დაფავს სულ „დემოკრატიული“ ევროპის ციხეებში. მათი დახმარება შენი მოვალეობაა.
თუ ეხმარები კაპიტალისტური რეაქციის მსხვერპლთ, შენ ამით აახლოვებ ამ რეაქციის დამხობის წუთებს.

პარიზის კომუნა

„Великие дни 1871 года были первыми днями, когда пролетариат не только произвел революцию, но и стал во главе ее. Эта была первая революция пролетариата.

Участники Парижской Коммуны... своею кровью, своими страданиями оплодотворяли почву на которой вырастет будущая победоносная социалистическая революция“.

П. Л. Лавров.

დღევანდელი დღე მეტად მნიშვნელოვანი და ისტორიული დღე არის მუშათა მოძრაობის ისტორიაში... დღეს შესრულდა ორმოცდა ცამეტი წელი მას შემდეგ, რაც პარიზის პროლეტარიატმა ასწია შრომის წითელი დროშა და რევოლუციონური გზით შეუდგა ძველი სოციალური წყობილების დაშლას და ახალი სამართლიანი ურთიერთობის განმტკიცებას.

„მოკლე ეპიზოდი პირველ რევოლუციისა, რომელიც მოახდინა პროლეტარიატმა პროლეტარიატისათვის, დამთავრდა მისი მოწინააღმდეგის გამარჯვებით. ეს ეპიზოდი გაგრძელდა 72 დღე მარტის 1-დან მაისის 28-მდე“).

მიუხედავად პირველი პროლეტარული რევოლუციის ასეთი ხანმოკლეობისა, მისი მნიშვნელობა და ისტორიული ღირებულება განუზომელი შეიქმნა საერთაშორისო მუშათა კლასისათვის.

პარიზის 1871 წლის კომუნა სასტიკად დამარცხდა და მოწინააღმდეგეებმა, ტიერის გამხეცებულმა ჯალათებმა, სისხლის მორევში ჩაახვრჩეს კომუნის გმირები. გამარჯვებულ ჯალათების ისტორიული გმირობა და ნადირობა დამარცხებულს კომუნარებზე აუწერელია. „უნდა მიჰმართოთ,—სწერდა თავის დროზე ზომიერი ლიბერალი ფიო, —სულლას, ანტონიისა და ოქტავის პროსკრიპციებს, რომ შეხვდეთ ასეთს მკვლელობებს განათლებულ ნაციების ისტორიაში; რელიგიური ომები უკანასკნელ ვალუას დროს, ბართლომეს დამე, ტერორის ეპოქა მასთან შედარებით ბავშური თამაში იყო. მაისის ერთ უკანასკნელ კვირაში პარიზში აკრეფილი იყო 17.000 ინსურგენტების გვამები... ხოცავდნენ კიდევ ივნისის 15-დღე“. ასეთია სურათი ლიბერალურ ისტორიკოსის მიერ გადმოცემული პარიზის კომუნის დამარცხების შემდეგ. ისტორიას არ ახსოვს მომენტი, რომ სოციალური ომი უსისხლოდ დათავებულიყოს. პარიზის კომუნარებმაც საშინელი სასჯელი გადაიტანეს თავიანთი თავხედობისათვის, მაგრამ ბედმა მათ ისტორიაში არნახული სასჯელი მიანიჭა...

პარიზის ამბოხება, პროლეტარიატის პირველი რევოლუცია დამარცხდა სასტიკად; პარიზის კომუნარები თავიანთ სისხლის მორევში ჩაიღრჩნენ და ფიზიკურად განადგურდნენ. მაგრამ იმავე ისტორიამ კომუნის გმირებს ხელუხლებელი ძეგლი აუგო და უკვდავების შარავანდედით შემოსა ისინი. პარიზის პროლეტარიატის 1871 წლის საქმე, მისი დიადი გამოსვლა და აქტები, მიუხედავად მათი საშინელი დამარცხებისა, უდიდესს წასაბამ მაგალითად შეიქმნა საერთაშორისო პროლეტარიატისათვის

და ამ მომენტში ხედავდა იგი თავის სულისა და გონების, თავის წამახალისებელ ძალას. პარიზის კომუნარების დიად ისტორიულ მოვლენის წინაშე ქელი მოიხარა და იგი თავის საერთო საქმედ გაიხადა თითქმის ყველა სოციალისტებმა.

ჯერ კიდევ პარიზის კომუნის დამარცხების მეორე დღესვე 1-ლ ინტერნაციონალის გენერალური საბჭო მარქსის მიერ შედგენილ მანიფესტში სწერდა: „ყოველ დროში მოიგონებენ პარიზის მუშებს თავისი კომუნით, როგორც ახალი საზოგადოებრივი წყობილების ძვირუფას წინამორბედებს. მათი წამებულები შეტანილია მუშათა კლასის უდიდეს გულის სიწმინდეში. მათი მკვლევები ისტორიამ უკვე საუკუნოდ მიაღწერს სამარცხენო ბოძზე, საიდანაც მათ ვერ დაიხსნის ვერავითარი ლოცვა-კურთხევა მათი სულიერი მამის“).

პარიზის კომუნა დამარცხდა უსწორ-მასწორო ბრძოლაში. მაგრამ პარიზის კომუნამ უდიდესი ისტორიული და იდეური გამარჯვება მოიპოვა. ასეთია დასკვნა 1871 წ. პროლეტარიატის რევოლუციის შესახებ.

ორივე ეს მომენტი მეტათ საინტერესო და მნიშვნელოვანია. მათი შინაარსის გამოკვლევა ნათელს მოფენს პროლეტარული რევოლუციის შემდეგ ეტაპებს. დღეს ჩვენ ისეთს ეპოქაში ვიმყოფებით, რომელიც ძლიერ წააგავს პარიზის მოძრაობას თავისი შინაარსით, ამიტომ გამოკვლევა ამ მოძრაობის მთავარი ფაქტორებისა — თანამედროვე რევოლუციონერი მოძრაობის მომენტებს რამოდენიმედ ახსნის და განმარტავს.

რამ დალუპა კომუნა ფაქტიურად, რად გაიმარჯვა მან იდეურად?

უწინარეს ყოვლისა ჩვენ ვაფასებთ კომუნაში პროლეტარიატის რესპუბლიკის პირველს, თუმცა ძლიერ მკრთალ განთიადს (ლავროვი).

პარიზის მოძრაობა იყო სტიქიური ბუნებრივად ამოვარდნილი მოძრაობა მას არ ამოძრავებდა რაიმე წინასწარი გეგმა, დამზადებული პროგრამები. არავინ არ ამზადებდა კომუნას, არავინ არ ემზადებოდა მისთვის; ის სრულიად მოულოდნელად აღმოსკდა რევოლუციონური მოძრაობის პროცესში მისი ასეთი მოვლინება მოულოდნელი იყო როგორც მტრებისათვის, ასე მომხრეებისათვის. 1871 წლის რევოლუცია დაიწყო როგორც პატრიოტული მოძრაობა, რომელიც აღმოცენდა გერმანელ იუნკრების გამარჯვებისა და პარიზის გამყიდველ ჯალათების პოლიტიკის ნიადაგზე. ამ მოძრაობას უნდა მიეღო საერთო — ნაციონალური ხასიათი, შეერთებია ყველა კლასების სამშობლოს დაცვის საფუძვლებზე, მაგრამ მოძრაობის შემდეგმა მსვლელობამ მას დაუკარგა ზე-კლასიური ხასიათი და წმინდა პროლეტარული შინაარსი მისცა, გარკვეულს კლასიურს ფორმებში ჩამოაყალიბა ბუნებრივად, კლასთა ბრძოლის ლოლიკას მკაცრი კანონის ძალით რევოლუციის მესვეური და მისი მესაქე შეიქმნა მშრომელი დემოკრატია, პარიზის პროლეტარიატი.

ეს იყო პირველი პროლეტარული რევოლუცია, რომლის ხელმძღვანელი და სულის ჩამდგმელი შეიქმნა პარიზის მშრომელი ხალხი და რომელმაც სრულიად სტიქიურად აღმოხეტა მოძრაობის დროს.

*) იხ. П. Лавров: „Парижская Коммуна. 18 марта 1871 г.“

ამ გარემოებამ განსაკუთრებული დიდი დასავა პარიზის რევოლუციას და სტიქიურ მოძრაობის პროცესში პროლეტარიატმა ისეთი ფორმები გამოიმუშავა რევოლუციონური ორგანიზაციისა და ბრძოლის მეთოდებისა, რომელიც საფუძველი შეიქმნა თანამედროვე რევოლუციონური მოძრაობის, აქ არის მისი ისტორიული, დანიშნულება.

პარიზის პროლეტარიატი პატრიოტიზმიდან სოციალურ მაქსიმალობამდე მივიდა და სოციალური ცხოვრების რადიკალურად გარდაქმნას შეუდგა. სოციალისტური აზროვნებისათვის და მოძრაობისათვის საინტერესოა ის ფორმა ორგანიზაციისა, ის მეთოდი და საშუალება, რომელითაც პარიზის პროლეტარიატი სცდილობდა სოციალური ცხოვრების გარდაქმნას.

პარიზის რევოლუციამ, რომელმაც პირველად გამოაშკარავა მუშათა კლასის ენერგია დამოუკიდებლად და მისი ინიციატორული პოლიტიკური შემოქმედება, კომუნის სახით მოგვცა სრულიად ახალი ტიპის სახელმწიფო, მსოფლიო ისტორიაში ჯერ არ ნახული და ამით სოციალისტურ მოძრაობას გარკვეული სახე და შინაარსი მისცა. კომუნა პროლეტარიატის რესპუბლიკა არისო, გვეუბნება რუსეთის ცნობილი რევოლუციონერი პ. ლავროვი თავის მეტის მეტად საინტერესო წიგნში პარიზის კომუნის შესახებ. კ. მარქაი თავის „სამოქალაქო ომი საფრანგეთში“ იკვლევს კომუნის ღირებულებას და მის თეორიულ საფუძვლებს, ავტორი დაასკვნის: კომუნა იყო „ერთობა გაფართოებული სახელმწიფოებრივი ფორმა, მაშინ როდესაც ყველა წინანდელი ფორმები მთავრობისა იყო არსებითად დაჩაგრვის ფორმები. მისი (კომუნის) საიდუმლოება იმაში მდგომარეობს, რომ ის თავისი შინაარსით იყო მთავრობა მუშათა კლასისა, შედეგი ბრძოლისა მწარმოებელ და ექსპლოატატორ კლასთა შორის, ის დიდი ხნიდან ნაძიები პოლიტიკური ფორმა, რომელშიაც შესაღებელი ხდებოდა მომხდარიყო შრომის ეკონომიური განთავისუფლება*).

მარქსის ანალიზი ნათელი და გარკვეულია. იგი სწორია თავის დასკვნებში. პარიზის რევოლუციამ არა მარტო პროლეტარიატის რევოლუცია მოგვცა, მან ამ მოძრაობას გარკვეული შინაარსი მისცა და გარკვეულს ფორმებში ჩამოაყალიბა. 1871 წ. მოძრაობამ ჩვენ მოგვცა ახალი ტიპის სახელმწიფო, პროლეტარიატის რესპუბლიკა, რომელიც თავისი რაობით ძირიანად განსხვავდება ძველი სახელმწიფოებრივ წყობილებისაგან. პარიზის კომუნა ახალი ფორმის რესპუბლიკა არის, მშრომელთა პოლიტიკური ბატონობის ორგანიზაცია. ეს ახალი ფორმის სახელმწიფო პროლეტარიატმა გამოიწვია სტიქიური მოძრაობის პროცესში. კ. მარქსმა თავის წიგნში მეცნიერულად დაამტკიცა, რომ მუშათა კლასს არ შეუძლია მზამზარეულად აიღოს ძველი სახელმწიფოებრივი მანქანა და მიმართოს იგი თავისი მიზნების სამსახურისათვის.

პროლეტარიატმა უწინარეს ყოვლისა უნდა დაღწეოს, დაამსხვრიოს ძველი პოლიტიკური აპარატი და მის ადგილას შექმნას სრულიად ახალი, თავის კლასიურ ინტერესებთან შეფარდებული სახელმწიფოებრივი ორგანიზაცია. პარიზის პროლეტარიატმაც რევოლუციონური გარდაჯეხის დროს სავსებით დაღწეა ძველი ბურჟუაზიული სახელმწიფოს მექანიზმი და კომუნის სახით პროლე-

ტარული რესპუბლიკის რეალური სახე ჩამოაყალიბა. უნდა დავამსხვრიოთ საფუძვლიანად ძველი ძალა-უფლების შენობა და შევქნათ ხელისუფლება ახალი გეგმით სამართლიანობისა და მეცნიერების საფუძველებზე... ჩვენ უნდა გავიმარჯვოთ ჩვენს მტერზე ზნეობრივი ძალით. — სწორად კომუნარი ვერმოლენი. 1871 წ. აპრილის 24-ს. პარიზის რევოლუციამ ეს გეგმა შეასრულა და კომუნის სახით ააგო ახალი პოლიტიკური წყობილება. კომუნა იყო არა პარლამენტარული დაწესებულება, არამედ მომქმედი კოლეგია, რომელიც აერთებდა როგორც აღმასრულებელს, ისე საკანონმდებლო ხელისუფლებას (მარქსი).

როგორც აღვნიშნეთ პარიზის კომუნამ სრულიად სტიქიურად აღმოხეთქა; მას არავინ არ მოილოდა და მისთვის არავინ არ ზრუნავდა. პარიზის კომუნით იწყება პროლეტარიატის დამოუკიდებელი გამოსვლა, მისი კლასიური ინტერესების გარკვეულ ფორმებით დაპირისპირება გაბატონებულ კლასების მიმართ. პარიზის კომუნა პროლეტარიატის პოლიტიკური ბატონობაა, მისი დიქტატორული ძალ-დატანება მოწინააღმდეგე კლასებზე.

კომუნის კლასიური შინაარსი და ხასიათი სტიქიურად წარმოიშვა და იგი სრულიად ახალი ზილი იყო არა მარტო პარიზისათვის, არამედ მთელი კაცობრიობისათვის. „ტრადიცია დარღვეულ იქნა, — ამბობს პარიზის კომუნის მონაწილე არტურ არნუ თავის ისტორიაში, — რაღაც მოულოდნელი მოხდა მსოფლიოში. მთავრობაში არ იყო არც ერთი წევრი მმართველი კლასებისა. იფეთქა რევოლუციამ, რომელსაც არ ყავდა არც ერთი წარმომადგენელი ვეკილის სახით, არც ერთი დეპუტატი, არც ერთი ჟურნალისტი, არც ერთი გენერალი. მათი ადგილი დაიჭირეს: შავ მუშამ კრებოდან „წიგნების მკინძავმა“, მზარეულმა და სხვ.“¹⁾

ამგვარად მოძრაობის სათავეში მოექცენ „სრულიად უცნობი პირები“ ხალხიდან; პარიზის კომუნა იყო მთავრობა დიდი ქალაქის ფიზიკურ შრომის წარმომადგენლებისა. ეს იყო რევოლუცია მშრომელთა კლასისა, პარიზის პროლეტარული მასისა: მიუხედავად იმისა, რომ ხელმძღვანელები უპროგრამოდ გამოვიდნენ სამოქმედო ასპარეზზე და არც სცდილობდნენ კავშირი გაეწყვიტათ ბურჟუაზიასთან, მოძრაობამ გარკვეული კლასიური ხასიათი მიიღო სტიქიურად და გარკვეულ კლასიურ ორგანიზაციებში ჩამოაყალიბდა მომქმედი ძალების ინტერესები. ვერსალი და პარიზი ერთიმეორეს დაუპირისპირდნენ, როგორც მოწინააღმდეგე კლასების სამხედრო ორგანიზაციები.

ამ გარემოებამ გადასწყვიტა პარიზის კომუნის სამოქმედო გეზიც, მისი მოქმედების პროგრამა, რომელსაც სარჩულად დაედვა: „დღე პროლეტარიატის განთავისუფლებისა დაიწყო“.

აპრილის 5-ს ცენტრალურმა კომიტეტმა თავის პროკლამაციაში შემდეგი სიტყვებით მიმართა პარიზის მცხოვრებთ: „არ მოსტყუდეთ მშრომელებო; ეს არის — უდიდესი ბრძოლა; ეს არის შეტაკება პარაზიტებისა და შრომის, ექსპლოატაციისა და მწარმოებლების“. ამ სიტყვებით ცენტრალურმა კომიტეტმა მოძრაობას კლასიური ხასიათი მისცა და მშრომელები დაუპირისპირა ექსპლოატატორებსა და პარაზიტებს.

ბუნებრივის გზით პარიზის პროლეტარიატი თავისი კლასიური თვითშემეცნების განმტკიცების საშუალებით

სოციალიზმის აღიარებამდე და სოციალურ მაქსიმალიზმამდე მივიდა. როგორც ვსთქვით, აქ არ იყო წინასწარი პროგრამა შემუშავებული ამისათვის და სწორედ ეს მომენტი არის საინტერესო პარიზის კომუნაში: პროლეტარიატი სტიქიურად მივიდა სოციალიზმის განხორციელებამდე. ეს მომენტი ნათლად ამტკიცებს, რომ პროლეტარიატს არ ძალუძს აიღოს ხელში პოლიტიკური მმართველობა და იმავე დროს ხელუხლებელი დასტოვოს ეკონომიური ცხოვრება, არ შეუდგეს სოციალური ცხოვრების გარდაქმნას. მართალია, ამ დარგში კომუნამ დიდი შეცდომები და მოუმზადებლობა გამოიჩინა, დიდი ყოყმანი და გაურკვევლობა დაბადა, მაგრამ იგი ძალაუხერხულად უბრუნდებოდა ეკონომიურ კითხვებსაც, როგორც მომხდარ რევოლუციის ნამდვილ შინაარსს. კომუნის გეგმა სოციალისტური ხაზით მიდიოდა, მიუხედავად მისი უპროგრამობისა და გაურკვევლობისა. იგივე **არტურ არნუ** თავის წიგნში ამბობს: „კომუნამ გადაჭრით გაშალა სოციალიზმის დროშა და წარმოადგენდა პირველ, სწორად დაწესებულ, რამდენიმედ თანდათანობით მოქმედ მთავრობას, რომელმაც არა თავის ნების წინააღმდეგ მიიღო დასაყრდნობად სოციალისტური პრინციპები, განაცხადა რა, რომ მის მიერ დაწყებული საქმე იყო არა მარტო პოლიტიკური თავისუფლების საქმე, არამედ **სოციალური თავისუფლების განხორციელებისაც.**“*)

პარიზის კომუნის საქმიანობა და მისი გზები უდიდესი ისტორიულ ღირებულებას წარმოადგენს სოციალისტური კულტურისათვის.

პარიზის 1871 წლის რევოლუციამ კაცობრიობას, მისი განახლებისათვის მებრძოლ მოწინავე რაზმებს, პრაქტიკულად დაანახა, თუ როგორის გზებითა და საშვლებით უნდა ხდებოდეს მშრომელთა განთავისუფლება. ამ რევოლუციამ ჩვენ მოგვცა პროლეტარიატის **სახელმწიფოს ფორმები, მისი დიქტატურის რეალური სახე.**

ეს არის უდიდესი მონაპოვარი, რომელიც პარიზის მოძრაობამ შესძინა სოციალისტურს აზროვნებას. კომუნა, პროლეტარიატის რესპუბლიკა, სოციალური ტრანსფორმაციის უდიდეს საშვლებას წარმოადგენს და მის ფორმებში შესაძლებელი ხდება კაპიტალისტური მეურნეობის ლიკვიდაცია და შექმნა სოციალისტური ურთიერთობის კომუნა ამ მხრით საბჭოთა სისტემის პროტოტიპს წარმოადგენს, მის წინამორბედსა და გზის გამკაფველს. პარიზის პროლეტარიატმა ნიადაგი ჩაუყარა იმ დიდს სისტემას, რომელიც 50 წლის შემდეგ ოქტომბრის დიდმა რევოლუციამ გააღრმავა და გარკვეული სახე მისცა. პარიზის კომუნა და მისი მეთოდები გამოსავალი წერტილი არის ოქტომბრის რევოლუციისათვის. მის მიერ შემზადებულ ნოყიერ ნიადაგზედ რუსეთის პროლეტარიატმა აავსო თავისი ძლევათმოსილი მოძრაობა. აქ არის პარიზის კომუნის დიდი ისტორიული ღირებულება.

მაგრამ რუსეთის მოძრაობამ პარიზის კომუნის არა მარტო დადებით მოვლენებზედ აავსო თავისი გამარჯვება, მან პარიზის მოძრაობის შეცდომებიც გამოიყენა, ყველა მისი უარყოფითი თვისებებით ისარგებლა და თავისი ძლევათმოსილ მსვლელობას ააშორა ის სენი რომლითაც დაავადმყოფებული იყო პარიზის კომუნა.

პარიზის კომუნა პირველი სუსტი ისტორიული ცდა იყო მუშათა კლასის პოლიტიკური ბატონობის. ამიტომ მას თან დაჰყვა მრავალი შეცდომა, რომელიც საბედის-

წერო შეიქნა მისთვის; ისტორიულ პირობების გამო იგი აუცილებლად უნდა დაცემულიყო და ასედაც მოხდა.

ერთი მთავარი დეფექტი, რომელიც ახასიათებდა მაშინდელ მოძრაობას გარკვეულ სოციალისტურს პარტიისა და პროგრამის უქონლობაში გამოიხატება. არ იყო მოქმედების მთლიანი და ჩამოყალიბებული პროგრამა, არსად სჩანდა ერთი მთლიანი ორგანიზაციის მქონე პარტია, რომელიც სრულიად შემოჭრებდა თავის გარშემო მოქმედ ძალებს და გარკვეულ სახეს მისცემდა მოძრაობას. ასეთი ორგანიზაცია არ არსებობდა საფრანგეთში; პირველი ინტერნაციონალი უძლური იყო რაიმე ხელმძღვანელობა გაეწია რევოლუციისათვის; ის რევოლუციის დამარცხების შემდეგ გამოდიოდა მანიფესტებით.

პ. ლავროვი თავის წიგნში ამბობს: „რევოლუციამ მოწინავე პარტიებს მოუმზადებელს მოუწერო იმისათვის, რომ ჩაეგდოთ თავიანთ ხელში მოძრაობა, მიეცათ მისთვის გარკვეული პროგრამა და გადაჭრით განეხორციელებინათ იგი. რევოლუციამ ვერ იპოვა მოწინავე პარტიებში პირები სამხედრო სათანადო მომზადებითა და ცოდნით, რომ შეექმნათ მოქმედების გეგმა, შეფარდებული შექმნილ გარემოებასთან.“*)

ამ გარემოებამ დაჰქსაქსა რევოლუციონური ძალები, შეასუსტა მისი სიძლიერეც; პირობები მუშავდებოდა არა წინასწარ გარკვეული გეგმით. შემთხვევითი მომენტები სწყვეტენ რადიკალურ კითხვებს. უპროგრამობამ და გარკვეული ხელმძღვანელი პარტიის უყოლობამ არსებითად გადასწყვიტა რევოლუციის ბედი. მოწინააღმდეგე ძალამ შესძლო ორგანიზაციულად ჩამოყალიბება, მან ვერსალში შექმნა დიდი კონტრ-რევოლუციონური არმია და პარიზი რკალში მოაქცია.

რევოლუციის სარბიელი ვერ გასცილდა პარიზს. ამისათვის არავითარი ზომები არ იყო მიღებული.

იგი რეზოლუციაში დარჩა.

რევოლუციის ხელმძღვანელებს არ ჰქონდათ გარკვეული გეგმა, პროგრამები, ამიტომ მრავალი ძვირფასი მომენტები იქმნა ხელიდან გაშვებული, რითაც ისარგებლა მოწინააღმდეგე ძალამ.

„პარიზი, როგორც წრე გათანასწოებულ მუშათა პროლეტარიატისა, მოითხოვდა რევოლუციონურს, ე. ი. **დიქტატორულს ზომებს** ახალ წყობილების მტრების მიმართ“—სწერს **ლავროვი***), მაგრამ უმეტესობამ ეს ვერ შეიგნო და რევოლუციის სახელით თავისუფლება მიანიჭა მოწინააღმდეგეებს. დიქტატორული ზომების მიუღებლობამ გადასწყვიტა სხვა მრავალი კითხვები, სხვათა შორის, დიდი ხნის, განპავლობაში ხელუხლებელი დარჩა ბურჟუაზიის ეკონომიური უპირატესობა.

იგივე **პ. ლავროვი** სამართლიანად აღნიშნავს, რომ თავისუფლებაზე ლაპარაკი მაშინ შეიძლება, როდესაც მოხდება ეკონომიური გათანასწორება სოციალური კლასებისა. სანამ ეს არ მომხდარა აუცილებელი არის **რევოლუციონური დიქტატურა**, ძალდატანება ეკონომიური წყობილების გარდასაქმნელად. „...უპირველესი ამოცანა სოციალური რევოლუციისა, ურომლისოდაც შეუძლებელია გადაწყვეტილი იქნეს სხვა რომელიმე ამოცანა, არის უარყოფა მთელი ძველი ეკონომიური ლეგალობისა რევოლუციონურის გზით და განმტკიცება ახალი

ეკონომიური წყობილებისა“, — ამბობს ავტორი (იქვე). „თუ ამბობებული პროლეტარიატი შესძლებს გამარჯვებას, მან პირდაპირ უნდა მოახდინოს ერთ და იმავე დროს ეკონომიური და პოლიტიკური რევოლუცია; საჭიროა ერთად წაართვას მოწინააღმდეგეთ ეკონომიური ძალა და თვით შეიქნეს ერთად ერთი შეიარაღებულ ძალად ახალი წყობილებისა“*) — გაფართავს დიდი რევოლუციონერი (იქვე, 171). კომუნამ მნიშვნელოვანი ნაბიჯები გადასდგა ორივე მიმართულებით, მაგრამ მისმა ზომებმა დაიგვიანეს ეკონომიურ სფეროში. მოწინააღმდეგემ შესძლო დიდი დოვლათისა და სიმდიდრის გაზიდვა.

„ადამიანი, რომელიც იცინის“. საფრანგეთის ჯარების სარდალი ტიერი. ანდრე ჟილის შარჟი.

მაგრამ კომუნის ძირითადი შეცდომა, მარტო იმაში კი არ გამოიხატა, რომ მან სასწრაფოდ არ მიიღო ზომები ბურჟუაზიის ეკონომიური დამონავებისათვის; კომუნამ თავისი მოქმედების სარბიელი მარტო პარიზით შემოსაზღვრა და ვერ შესძლო ფართო აგიტაციის წარმოება მის გადაღმა. კომუნამ მხოლოდ ქალაქის რევოლუციონური მოძრაობა შექმნა. სოფელი მის საწინააღმდეგოთ იქმნა ამხედრებული. სოფელი დაუპირდაპირდა პარიზს და ამ გარემოებამ გადასწყვიტა მისი ბედიც.

გარდა ამისა, კომუნამ ვერ შექმნა მტკიცე შეიარაღებული ძალა, სამხედრო ორგანიზაცია. გადამჭრელ ბრძოლის მომენტებში ის ვერ დაუპირისპირდებოდა მტრებს.

*) როდესაც ოქტომბრის რევოლუციის პროცესში რუსეთის პროლეტარიატმა კაპიტალისტებს და მემამულეებს გამოაცალა ხელიდან მათი ეკონომიური ბატონობის საფუძვლები და „თვით გადაიქცა ერთად ერთ შეიარაღებულ ძალად“ — პ. ლავროვის მოწაფეებმა — ესერებმა, ამის საწინააღმდეგო პოზიცია დაიკავეს და კაპიტალისტებთან და მემამულეებთან ერთად იარაღით ებრძოდნენ პროლეტარიატის ხელისუფლებას.

ამ გეგმად მთელ რიგ კარდინალურსა და დიდ მნიშვნელოვან კითხვებში კომუნის ხელმძღვანელი მოუშადადებელი აღმოჩნდნენ. მათ არ ქონდათ გარკვეული პროგრამა, მხოლოდ მომენტი სწყვეტდა კითხვებს. უპროგრამობამ, ჩამოყალიბებული გარკვეული გეგმისა და ხელმძღვანელი პარტიის უქონლობამ, დალუპა პარიზის რევოლუცია.

72 დღე იარსება კომუნამ, მაისის 28-ს ტიერის ჯალათებმა იგი დაამარცხეს და კომუნარებზე ისე ნადირობდნენ, როგორც გარეულ მხეცებზე.

მაგრამ პარიზის კომუნამ უდიდესი ისტორიული როლი ითამაშა და სოციალური რევოლუციის სავალი გზები წინასწარ განსაზღვრა. კომუნის ისტორიული ღვაწლი უდიდესი და დაუფასებელია. თანამედროვე რევოლუციას თავისი გასამართლებელი საბუთები პარიზის კომუნაში აქვს და იგი იმ გეგმით და იმ საფუძვლებზე არის აგებული, როგორც მოგვცა 1871 წლის აჯანყებამ. დღევანდელი რევოლუცია წინასწარი გეგმებით და გარკვეული ხელმძღვანელი პარტიის მეთაურობით ხდება. იგი არ არის მარტო ერთი ქალაქის აჯანყება, მან მსოფლიოს ერთი მეექვსედი ტერიტორია დაიჭირა და შეაერთა სოფელი და ქალაქი; მას ზურგს უმაგრებს მთელი ქვეყნის პროლეტარული მასები. აქ არის ის ძირითადი განსხვავება, რომელიც კომუნის მდგომარეობას ანსხვავებს თანამედროვე რევოლუციის პირობებისაგან.

კომუნა დაეცა, მაგრამ მისი სახელი და ღვაწლი დარჩა.

ჩვენ შეგვიძლია ჩვენი წერილი დავამთავროდ პ. ლავროვის სიტყვით, რომელმაც მეტად მნიშვნელოვანი და ღრმა ანალიზი გაუკეთა ამ მოძრაობას.

„პარიზის კომუნამ, როგორც იდეამ, როგორც ახალმა რევოლუციამ, წარუშლელი კვალი დასტოვა სოციალისტური აზროვნების ისტორიაში, მაგრამ მისი ყველაზე უფრო ძვირფასი ფურცლები კაცობრიობის რაინდობის ისტორიაში დარჩებიან ის ათი ათასი უსახელო, დავიწყებული გმირები, წამებულნი ქალნი და კაცნი, რომელნიც იბრძოდნენ და დაიხოცნენ ბარიკადებზე მაისის 20—28 დღეებში, ეწამენ და დაიხოცნენ ციხეებში, ახალს კალედონიაში *), თავიანთი სისხლით, თავიანთი ტანჯვით გაანოჟიერეს ნიადაგი, რომელზედაც აღმოცენდება მომავალი ძლევა მოსილი სოციალური რევოლუცია“.

ეს რევოლუცია უკვე აღმოცენდა, მისი პირველი გამარჯვების შანსები პროლეტარიატის ხელთ არის.

სიმონ ხუნდაძე.

*) ახალი კალედონია საფრანგეთის კოლონიალური პატარა კუნძულია, სადაც გადასახლებული იქნა 1871 წ. კოლონიალის მიზნით რამდენიმე ასი პარიზელი კომუნარი.

ციხეში მსხდომნი უნდა გრძნობდნენ მუშათა და გლეხთა ძლიერ მზრუნველობას. სოციალისტურ საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირის მუშებო და გლეხებო! გავხადოთ მარტის 18 ჩვენი ძმური საერთო დახმარების დღეთ, რევოლუციის მეგრძოლთა დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოების დღეთ.

საერთაშორისო მუშური სოლიდარობა ყველაზე უკეთესად გამოჩნდება დატყვევებულ მეგრძოლთა და მათი ოჯახების დახმარების თვალსაჩინო მაგალითებზე. გაამაგრეთ რევოლუციის მეგრძოლთა დამხმარე საერთაშორისო მუშური სოლიდარობა.

მ ა რ ტ ი ს 18.

პარიზის კომუნით კაცობრიობის ისტორიაში ახალი ხანა იწყება.

პარიზის კომუნამ მტკიცე ხაზი გაავლო ბურჟუაზიული რევოლუციებისა და პროლეტარული რევოლუციების შორის.

ის პირველი რევოლუცია იყო, როდესაც მუშათა კლასი ბურჟუაზიასთან ერთად კი არ გამოვიდა, არამედ ბურჟუაზიის წინააღმდეგ, მისი ბატონობის დასაშლათ.

ბურჟუაზიამ ჯერ კიდევ ამ 53 წლის წინათ დაკარგა საწარმოო ძალთა განვითარების საქმეში პროგრესული როლი.

მაშინდელ საფრანგეთის პირობებში ბურჟუაზიის ასეთმა რეაქციონურმა როლმა ისეთი სიცხადით იჩინა თავი, რომ სტიქურათ გამოიქვია პარიზის კომუნა.

ხალხის უკმაყოფილების სტიქიამ მოლაღატე და რეაქციონურ ბურჟუაზიის წინააღმდეგ კომუნის გამოცხადებაში პოვა გამოსავალი.

პარიზის კომუნას ქონდა მრავალი სუსტი მხარე, რაც საბედისწერო შეიქნა შემდგომში მისათვის. ზოგი ეს სისუსტე მაშინდელი ობიექტური პირობებით იყო გამოწვეული. მუშათა კლასი მაშინ მოკლებული იყო გარკვეულ, მტკიცე და რკინის დისციპლინით აღჭურვილ პარტიას. ის დაფანტული იყო ამა თუ იმ ჯგუფებში, სექციებში, ფრაქციებში, წრეებში.

მას შეეძლო პირველ დღეებში მტრისათვის კისერი მოეგრია, მაგრამ თავის მერყეობით, გამოუცდლობით და დათმობებით აცალა მტერი ძალების შემოკრება. ეს მოხდა კომუნაში წვრილი ბურჟუაზიულ ინტელიგენციისა და არა პროლეტარულ ელემენტების სიჭარბის გამო. ამ მხრით კომუნა იწმინდებოდა და რაც დრო გადიოდა ის უფრო გარკვეულ პროლეტარულ გზას ადგებოდა, მაგრამ აღარ დასცალდა.

პირველი მუშური ხელისუფლებით გაბრაზებული ბურჟუაზია საშინელ შურისძიების გრძნობით წამოვიდა მის წინააღმდეგ და პარიზის ქუჩებში კომუნარების სისხლის რუები დააყენა.

ისტორიას არ ახსოვს მეტი ველური გაბოროტება, — ვინემ ეს გამოიჩინა საფრანგეთის ბურჟუაზიამ. მან სულ ერთი კვირის განმავლობაში 50 ათასი კომუნარის სისხლი დააქცია. გამხეცებულ ჯარს უბრძანა შური იძიეთ, ტყვეთ არავინ აიყვანოთო. ჯარმა ეს გაიგო ისე, როგორც ბრძანების ავტორებს უნდოდათ და დაიწყო ყოველად ცინიკური ნადირობა კომუნარებზე. არ დაინდევს არც ბავშვები, არც ქალები.

პარიზის კომუნის დიდი მნიშვნელობა თვით ამ კომუნის მონაწილეთაც არ ესმოდათ მაშინ.

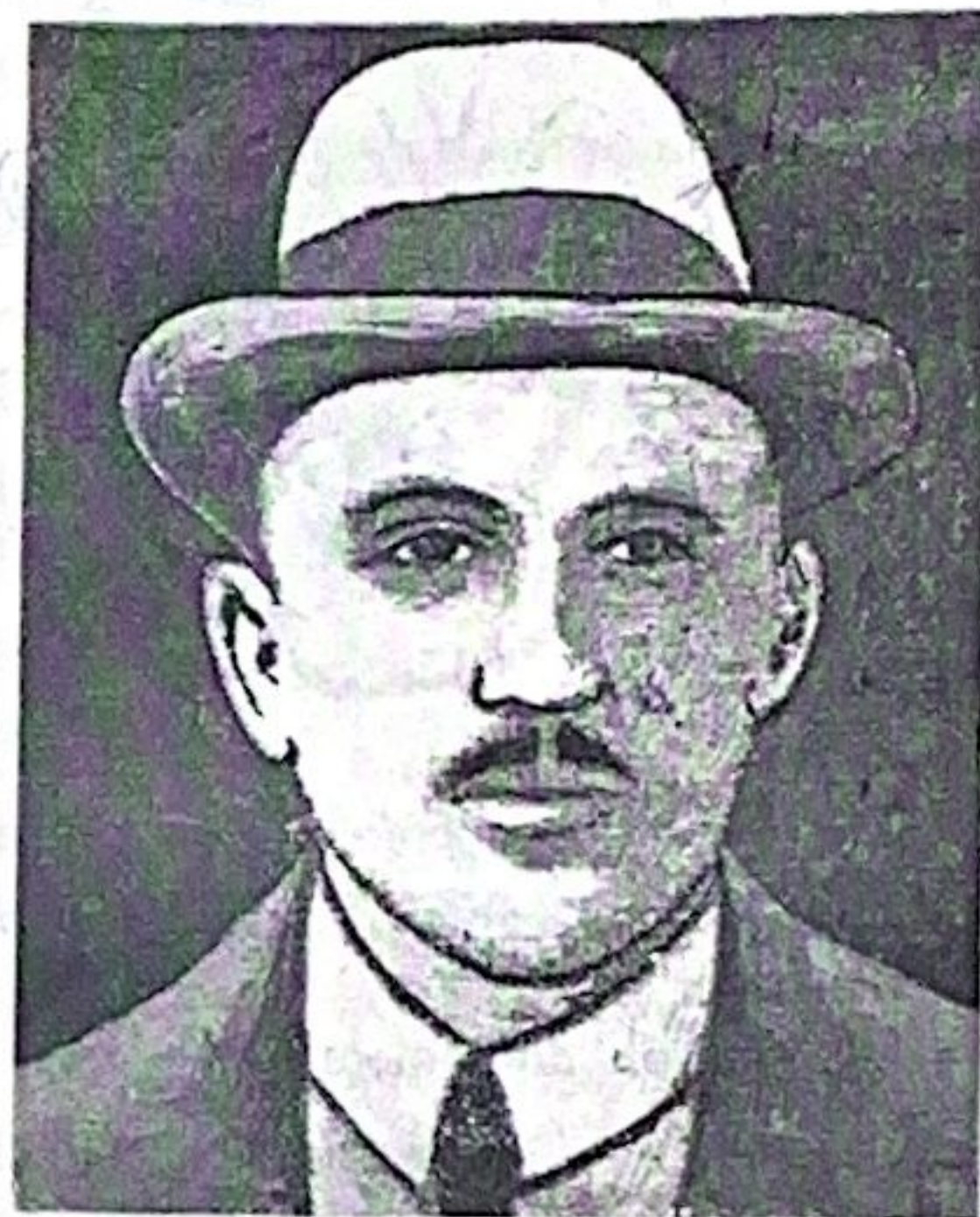
ის დაფასება, რომელიც შემდეგ გადარჩენილ კომუნარებმა თავის ბრძოლას მისცეს, შეასედათაც ვერ გამოხატავს პარიზის კომუნის უაღრეს ისტორიულ მნიშვნელობას.

რუსეთის ოქტომბრის რევოლუციამ უკვდავყო პარიზის კომუნა და მის მიერ აფრიალებული კომუნიზმის დროშა აღმართა დედამიწის მეექვსედ ნაწილზე. ამ რევოლუციამ სათანადოთ გამოიყენა რევოლუციის მტრებთან ბრძოლაში პარიზის კომუნის შეცდომები და მიღ-

ამ მხრით ოქტომბრის რევოლუცია მეორე პარიზის კომუნაა, რომელიც საერთაშორისო პროლეტარიატს აძლევს არა მარტო ძალაუფლების ხელში აღების გაცემით, არამედ ახალი ცხოვრების აღმშენებლობისაც.

ის, რაც პარიზის კომუნას არ დასცალდა, რუსეთის კომუნამ განაგრძო და პარიზის კომუნის დამარცხების გაცემითლით საფრანგეთის ბურჟუაზიის ვალი რუსეთის ბურჟუაზიას აანაზღაურებია.

მსოფლიო ბურჟუაზიის ერთმა ნაწილმა, რუსეთის ბურჟუაზიამ, 50 ათას კომუნარის დაღვრილ სისხლში უკვე აგო პასუხი და ეხლა რიგი სხვა სახელმწიფოების ბურჟუაზიაზეა.

მაქს გელცი.

გერმანიის პროლეტარიატის შეიარაღებული ბრძოლის (1921 წ. მარტი) ერთ-ერთი ხელმძღვანელთაგანი. დაპატიმრებულია ბრესლავის ციხეში.

წელს პარიზის კომუნის დღესასწაული რევოლუციისათვის მეგრძოლთა დახმარების საქმესთან არის დაკავშირებული.

პარიზის კომუნართა ხსოვნას სწორედ ამ მხრით უნდა ვსცეთ პატივი და რევოლუციისათვის მეგრძოლთა დახმარებით პარიზის კომუნის დიადი იდეა, — ბურჟუაზიულ ბატონობის დაწხოებასა და პროლეტარიატის დიქტატურაში რომ გამოიხატება, საერთაშორისო მასშტაბით განვახორციელოთ.

პარიზის კომუნისადმი შინ ბურჟუაზიის ბატონობის დამხობით ვალ მოხდილი საბჭოთა რესპუბლიკების პროლეტარიატი მანამ ვერ მოისვენებს და იარაღს ხელიდან არ გაუშვებს, სანამ დედამიწის რომელიმე კუთხეზე კიდევ იქნება ბატონობა ბურჟუაზიისა.

ის ჯერ ფულით და ნიეთიერ საშვლებით დაეხმარება საერთაშორისო რევოლუციის საქმეს და როდესაც დადგება ბრძოლის საბედისწერო მომენტი, საერთაშორისო რევოლუციის სიკვდილ-სიცოცხლის საკითხი, მაშინ შინაურ მტერზე ნაცად იარაღითაც აღმოუჩენს იგი დახმარებას ყველა ქვეყნის პროლეტარებს შრომის მეუფების დამყარებაში.

პარიზის კომუნარები

პეისაჟი-ეპილოგი

გალიფე იდგა როგორც გოლერი—
ჯარებს მოქონდათ მტრული ჩანგლები
შახმატებით ხაზეს პარიზი

ბარიკადები

ბარიკადები

გარდე—ნახშირის ნეგრებს

ბრძოლების ბოძებს

თუჯის ხორთუმებს.

კოჭრის სხეულით კომუნარები

აჯანყდნენ როგორც გრგვინით ხრამები

კვარტალები კურტნებით ეკიდათ ზურგზე

დამხომ ქვაბებათ იდგა ღრიალი

ბარიკადები—ისროდნენ ბომბებს

შრაპნელებმა დახიეს ღრუბლების ბამბა

ნახშირების კატაკომბებით პარიზი იხშო

არბევდნენ დროს მძლე შოფერივით

ელექტროს სვეტებს გავდა მინისტრი

ლენერლებმა აღლო აიღეს

შუბლის ნაოჭი და ცილინდრები

ქმუხდა ვერსალის ქარგის სიგანე

და კაპიტალისტ ფაშვებ ნახრეშებს

გაუსკდა ხმებში შიშით შიგანი

იხსნიდნენ ქალას

ბრძოლების ბოძებს

რკინები ქშენით ემზავსენ კარაქს

გაქვარტლულ კედლებს სისხლი უბოჭეს.

დელეკლიუზი მიშელ მშიერი

კომუნარები ბორკილებს რკავდნენ

მტრები პიკარი ტიერი შმორი.

პარიზი ორბის სიბერეს გავდა.

და ვერსალელი ხმას აბრტყელებდა

ეჭყება სარკეს სისხლი ნაკვეთი

ვით ვიტრინებში რეკლამა—„ბორდო“.

ურდულებთ ურდო—

ურობივით ურტყამდნენ ბურდაგს

დროშები რბოდნენ წითელ გობელენს

სპილენძებით ებრძოდნენ გორებს

სახურავებს როგორც პარიკებს

ესროდნენ შორით ბორბლის პროპელერს.

ზარბაზნების ზუმბები

რაზმების შტოფი

ბარიკადები იქცა კარდონათ

18 ათასი კომუნარები.

მათი ბრძოლები და კატასტროფა.

პარიზი—ანდრე სალმონ

ოქტომბრით რომ სწეს „Pricas“

რევოლუციის.

კრემლიდან მოდის პარიზის ბურლი

ისტორიის მუდრეგი დროვი

ბრძანებას ელის

პროსპექტები ბრძოლის ტრანსპორტებს.

კვლავ ოქტომბერი—

ეიფელი და კომუნარები.

პარიზის კომუნა

(თეზისები)

1. 18 მარტს სრულდება პარიზის კომუნის ორმოცდა სამეტი წლის თავი. ეს დღე საერთაშორისო პროლეტარიატისათვის მეტად მნიშვნელოვანი და ისტორიული დღე არის. პარიზის კომუნარებს და მათ ხაონას რევოლუციონური მშრომელი ხალხი ყოველთვის მოიგონებს. ასეთი პატივისცემა პარიზის კომუნისადმი შთამომავლობით გადმოსცა თავის მემკვიდრე რევოლუციონურ თაობას პირველმა ინტერნაციონალმა. მარქსის მიერ შედგენილ მოწოდებაში ინტერნაციონალის გენერალური საბჭო სწერდა: „პარიზი თავის კომუნით ყოველთვის იქნება პატივცემული, როგორც სახელოვანი წინამორბედი და მახარობელი ახალი საზოგადოებისა. მისთვის წამებულმა აღმართის უკვდავი ძეგლი მუშათა კლასის გულში. მისი ჯალათები კი ისტორიამ უკვე იმ სამარცხვინო ბოძზე მილურსმა, საიდანაც არავის არ ძალუძს ისინი მოგლიჯოს“.

რით დაიმსახურეს პარიზის მუშებმა ასეთი პატივისცემის გრძნობა და რატომ გახდნენ ისინი წინამორბედნი ახალი საზოგადოებისა? ამას ჩვენ დავინახავთ პარიზის კომუნის ისტორიისა და მისი საქმიანობის გაცნობიდან.

2. საფრანგეთის დიდი რევოლუციის 1789 წ. შემდეგ ევროპა იმყოფებოდა უდიდეს ნაციონალურ ომებისა და რევოლუციების რკალში. საფრანგეთის რევოლუციამ გამოაღვიძა საზოგადოებრივი წრეები და ძველი ფეოდალური წყობილების დაშლა-განადგურებას ხელი შეუწყო. მე-XIX-ე საუკუნის პირველ ნახევრიდანვე პროლეტარიატი მომქმედ კლასად გადაიქცა და მთელ რიგ რევოლუციებში მიიღო აქტიური მონაწილეობა. მაგრამ ჯერ კიდევ არსად სჩანდა ნამდვილი რევოლუციონური პარტია, რომელიც პროლეტარულ მოძრაობას დამოუკიდებელ ხასიათს მისცემდა და ჩააყენებდა მას გარკვეულ კლასიურ კალაპოტში. 1847 წ. ჩამოყალიბდა კომუნისტური პარტია მარქსისა და ენგელსის მეთაურობით და შემუშავდა გარკვეული პროლეტარული პროგრამა. 1848 წლის რევოლუციაში, რომელმაც მთელი ევროპის კონტინენტი შეარყია, პროლეტარიატი უდიდეს როლს თამაშობდა და იგი თავისი დამოუკიდებელი სახით გამოვიდა. ამ წელს საფრანგეთში მოხდა პირველი შეიარაღებული შეტაკება პროლეტარიატსა და ბურჟუაზიის შორის და გაითხარა გარდაუვალი უუცკრული. შემდეგი წლებში რეაქციამ მოიკცა ევროპა, მაგრამ მუშათა მოძრაობა მაინც არ მომკვდარა. მოწინავე რევოლუციონერები ახერხებდნენ პროლეტარულ წრეებს შორის კავშირის გაბმას და დაახლოვებას. ამ მუშაობამ ბოლოს 1864 წ. მუშათა კლასს მისცა პირველი უდიდესი საერთაშორისო ორგანიზაცია ინტერნაციონალის სახით, რომელიც მთელი ათი წლის განმავლობაში დიდ გავლენას ახდენდა მუშათა კლასის პოლიტიკურად გათვითცნობიერების საქმეზე. ევროპის მოწინავე მუშები და რევოლუციონერები ფაქტიურად მოყვენ პირველი ინტერნაციონალის იდეური გავლენის ქვეშ „პარიზის კომუნა ინტელექტუალურად (გონებრივად) იყო პირველი ინტერნაციონალის ღვიძლი შვილი“,—როგორც ამბობს ფ. ენგელსი.

3. 1870 წ. საფრანგეთ-პრუსიის შორის წარმოებულმა ომმა გამოიწვია იმპერიის დამარცხება საფრანგეთში,

გამარჯვებული პრუსიის ჯარი პარიზისაკენ გაეშურა. ამ გარემოებამ გამოიწვია პარიზის წვრილ-ბურჟუაზიულ მასებისა და მუშათა კლასის ეროვნული გამოფხიზლება: შესდგა დროებითი მთავრობა და ეროვნული გვარდია, რომელშიაც 600.000 კაცამდე ჩაირიცხა. მუშათა კლასის მეთაურებმა ძლიერ დააფრთხეს ბურჟუაზიული მთავრობა და მათ მოინდომეს პროლეტარიატის განიარაღება. ამიტომ ბურჟუაზიამ მოინდომა ზავის შეკრა პრუსიასთან, რომ ამით ძირშივე ჩაეკლა რევოლუციონური მოძრაობა. ამ ზომებს არ დასთანხმდა წვრილი ბურჟუაზია, რომელიც თანდათან რევოლუციის გზაზე დგებოდა და პარიზის პროლეტარიატი, რომელიც ინტერნაციონალის დიდი გავლენის ქვეშ იმყოფებოდა; ამ ორი წრის შორის გამოინახა ერთი საერთო ენა მოქმედებისათვის მხვილ კაპიტალისტების და მიწადმფლობელების წინააღმდეგ. ნაციონალური გვარდია, რომელიც შესდგებოდა ამ წრეებისაგან, მზად იყო მოემართა თავისი იარაღი ბურჟუაზიის წინააღმდეგ. მან შექმნა რესპუბლიკანური კავშირი ცენტრალური კომიტეტით, რომლის ერთ-ერთ აქტიურ წევრს წარმოადგენდა ინტერნაციონალის წევრი **ვარლენი**. ტიერმა მოინდომა გვარდიის განიარაღება, მიუხედავად იმისა, რომ მტერი სულ ახლო იდგა პარიზიდან, მაგრამ ასეთი ცდა რევოლუციით დამთავრდა: 1871 წლის 18 მარტს გვარდიელები და ხალხი აჯანყდნენ და პარიზში ძალა-უფლება ხელში ჩაუვარდათ რესპუბლიკანური კავშირის ცენტრალურ კომიტეტს. ბურჟუაზიული მთავრობა გაიქცა ვერსალში და იქიდან მტრის ჯართან ერთად შეიარაღებული თავდასხმა მოაწყო რევოლუციონურ პარიზზე: ასე შეერთდნენ ფრანგი კაპიტალისტები და პრუსიის იუნკრები, რომელნიც ორიოდ კვირის წინად გაცხარებულ ბრძოლას ეწეოდნენ ერთმანეთის წინააღმდეგ — აჯანყებულ პროლეტარიატის გასანადგურებლად.

4. ცენტრალურმა კომიტეტმა გადასცა ძალა-უფლება 26 მარტს არჩეულ ქალაქის საბჭოს, რომელშიაც არჩეულ იქნა 90 წევრი, მათ შორის **კი 25 მუშა**. სხვა რევოლუციონერთა და სოციალისტთა შორის არჩეული იქნა **ინტერნაციონალის 13 წევრი**. 28 მარტს მთელი ხალხის დასტურით გამოცხადებულ იქმნა კომუნა. კრმუნამ იარსება სულ 72 დღე, — 28 მარტიდან 28 მაისამდე. ამ ხნის განმავლობაში მას უხდებოდა გაცხარებული ომის წარმოება კონტრ-რევოლუციონურ ბურჟუაზიის წინააღმდეგ, რომელიც პრუსიის ჯარებთან ერთად იბრძოდა პარიზის დასაპყრობად.

მიუხედავად ასეთი მდგომარეობისა, კომუნის მხრით გადადგმული იქნა მთელი რიგი ნაბიჯების საშინაო ცხოვრების მოსაწესრიგებლად. მათ შორის აღსანიშნავია შემდეგი ღონისძიებანი: კომუნამ გააუქმა მუდმივი ჯარი და ხალხის საყოველთაო შეიარაღება შემოიღო; ეკლესია გამოყო სახელმწიფოსაგან და მთელი საეკლესიო ქონებას ნაციონალიზაცია მოუხდინა; შემოიღო არჩევნების სისტემა ყველა თანამდებობის პირთათვის; კაპიტალისტებისაგან მიტოვებული ქარხნები გადასცა მუშების კოოპერატიულ ამხანაგობებს დასამუშავებლად; გააუქმა ღამით მუშაობა. კომუნამ გამოცა დეკრეტი, რომლითაც ერთი თანამდებობის პირის ჯამაგირი წელიწადში არ აღემატებოდა 6 000 ფრანკს.

ამ დღეებით პოლიტიკასთან ერთად კომუნის ხელმძღვანელთ თანდაყოთ მრავალი უარყოფითი თვისებები, რომლებმაც გამოიწვიეს მისი დამარცხება. კომუნის საბჭო მისთვის სხვადასხვა პარტიისაგან მომხრეებს მოიკრიბებდა, რომლებიც მისი პოლიტიკის წინააღმდეგ იმყოფებოდნენ.

ლიტერატურა ძლიერ ეწინააღმდეგებოდა ერთმანეთს; ეს გარემოება იწვევდა დაუსრულებელ კამათს, რის გამო შეუძლებელი ხდებოდა თავის დროზე შესაფერისი ზომების მიღება. გარკვეულ, ჩამოყალიბებულ **რევოლუციონურ პარტიის უყოლობამ**, რომელიც შეაკავშირებდა რევოლუციონურ მასებსა და ერთი გეგმით აამოძრავებდა მათ, გადამჭრელი როლი ითამაშა კომუნის დამარცხების საქმეში. კომუნა წარმოიშვა სტიქიურ ბრძოლის პროცესში და ამიტომ მას არ აღმოაჩნდა მიზანშეწონილი **პროგრამა სამოქმედო**. კომუნის წევრები ერთობ ლმობიერათ ეპყრობოდნენ ბურჟუაზიულ წრეებს და დაუყოვნებლივ არ მიმართეს კაპიტალისტური კლასის, როგორც პოლიტიკურ, ისე ეკონომიურ, განიარაღებას. **ბურჟუაზიას ხელში შერჩა დიდი ეკონომიური დოვლათი** და ბნეში შენახული ოქროები, და ეს მაშინ, როდესაც კომუნა უსახსრობის გამო ვერ ახერხებდა შეიარაღებულ ძალის ორგანიზაციის მოწყობასა და გამოცვლას. ბურჟუაზიამ კომუნის ახალი პოლიტიკის წყალობით მოახერხა დიდძალი ოქროსა და ქონების გაზიდვა ვერსალში, რითაც დიდი ეკონომიური დახმარება აღმოუჩინა კონტრ-რევოლუციონურ ძალებს.

კომუნის დამარცხებას აგრეთვე ხელი შეუწყო იმ გარემოებამ, რომ მას არ გამოეხმაურა დანარჩენი ნაწილები და არ გადაიქცა მთელი საფრანგეთის მოძრაობად. გარდა ექვსიოდე ქალაქისა, რომელთაგანაც პარიზის კომუნარებს არავითარი კავშირი არ ქონდათ გაბმული, დანარჩენი საფრანგეთი დუმილით ან და წინააღმდეგობით შეხვდა პარიზის რევოლუციას. **იგი ფაქტიურად გადაიქცა ალაქის მოძრაობად და ვერ ჩაითრია თავის მორევში სოფლის მშრომელი გლეხობა.**

მაშინ, როდესაც ზემოდ დასახელებულ მიზეზების გამო პარიზის კომუნის ძალა დღითიდღე სუსტდებოდა, ვერსალის (კონტრ-რევოლუციის) ძალები თანდათან მაგრდებოდნენ. ორგანიზაციის უქონლობამ, მეტწილად პროლეტარულ პარტიის უყოლობამ დაასუსტა პარიზის კომუნა და ბოლოს მსხვერპლი გახდა გათავისუფლებულ ბურჟუაზიისა.

1 აპრილს ვერსალის მთავრობამ მას ომი გამოუცხადა, ხოლო 3-ს კი შეუდგა ქალაქის აღებას. 21 მაისს ვერსალის ჯარები შევიდნენ პარიზის ახლობელ რაიონებში. 28 მაისს უკვე დაეცა პარიზის კომუნა და ბურჟუაზია ზეიმობდა თავის გამარჯვებას. ტიერის გამხეცვლამა მომხრეებმა სისხლის კვირა გამართეს პარიზის ქუჩებში და დახვრიტეს 35.000-დე კომუნარი. ვერსალის ჯალათები არ დასჯერდნენ ამას და 7.000 კაცს გადასახლება მიუსაჯეს, ხოლო 5.000 კაცი დააპატიმრეს. საერთოდ მთელი კომუნის მოღვაწეობის დროს დაიღუპა 70.000 კომუნარზე მეტი.

5. ასე დამთავრდა პარიზის კომუნის აჯანყება. კონტრ-რევოლუციონურმა ბურჟუაზიამ იგი თავისსავე სისხლის მორევში ჩააღრჩო და გაანადგურა, მიუხედავად იმისა, პარიზის კომუნარებმა ხელუხლებელი ძეგლი დაიდგეს პროლეტარიატის გულში და უდიდესი საქმე შეასრულეს მუშათა კლასის განთავისუფლებისათვის.

პარიზის კომუნა იყო პროლეტარიატის პირველი რევოლუცია, რომლის დროსაც მან მოინდომა თავისი პროლეტარული პრაგრამის გატარება. ეს მოძრაობა წარმოიშვა სტიქიურად, წინასწარ შეუმუშავებელ პროგრამის გარეშე: მიუხედავად იმისა, პროლეტარიატი ბუნებრივად

და ამ მიმართულებით, თუმცა სუსტი და უორგანიზაციო. მაგრამ მაინც მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადასდგა.

პარიზის პროლეტარიატმა რეალურად დაგეგნა ის პოლიტიკური ფორმა, რომლის ფარგლებში შესაძლებელი ხდებოდა პროლეტარიატის ხელისუფლების განმტკიცება. პარიზის კომუნა ეს იყო მუშათა კლასის პოლიტიკური ბატონობის გამოხატულება, პროლეტარიატის დიქტატურის ფორმა. 1891 წ. ენგელსი ეუბნებოდა ბურჟუაზიის ფილისტერებს. „გსურთ იცოდეთ, მოწყალენო ხელმწიფენო, თუ რა არის ეს დიქტატურა? შეხედეთ პარიზის კომუნას: ის პროლეტარიატის დიქტატურა იყო.“

ე. კომორი.

რედაქტორი ჰუნგრეთის გაზეთის „ახალგაზრდა პროლეტარი“-სა, მიუსაჯეს 12 წლის ციხე.

6. მარქსმა გენიალურ შეფასება გაუკეთა კომუნარების მოღვაწეობას და მათს კომუნაში დაინახა სრულიად ახალი სახელმწიფო; მარქსი სწერდა: იგი (კომუნა) მეტად ფართო, სრული სახელმწიფოებრივი ფორმა იყო მაშინ, როდესაც მათვა-გამგეობის სხვა ყველა წინანდელი ფორმები არსებითად ჩაგვრა-დამორჩილების იარაღს წარმოადგენდა, მისი საიდუმლოება მდგომარეობს იმაში, რომ იგი არსებითად იყო მუშათა კლასის მთავრობა, შედეგი ბრძოლისა მწარმოებელ კლასსა და მიმთვასებელ კლასს შორის, ის იყო სანატრელი პოლიტიკური ფორმა, რომლის საშვალეებითაც შესაძლებელი იყო შრომის ეკონომიური განთავისუფლება.

პარიზის კომუნამ დალეწა, დაამსხრვია მთელი სახელმწიფოებრივი აპარატი და მის ნანგრევებზედ ააგო ახალი პროლეტარული სახელმწიფო. ამის და მიხედვით 1872 წ. მარქსმა და ენგელსმა შესწორება შეიტანეს თავიანთ „კომუნისტურ მანიფესტში“. ისინი სწერდნენ: „მეტადრე კომუნამ დაამტკიცა, რომ მუშათა კლასს არ შეუძლია უბრალოდ აიღოს ხელთ მზა-მზარეული სახელმწიფო მანქანა და აამუშავოს ის თავისი საკუთარი მიზნებისათვის.“

7. პარიზის კომუნის ისტორიულ მაგალითზე საერთაშორისო პროლეტარიატმა კონკრეტულად დაინახა, როგორის გზით უნდა განახორციელოს თვისი პროგრამა რევოლუციონურმა მოძრაობამ. პარიზის კომუნის ყველა დადებითი და უარყოფითი მხარეები გადაიქცა პროლეტარიატისათვის რევოლუციის შესასწავლ სკოლად.

პარიზის კომუნარების მაგალითებზე აღზარდა რუსეთის კომუნისტურმა პარტიამ რუსეთის პროლეტარული მასები და მათ მიერ გაკეთულ გზებით წაიყვანა ისინი ოქტომბრის დიდი რევოლუციისაკენ. მაგრამ პარიზის კომუნარების საბედისწერო შეცდომები ჩვენი გამარჯვების საწინდრათ გადაიქცა: ჩვენ შევქმენით უდიდესი რევოლუციონური პარტია, რომლის გარშემო თავი მოიყარა პროლეტარულმა მასებმა და რომელიც ერთგულად გაუძღვა წინ რევოლუციას გაბატონებულ კლასის გასანადგურებლად და წინასწარ შემუშავებული პროგრამის განსახორციელებლად. მზგავსად პარიზელ კომუნარებისა ჩვენ დავლენით ძველი სახელმწიფოებრივი წყობილების ყველა ფორმები და შევქმენით პროლეტარიატის დიქტატურის ახალი ფორმა—საბჭოთა სისტემა: ჩვენ დაუყოვნებლივ წავართვით ბურჟუაზიას ქარხნები, ფაბრიკები, ბანკები და მთელი მათი ეკონომიური სიძლიერის საფუძვლები, ხოლო ფეოდალებს და არისტოკრატებს—მიწა და ინვენტარი; ამით ჩვენ რეაქციონერ წრეებს ხელიდან გამოვაცალეთ მათი ბატონობის ყავარჯენი და თავი მოუყარეთ ამ დიდ ძალდოვლათს შეარაღებულ, სახელმწიფოებრივ ფორმებში გამაგრებულ პროლეტარიატის ხელში. ოქტომბრის რევოლუციამ შედარებით პარიზის კომუნასთან მიაღწია კიდევ ერთს გამარჯვებას. მან პროლეტარიატის გარშემო თავი მოუყარა და შეკრიფა სოფლის მშრომელი გლეხობა და ამით ქალაქისა და სოფლის მშრომელი მასები გახდა მოკავშირე რევოლუციონურ ძალად.

პარიზის კომუნა თავისი შეცდომების წყალობით დაეცა 72 დღეზე; კომუნისტურმა პარტიამ ენერგიულად გადაიტანა ყოველივე გასაჭირი თავისი მიზანშეწონილი პოლიტიკის წყალობით და დედამიწის ერთს მეექვსედის ნაწილზე ააგო სოციალისტურ სახელმწიფოთა უდიდესი კავშირი, რომელიც საერთაშორისო პოლიტიკის ერთ-ერთ ცენტრალურ ძალად გადაიქცა.

მაგრამ სოციალისტური რევოლუციის საქმე არ დამთავრებულა და საერთაშორისო პროლეტარიატს დიდი ბრძოლის გადახდა დასჭირდება მთელს მსოფლიოში კომუნისმის საბოლოო გამარჯვებისათვის.

ოქტომბრის რევოლუციის ძლევამოსილმა მსვლელობამ გამოადგინა და მოძრაობაში მოიყვანა, როგორც ევროპის პროლეტარული მასები, ისე აღმოსავლეთის დამონებულ ერების მშრომელი ხალხი, რომელთაც სტანჯავდათ მრავალ ათეულ წელთა განმავლობაში ევროპის იმპერიალიზმის ბატონობა. ამ მოძრაობას თავის იდეურ-სა და მატერიალურს დახმარებას უწევს კომუნისტური ინტერნაციონალი. გამხეცებულ კაპიტალისტებთან ბრძოლის პროცესში ათასობით და ათი ათასობით იხოცება და ციხეებში იტანჯება ევროპისა და აღმოსავლეთის მშრომელი მასები.

ზიზლი კომუნის ჯალათებს!

სიკვდილი პირისხლიან კაპიტალს!

გაუმარჯოს პარიზის კომუნარების ხსოვნას!

გაუმარჯოს საერთაშორისო სოციალისტურ რევოლუციას!

გაუმარჯოს კომუნისმს!

ს. კ. პ. ც. კ. სააგ. საპროპაგანდო განყოფილება.

რევოლუციის მებრძოლთა დახმარების საერთაშორისო დღისათვის

(1924 წ. მარტის 18)

პარიზის კომუნის წლის თავი და „წითელი დახმარების“ საერთაშორისო დღე

(თეზისები აგიტატორებისათვის.)

1. პარიზის კომუნარების გმირული ცდა დამარცხებით დამთავრდა. 30.000 დაიღუპა ბარიკადებზე, საფრანგეთის მუშათა კლასის 13.500 საუკეთესო შვილებს მიუსაჯეს სიკვდილი, გააგზავნეს კატორღაში და ჩაყარეს ციხეებში.

2. პარიზის კომუნის მე-53 წლის თავზე მხოლოდ სოციალისტურ საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირის მუშები და გლეხები გამოვიდნენ გამარჯვებულნი მსოფლიო კაპიტალთან შეტაკებიდან და მათ ცარიზმისა და რუსეთის ბურჟუაზიის მიერ აშენებული ციხეები გამოიყენეს, მუშათა და გლეხთა მტრების წინააღმდეგ.

3. მთელ დანარჩენ ქვეყანაზე ისევ ბურჟუაზიის ხელშია ძალა-უფლება. სკდილობს რა რაც შეიძლება დიდი ხნით გადადვას თავისი საბოლოო დაღუპვის მოახლოების საათი, იგი აწარმოებს თეთრი ტერორის რეჟიმს მუშათა კლასის წინააღმდეგ. გაჩაღებული კლასიური ბრძოლა ზოგან იღებს აშკარა სამოქალაქო ომის ხასიათს (იტალია, ბოლგარია), ზოგან კი მოწინავე რაზმების შეტაკების სახეს (გერმანია, პოლონეთი, ლატვია, ლიტვა, ამერიკა და სხვ.).

4. ჰყავს რა თავის განკარგულებაში სასამართლო, პოლიცია, ჟანდარმერია, ოხრანკა და სარგებლობს რა სოციალ-შემთანხმებელთა დახმარებით, ბურჟუაზია რევოლუციასთან ბრძოლის საქმეში სკდილობს, პირველ ყოვლისა, მოუსპოს მას მეთაურები (ლიბკნეხტი, ლიუქსემბურგი, იოზიგესი, კინგისენი და სხვ.) და უვნებელი გახადოს ყველაზე უფრო მამაცი, გაბედული და ენერგიული მებრძოლნი პროლეტარიატის საქმისა.

5. თუ 1871 წლის „მაისის კვირაში“ საფრანგეთის მუშათა კლასმა დაჰკარგა ათეული ათასები თავის მოძევა, სამაგიეროდ ეხლა — შრომის კაპიტალთან ბრძოლის პროცესში, — მსოფლიო პროლეტარიატის მსხვერპლი უდრის ასეულ ათასებს.

გერმანიაში დაპატიმრებულია დაახლოებით 7.000, იტალიაში — 6.000, ბოლგარიაში — 4.000, იაპონიაში — 3.000, ფინლიანდიაში — 1.200, პოლონეთში — 1.000, ჰუნგრეთში — 800 და სხვ. გარდა ამისა იმპერიალიზმის შავკანიანი მონების ათეული ათასები იტანჯებიან ინდოეთის, აფრიკის და სხვა კოლონიების ციხეებში. დაპატიმრებულთა ოჯახების წევრთა რაცხვი აღწევს 100 ათასამდე.

6. პარიზის კომუნის დამარცხების ერთ-ერთი ძირითადი მიზეზთაგანი იყო საერთაშორისო დახმარების უქონლობა: საფრანგეთის პროლეტარები დარჩნენ განმარტოებულნი თავიანთ ბრძოლაში; მათ დახმარებას არ უწყედნენ სხვა ქვეყნების მუშები და თავისი ქვეყნის გლეხები.

7. კომუნის ამ გაკვეთილს არ ჩაუვლია უკვალოდ მთელი ქვეყნის მუშათა კლასისათვის. მან არსებითად შეითვისა ის აზრი, რომ გამარჯვების საწინდარს წარმოადგენს ყველა ქვეყნის მშრომელთა პროლეტარული სოლიდარობა და მუშათა კლასის კავშირი ელემენტარული

ამ სოლიდარობის ერთ-ერთი გამოხატულება მდგომარეობს იმაში, რომ პროლეტარული ბრძოლის მსხვერპლნი ამ უმად არ არიან მიტოვებულნი თავისი ბედის ანაბრად.

8. ბურჟუაზიის მიერ დატყვევებულთა და მათი ოჯახების შესახებ მზრუნველობას თავის თავზე იღებს რევოლუციის მებრძოლთა დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოება (რემედასი). რემედასი საფუძველი ჩაეყარა ერთი წლის წინად ყოფილ კატორღელთა და ძველი ბოლშევიკების საზოგადოებათა ინიციატივით. იმ დახმარებას, რომელსაც რემედასი-ი უწევს ბურჟუაზიის ციხეებში დამწყვდეულ რევოლუციონერებს, — იგი აგროვებს ნებაყოფლობითი შემოწირულებათაგან, მშრომელთა მიერ გადარიცხულ თანხებიდან და თავის წევრთა საწევრო გადასახადთაგან.

ამხ. ფერერო.

მუშა-მელითონე, კომპარტიის წევრი, მხეცურად მოკლულ იქნა ფაშისტების მიერ.

9. უკვე ამ ერთი წლის ს. ს. რ. კ. ტერიტორიაზე მუშაობის შედეგად რემედასს ყავს 500.000 წევრზე მეტი და 34 საგუბერნიო განყოფილება. დახმარება, რომელიც გაუწია ს. ს. რ. კ. მშრომელმა მასსამ გამოიხატება დაახლოებით 300.000 ოქროს მანეთში; აქედან დაპატიმრებულთა დასახმარებლად გადაგზავნილია დაახლოებით 200 ათასი მან. რემედასს ჰყავს თავისი სექციები შემდეგ ქვეყნებში: გერმანია, საფრანგეთი, იტალია, პოლონეთი, იაპონია, ლატვია, ლიტვა, ესტონია, ბულგარეთი და სხვ.

10. რამდენათაც ევროპის მთელი რიგ სახელმწიფოებში გაბატონებულია შავი რეაქციის მუშტი, ამ ქვეყნების მუშებს ჯერ კიდევ არ შეუძლიათ სავსებით დაკმაყოფილონ მოთხოვნილებანი ყველა დაპატიმრებულთა და ამ წლის განმავლობაში აღმოჩენილი დახმარების 90% მოდის საბ. სოც. რეს. კავშირის მშრომელ ხალხზე.

11. მაგრამ ეს დახმარება ჯერ კიდევ არ არის საკ-

ცირკულიარულად.

ს. კ. პ. ყველა საოლქო და სამაზრო კომიტეტებს.

ძვ. ამხანაგებო!

თანახმად კომინტერნის დადგენილებისა პარიზის კომუნის დღე—18 მარტი, ამ წელს უნდა ჩატარდეს კაპიტალის ტყვეებისადმი ფართო დახმარების ღონისძიება. აღიარებს რა საზოგადოება „რამედასს“-ის (რევოლუციის მებრძოლთა დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოება) ღრმა და ფართოდ დიდ მნიშვნელობას, საქ. კომ. პარტიის ცენტრალური კომიტეტი მოგიწოდებთ:

1. მარტის 18 ჩატაროთ ადგილებზე „რამედასს“-ის წევრების საერთო კრებები უპარტიო მასების ფართო მონაწილეობით. ამ კრებებზე უნდა გააშუქოთ დაწვრილებით რამედასს-ის მთავარი ამოცანა, სახელდობრ: აბამს რა თავის პრაქტიკულ მუშაობაში მშრომელთა ფართო წრეებს, მუშებს და გლეხებს, „რამედასს“-ი დახმარების კონკრეტულ მაგალითებით ხელს უწყობს შეიგნონ სოც. საბჭ. რესპუბლიკების კავშირის მშრომელებსა და კაპიტალის შორის წარმოებული ბრძოლის ამოცანები, მიზნები და შინაარსი. ამასთანავე ერთად რამედასს-ი აღიარებს და ანვითარებს კავშირსა მუშათა კლასსა და გლეხობის შორის, ერთი მხრით, და ფართო უპარტიოებასა და კომპარტიის წევრებს შუა, მეორე მხრით.

2. იქ, სადაც მარტის 18 პარიზის კომუნის დღის აღსანიშნავად დანიშნულია საბჭოს საზეიმო სხდომა, დასმულ იქნეს ამ სხდომაზე საკითხები „რამედასს“-ის შესახებ და ფართოდ განემარტოს დამსწრეთ მისი აზრი და მნიშვნელობა.

3. იქ, სადაც გამოდის ადგილობრივი ორგანოები, ამ დღის აღსანიშნავად უნდა დაეთმოს სპეციალური ფურცლები, დაიწეროს წერილები „რამედასს“-ის შესახებ და მოგონებები რევოლუციონური ბრძოლის ისტორიიდან. იქ კი, სადაც არ არის ასეთი ორგანოები—დაიბეჭდოს შეძლების დავარად ცალკე ფურცლები.

4. მოაგროვეთ ამ დღეს ფართო შემოწირულებანი მშრომელთა წრეებში—შემოწირულებანი უნდა იქნეს ნებაყოფლობითი.

5. გასწიეთ მარტის 18 ფართო აგიტაცია „რამედასს“-ის საზოგადოებაში ახალი წევრთა ჩასაბმელად.

6. მარტის 18 კამპანიის ჩატარების დროს განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციეთ გლეხთა ფართო ფენების ჩაბმას ამ ორგანიზაციაში. ჩვენ უნდა შევსძლოთ, რომ რევოლუციისათვის მებრძოლთა დახმარების ამოცანა შეიქნეს თვითეული მუშა და გლეხისათვის თავის პირად საკუთარ საქმედ და მით ხელი შეუწყოს კაპიტალის უღლისაგან განთავისუფლების საქმის ბრწყინვალეთ დაგვირგვინებას.

7. ამ დღისათვის „რამედასს“-ის სრულიად საქართველოს განყოფილება გამოუშვებს სპეციალურ ბიულეტენებს და თეზისებს, რომელთაც გამოგიგზავნით დამატებით.

დანარჩენში მტკიცეთ შეასრულეთ „რამედასს“-ის წესდება და წინეთ დაგზავნილი ცირკულიარები, ინსტრუქციები და სხვა მასალები.

ს. კ. პ. ცეკას მდივანი მიხ. კახიანი.

სააგიტ. საპროპაგანდო განყ. გამგე ა. კვრიკაძე.

ლოს მთელი მოთხოვნების მხოლოდ 15% ეს დახმარება ბევრად მეტად უნდა გავაძლიეროთ, რომ დაეკმაყოფილოთ ყველაზე არსებითი მოთხოვნებიანი პატიმრებისა, გამოკვეთოთ მათი ოჯახები და ჩავაცვათ დადავსურთ დაპატიმრებულთა ან დაღუპულთა ბავშვებს და ობლებს. მხოლოდ მაშინ, როდესაც საბ. სოც. რესპუბ. კავშირის ყველა პატიოსანი მუშაკი შემოიტანს თავის წვლილს, შემოვა რემედასს-ის რიგებში და მონაწილეობას მიიღებს მის მუშაობაში, ჩვენ შევძლებთ მნიშვნელოვანად შევამსუბუქოთ პატიმართა მოთხოვნები.

12. მაგრამ მნიშვნელობა აქვს არა მარტო მატერიალურ დახმარებას. საჭიროა დაეანახოთ რევოლუციის დატყვევებულ მებრძოლთ, რომ ისინი მარტონი არ არიან, რომ საბჭოთა რუსეთის თავისუფალი მუშების მილიონები, მიუხედავად შორი მანძილისა და ციხეების მაგრად დახურული კარებისა,—მათთან არიან, რომ მათ შესახებ ზრუნავენ. ეს განამტკიცებს რწმენას, გააძლიერებს პატიმართა იმედს და დაეხმარება მათ ბევრად უფრო იოლად გადაიტანონ ციხის საშინელება და ტანჯვა-წამება.

13. მაგრამ—რემედასს-ი არ არის საქველმოქმედო დაწესებულება. რემედასს-ი—არის კლასიური, პროლეტარული ორგანიზაცია. იმ დახმარებამ, რომელსაც ჩვენ უწევთ პატიმართ, უნდა შეანარჩუნებოდეს მათ ძალები მომავალი რევოლუციონური ბრძოლებისათვის, ხოლო ამით კი ჩვენ გავაძლიერებთ რევოლუციის არმიას. ხოლო პროლეტარიატის რიგების შევსება გამოცდილი და გამობრძნედილი რევოლუციონერებით, გააძლიერებს რევოლუციის გამარჯვების შანსებს.

14. სოც. საბჭ. რესპ. კავშირი დიდის სიძნელით ეწევა მეურნეობის აღდგენას, უმთავრესად იმიტომ, რომ თვით იგი იმყოფება კაპიტალისტურ რკალში. **პროლეტარული რევოლუციის გამარჯვება დააჩქარებს ჩვენი ქვეყნის სამეურნეო ძლიერების აღდგენის საქმეს.** სწორედ ამიტომ სოც. საბჭ. რესპ. კავშირის მშრომელნი უშუალოდ დაინტერესებულნი არიან იმ თავის მოძმეთათვის დახმარების აღმოჩენაში, რომელნიც ბურჟუაზიულ ჯალათების ბრწყალებში არიან ჩავარდნილნი.

15. კავშირი რუსეთის მშრომელთა და ბურჟუაზიულ ციხეებში მომწყვდეულთა შორის ყველაზე უკეთესად ხორციელდება შეფობის მიღებით ბურჟუაზიულ საპრობილევში დატანჯული პატიმრებზე. ამ ჟამად რემედასს-ის დაახლოვებით 40-მა საგუბერნიო განყოფილებამ მიიღო შეფობა დასავლეთის ტყვეებზე. ასე, მაგალითად,—პერმის არის შეფი ფოხლის (იტალიის) ციხეში დატყვევებულთა, ხარკოვი—შეფია ციხე მიუნსტერისა (გერმანია), პოლტა—ციხე პლენისა (ბოლგარია), ვიატკა—ციხე ნიდერ-შენენფელდისა და სტრაუზინგისა (ბავარია), კოვნო (ლიტვა), კიევი—ლეოვის ციხისა (გალიცია), ტულა—ბერლინის ციხისა და სხვ.

16. ყოველი პატიოსანი მშრომელი, რომელიც გულგრილად ვერ უყურებს საერთაშორისო მუშათა კლასის და გლეხობის ბედ-იღბალს, ვისაც სურს მათი ჩქარი გამარჯვება კაპიტალზე, უნდა ეხმარებოდეს რევოლუციისათვის მებრძოლთა და აქტიურ მონაწილეობას იღებდეს რემედასს-ის მუშაობაში, ეწერებოდეს მის რიგებში. ეს არის საუკეთესო საშუალება პარიზის კომუნარების ხსოვნის პატივისცემისა და იმათი დახმარებისა, ვინც ეხლა იტანჯება ბურჟუაზიის საპრობილევებში პარიზის კომუნის იდეალების განხორციელებისათვის.

„რემედას“-ი პასუხობს განთავისუფლებისათვის ბრძოლაში

(ი. მარხლეცკის წერილი).

ჩვენ რევოლუციონერ დროში ლოზუნგი „პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!“ უკვე ტარდება ცხოვრებაში. მესამე ინტერნაციონალის საქმით გახდა გენერალური შტაბი, რომელიც ხელმძღვანელობს მუშათა კლასის ბრძოლას და დღით-დღე იგი იმსახურებს მუშათა მასების უფრო მეტად და მეტს ნდობას.

რუჯიერო გრეკო.

იტალიის კომუნისტური პარტიის ცეკას მდივნის მოადგილე, პასუხის გებაშია მიცემული.

ამ ბრწყინვალე მიზანს მსოფლიო პროლეტარიატის გაერთიანებისას ემსახურება ჩვენი „რევოლუციის პერძოლთა დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოება“-ც. როდესაც კომუნისტური ინტერნაციონალის მე-IV კონგრესზე „ძველი ბოლშევიკების საზოგადოების“ ინიციატივით დაარსებულ იქნა ჩვენი ორგანიზაცია, — ბევრმა მას სკეპტიკური თვალით შეხედა. განადგურებამ, რომელიც გამოიწვია იმპერიალისტურმა ომმა და კაპიტალიზმის კრიზისმა, მუშათა კლასი მიიყვანა გაღატაკებამდე; ასეთ პირობებში მოთხოვნა მუშებისაგან შესწირონ რაიმე დაპატიმრებულთა, კაპიტალიზმთან ბრძოლაში დაღუპულთა ცოლებისა და შვილების სასარგებლოთ, ერთი შეხედვით თითქმის უიმედო საქმე იყო.

„მაგრამ თუ მუშებს არ შეუძლიან შესწირონ რაიმე თავისი მცირეოდენი გასამრჯელოდან, ხოლო სხვა წყარო კი არსად არის, — მაშინ საიდან-ღა უნდა გავაჩინოთ თანხები დახმარების აღმოსაჩენად?“ ასე მსჯელობდნენ სკეპტიკები, და ცოდვის დამალვა საჭირო არ არის, ისინიც კი, ვისაც კომუნისტური ინტერნაციონალის კონგრესმა დაავალა „წითელი დახმარების“ მოწესრიგების ეს მძიმე საქმე, ისინიც კი არც თუ მაგდენი იმედით შესცქეროდნენ მომავალს. მაგრამ აი გავიდა რამდენიმე თვე და „რემედას“-ი უკვე მტკიცედ სდგას თავის ფეხებზე. ჩვენი ორგანიზაცია ეხლა დიდ თანხებს აგზავნის ისეთ ქვეყნებში, სადაც მსხვერპლთა რიცხვი განსაკუთრებით დიდია, და დააარსა აგრეთვე ფონდი, რომელიც უზრუნველყოფს შესაძლებლობას აღმოეჩინოს მეზობლთა საჭირო დახმარება კრიტიკულ მომენტში — პირველივე მოწოდების-თანავე.

„წითელი დახმარების“ ამ დიად საქმეში პირველი ადგილი დაიკავა საბჭოთა რუსეთის გმირულმა პროლეტარიატმა. აქ ჩვენ მოჴამე ვართ მეტად სასიხარულო მოვლენისა: კომუნისტური ინტერნაციონალის მოწოდებას გამოეხმაურნენ არა მარტო კომუნისტები, არამედ უპარტიო მუშათა და გლეხობის მეტად ფართო წრეებიც. მთელი რესპუბლიკა დაფარულია „რემედას“-ის ადგილობრივი განყოფილებებით, რომელნიც წარმოადგენს ანგარიშს

თავის მუშაობას. ის ფაქტი, რომ მშრომელთა ფართო წრეები ამ ჟორმით იჩენენ საერთაშორისო სოლიდარობის გრძნობებს, — მიუხედავად მძიმე მდგომარეობისა, რუსეთის მუშები და გლეხები დაუყოვნებლივ გამოეხმაურნენ ჩვენ მოწოდებას, — არის ყველაზე მეტად სასიხარულო მოვლენა ჩვენი სინამდვილისა.

ამ ჟამად არ მოპოვება ისეთი კაპიტალისტური ქვეყანა, სადაც საჭირო არ იყოს დახმარების აღმოჩენა და პატიმრებულთა და მათი ოჯახებისათვის. მაგრამ სხვა და სხვა ქვეყნებში მდგომარეობა სხვადასხვანაირია. დღესდღეობით გერმანია, იტალია, პოლონეთი, ლიტვა, ფინ-ლიანდია, ესტონია იმყოფებიან ყველაზე მეტად მძიმე პირობებში, ხოლო ბულგარეთმა, სადაც მშრომელი ხალხი იძულებული იყო იარაღით ხელში გამოსულიყო რეაქციის წინააღმდეგ, განიცადა დამარცხება და ეხლა იმყოფება მეტად უნუგეშო მდგომარეობაში. სხვა ქვეყნები ინგლისი, ამერიკა, საფრანგეთი — განიცდიან შედარებით დროებითი დამშვიდების პერიოდს. ამ სახელმწიფოთა მუშებს შეუძლიან და ეხმარებიან კიდევ თავის თანამოძმეთ, რომელნიც ბრძოლაში არიან ჩაბმულნი. „რემედას“-ის ამოცანა იმაში მდგომარეობს, რომ მოაწესრიგოს ეს დიადი საქმე ძმური დახმარებისა, რათა მიზანშეწონილად იქნეს განაწილებული შეგროვილი თანხები.

ენნი ნიუდი.

იტალიის კომპარტიის ცეკას წევრი, პასუხის გებაშია მიცემული.

მაგრამ არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ის, რაც ამდენხანს გაცემებულა სრულგზითაც არ არის საკმარისი, ბრძოლა თანდათან მწვავედება. ჩვენ უეჭველათ ვდგევართ უდიდესი ამბების წინაშე, გერმანიაში რევოლუციის ცეცხლის ამოვარდნის წინაშე — და ამ ბრძოლის შედეგების გამორკვევა ხომ შეუძლებელია. მიახლოებული ქარიშხალი მოითხოვს აუარებელ თანხებს, და საჭიროა რევოლუციონერ მეზობლებმა იცოდნენ, რომ მათ ცოლსა და შვილებს დაიხსნის სიმშვილთ სიკვდილისაგან ერთად-ერთი მოკავშირე, რომელიც კი იმათა ჰყავთ — საერთაშორისო პროლეტარიატი; საჭიროა ყოველგვარი ნაბიჯების გადადგმა, ყველა ძალების ამუშავება რომ გავამართლოთ ეს იმედები.

საერთაშორისო სოლიდარობის საქმით გამოჩენაში, ამგვარი ძმური დახმარების მოწესრიგებაში, მდგომარეობს „რემედას“-ის მუშაობის მთელი მნიშვნელობა.

პარიზის კომუნის წლის თავზე, რომელმაც საფუძველი ჩაუყარა მსოფლიოს კაპიტალის უღლისაგან განთავისუფლებას, მოუწოდებთ ყველას, ვისთვისაც ძვირუფასია კაცობრიობის საუკეთესო იდეალები, ვისაც სწამს მისი მომავალი. დააიხმარონ ჩვენ, ამ დიად საქმეში.

„ბულგარეთის კომუნის“ დასოციალიზებული გეგმა:

„ბულგარეთის კომუნის“ გარემო.

ბულგარეთის ემიგრანტები ჯალათებს არ უნდა ვადაცენ
ბულგარეთის მთავრობამ ხელახლად მოსთხოვა ოსმალეთს გადასცეს მას ოსმალეთის სახელმწიფოში გაქცეული ბულგარელი მემამბოხენი. წითელი დახმარების ბულგარეთის საზღვარგარეთელი კომიტეტი პროტესტს აცხადებს ასეთი ვერაგული განხრახვის წინააღმდეგ და თავის მოწოდებაში სხვათა შორის შემდეგსა ხწერს:

„თუ ოსმალეთის მთავრობა ყველა კულტურულ ქვეყანაში პოლიტიკურ ემიგრანტებისთვის არსებულ შევრდომა-დაფარვის უფლებას არ დაიცავს, ეს არასგზით არ შეიძლება იმით გამართლდეს, რასაც ბულგარეთის მთავრობა ამტკიცებს, თითქოს ამ შემთხვევაში ლაპარაკი პოლიტიკურ დამხმარებითა კი არაა, არამედ სისხლის სამართლის დამხმარებითა შესახებ იყოს. ჩვენთვის სრულიად საჭირო არაა ისეთ მეზობელ ქვეყნის მთავრობას, როგორც ოსმალეთია ბულგარეთისთვის, დაუმტკიცოთ, რომ მის საზღვრებში მყოფი ბულგარელი ემიგრანტები—მუძები, გლეხები და ინტელიგენტები—სისხლის სამართლის დამხმარებითა კი არ არიან, არამედ იმ ხალხის სასიკადულო შვილები, რომელნიც თავის ქვეყნის დამოუკიდებლობისათვის იბრძვის, წარსული წლის სექტემბერში ამბოხდა უზურპატორულ მთავრობის წინააღმდეგ და იბრძვის თავის ქვეყნის დამოუკიდებლობისათვის, მეზობელ სახელმწიფოებთან მშვიდობიან ურთიერთობისა და საკუთარი თავისუფლებისათვის და ასეთ თავის ბრძოლას არას გზით არ შესწყვეტავს. ახალგაზრდა ოსმალეთის მთავრობისათვის ძნელი არ უნდა იყოს იმის შეგნება, თუ რას უნდა წარმოადგენდეს შევრდომა-დაფარვის უფლების გაუქმება ემიგრანტებისათვის, ვინაიდან მისი არაერთი წევრი და თანამშრომელი ძველი რეჟიმის დროს ძალიან ხშირად იძულებულნი იყვნენ შევრდომა-დაფარვის უფლებით ესარგებლნათ სცა ქვეყნებში...“

დომა-დაფარვის უფლების გაუქმება ემიგრანტებისათვის, ვინაიდან მისი არაერთი წევრი და თანამშრომელი ძველი რეჟიმის დროს ძალიან ხშირად იძულებულნი იყვნენ შევრ-

დომა-დაფარვის უფლების გაუქმება ემიგრანტებისათვის, ვინაიდან მისი არაერთი წევრი და თანამშრომელი ძველი რეჟიმის დროს ძალიან ხშირად იძულებულნი იყვნენ შევრ-

დომა-დაფარვის უფლებით ესარგებლნათ სცა ქვეყნებში...“

1. **ლისიჩევი** ნიკოლა. ყოფილი ნაფიცი ვეჭილი ქალ. გ. ჯუმაში, მაკედონელი რევოლუციონერი, ოლქისა და ადგილობრივ. პარტ. კომიტეტების წევრი. ჩამოღრჩობილია 1923 წ. ოქტომბრის 9-ს მაკედონელ ფაშისტების მიერ.

2. **კოსტოვი** ბორისი, 25 წლ. სოფლის მუშა. გ. ჯუმის რაიონის ერთ-ერთი აქტიური მომუშავე, დახვრეტილია.

3. **კირაჯიევი**. სტეფანე მოჰკლეს ქალ. ფილოპოპოლისაში ვრანგელელებმა; სანუკარი და საყვარელი იყო ფილოპოპოლისის მუშებისთვის, მეთამბაქოეთა პროფ. კავშირის მდივანი, პარტიის ადგილობრივ კომიტეტის წევრი, ბულგარეთის მუშათა საერთო პროფესიონალური კავშირის წევრი, კომუნ. ინტერნაციონალისა და პროფ. ინტერნაციონალის მოსკოვში 1922 წ. მომხდარ კონგრესების დელეგატი.

4. **გიჩევი** დიმიტრი—დახვრეტილია სოფიაში 21 სექტემბერს.

5. **აცევი** დიმიტრი—ყოფილი სახალხო მასწავლებელი, პარტიის საოლქო და ადგილობრივ კომიტეტების მდივანი ქალ. ჯუმაში, ჩამოღრჩევის მაკედონელმა ფაშისტ-ავტონომისტებმა 1923 წ. 9 ოქტომბერს ლისიჩევსა და ველინოვთან ერთად. დამარხულია მათთან ერთად სამხო სასაფლაოზე.

6. **ილიევი** ივანე. ყოფილი ნაფიცი ვეჭილი, პეტრიჩის ოლქში, კომუნისტურ მოძრაობის იდეური ხელმძღვანელი, ყოფილი მაკედონელი რევოლუციონერი, ქალ. გორნაია-ჯუმის საოლქო და ადგილობრივ პარტიულ კომიტეტების წევრი, პარტიის უმაღლესი საბჭოს წევრი, ქალ. ორნაია-ჯუმის გამგეობის ხმოსანი. მოკლულია 1923 წლის 9 ოქტომბერს.

7. **ზუიბაროვი** ლიუპენი—მოკლულია 13 სექტემბერს პოლიციის მიერ პარტიის მოწოდებათა გავრცელების დროს.

8. **ველინოვი** სტოიანი—ბულგარეთის კომ. პარტიის ცენტრალური კომიტეტის ინსტრუქტორი. ჩამოღრჩევის 1923 წ. 8 ოქტომბერს.

9. **კაბაკიევი** ქრისტო. ბულგარეთის კომპარტიის კომიტეტის მდივანი, პარტიის ცენტრალურ ორგანოს—

„Работнически Вестник“-ის პოლიტიკური დირექტორი, ბულგარეთის კომ. პარტიის გამოჩენილი თეორეტიკოსი, მოსკოვში მომხდარ საერთაშორისო კონგრესების დელეგატი 1920 და 1922 წლებში, სახალხო საკრებულოს ყველა სეკიის კომუნისტური დეპუტატი 1913 წლი-

დან. ციხეში ყოფნის დროსაც ხელახლად იქნა არჩეული სახალხო წარმომადგენლად, მაგრამ ცანკოვის ფაშისტური მთავრობა ციხიდან არ ანთავისუფლებს, ხოლო პარლამენტმა უარი უთხრა შეუვალობაზე (იმმუნიტეტი). ამხ. კაბაკიევი დაპატიმრებულია 12 სექტემბერს და ბულგარეთის კომ. პარტიის ც. კ. მთელ შემადგენლობასთან ერთად მიცემულია სასამართლოში ღალატისათვის.

სხვა მრავალთა შორის სასამართლოში მიცემული აქის: კაბაკიევი ქრისტო. ბულგარეთის კომპარტიის კომიტეტის მდივანი, პარტიის ცენტრალურ ორგანოს—

„Работнически Вестник“-ის პოლიტიკური დირექტორი, ბულგარეთის კომ. პარტიის გამოჩენილი თეორეტიკოსი, მოსკოვში მომხდარ საერთაშორისო კონგრესების დელეგატი 1920 და 1922 წლებში, სახალხო საკრებულოს ყველა სეკიის კომუნისტური დეპუტატი 1913 წლი-

თეთრი ტერორი ბულგარეთში.*

3. კოლაროვის წერილი.

წყევლითა და კრულვით, შიშითა და ძრწოლვით იგონებს ხოლმე ბულგარეთი ოსმალეთის ხონტქართა ბატონობის დროს. მაშინ კირჯილიელთ და ბაშიბუზუკის ურდოები დათარეშობდნენ მოელს ამ ქვეყანაში, არბევდნენ, აწიოკებდნენ, სწვავდნენ, ხოცავდნენ, ჟლეტდნენ. და როცა კი მონებს მოთმინების ფიალა აევსებოდათ ხოლმე და თავის მჩაგვრელის წინააღმდეგ ამხედრდებოდნენ მაშინ ყოველი რისხვა და მეხი დაატყუებოდათ ხოლმე თავს: ხოცავდნენ დიდს თუ პატარას, აუპატიურებდნენ ქალწულს და დედაბერს, აყვავებულ და შეძლებულ სოფლებში ქვას ქვაზე აღარ სტოვებდნენ. გაიხსენეთ ბრეციგოვო, პერუშტიცა, ბატაკი—ყველა ეს ხომ ძეგლია ამ ძაძით მოსილი წარსულისა.

კარგა ხანია რაც განვლო ამ დრომ. მაგრამ ვაი, რომ ეს დრო კიდევ დაბრუნდა...

კითხულობ „დახმარების საზღვარგარეთელ კომიტეტის“ ***) წიგნაკს, სადაც ვრცლათაა აღწერილი ბულგარეთის თეთრგვარდიელთა სხვადასხვა სიმხეცე, სექტემბრის ამბოხების ჩაქრობის დროს რომ ჩაიდინეს, კითხულობ-მეთქი ამ წიგნს და უნებურად ეკითხები შენს თავს: ვის ეკუთვნის პირველობა? იმ ბაშიბუზუკებს, რომელნიც სწვავდნენ და ხოცავდნენ ხალხს ხონტქარებისა და ფაშების „ღვთაებრივი“ ხელისუფლების დაცვისათვის, თუ იმ პროფესორებს და გენერლებს, რომელნიც დღეს ბულგარეთს განაგებენ და რომელთაც „დემოკრატიისა“ და „ცივილიზაციის“ სახელის სადიდებლად ხუთი ათასამდე კაცი დახვრიტეს, ამოხოცეს. ჩამოაღრჩვეს და ღუნაიში ჩააგდეს?.

ცხადია, თუ მათ შეადარეთ, უპირატესობა ბაშიბუზუკების წინაშე ისევ „მაღალ ბურჟუაზიულ კულტურის“ მესვეურებსა და „კაცობრიობის დიად ზნეობრივ ღირებულებათა“ დამცველებს უნდა მიეკუთვნოს; ამათ ამოხოცეს ყველა ტყვესა და დაჭრილთან ერთად, ექიმებიც და მოწყალების დებიც, ვინც კი მათ უვლიდა, თვალები დასთხარეს, ენას ძირში აჭრიდნენ, თავებს უჩეხავდნენ, ხელ-ფეხს ამტვრევდნენ, გულ-ღვიძლს უღადრიდნენ და თავისავე ამხანაგებს თავაზობდნენ ამ მსხვერპლთა ხორცს, თავაზობდნენ თავისსავე ამხანაგებს, რომელნიც თითონაც კი შეძრწუნდნენ. „ამათ ისე ამოუღატეს თავის ხალხი, როგორც ოსმალოებს არ ამოუუღვტიათ“,—სიტყვა ბულგარეთის ცნობილმა მწერალმა ანტონ სტრაშიმიროვმა, და მართალიც იყო.

რითი უნდა აიხსნას ბულგარეთის ბურჟუაზიის ასეთი ბრმა, ველური სიძულვილი, ეს სისხლით აღსავსე სიმხეცე?

ბურჟუაზიის მუშა ხალხი სრულ უფიცობაში ჰყავდა: თავის ბატონობის სიმტკიცისა და მუშათა უკეთესი ექსპლოატაციისთვის მას ესაჭიროებოდა არა განათლებული მოქალაქენი, არამედ უფიცი და შეუგნებელი მო-

ნები. ბულგარეთის კომუნისტები ოცდაათი წელიწადი მუშაობდნენ მუშათა წრეების სულიერისა და კულტურულ დონეს ასამაღლებლად. მათმა შრომამ და საქმემ საყოფი გამოიღო და პროლეტარიატის წრიდან გამოვიდა მრავალრიცხოვანი მუშურ-გლეხური ინტელიგენცია. შეიქმნა სრულიად ახალი მუშური კულტურა. და სწორედ ამ კულტურას დაატყდა მეხად და რისხვად ბურჟუაზიის ჟამივით მძვინვარე სიძულვილი. ერთმა გამოჩენილმა ბურჟუაზიულმა მწერალმა ამასწინად სიტყვა: „ბულგარეთის ხალხმა ომიანობის დროს დაჰკარგა ორასი ათასი კაცი. რა იქნება, რომ მისი გადარჩენისათვის კიდევ ოცი ათასი კომუნისტი ამოიუღიგოსო?“ .. ასეთია თეთრ-გვარდიელების მთელი ფილოსოფია. ამითი ზრდიდა, ასაზრდოებდა ბურჟუაზია თავის შეილებს, ამასვე ნერგავდა და თესავდა ყაზარმებშიაც და სკოლებშიაც; პატრიოტიულ ორგანიზაციებისათვის იგი ნამდვილ დოგმად, სახარებად გადაიქცა და 1923 წლის თიბათვესა და სექტემბერში ეს ფილოსოფია საქმედ იქცა. პროლეტარული და გლეხური ინტელიგენცია ბევრ ადგილას მთლად ამოწყვეტილ იქმნა.

ა. ბოჯიო.

იტალიელი კომუნისტი, გარდაიცვალა ტურინის ციხის ცალკე საკანში.

ჩვენ არ უარვყოფთ იმას, რომ ბურჟუაზიას აქვს უფლება იარაღით დაიცვას თავისი ძალა-უფლება, სწორედ ისევე, როგორც ხალხის ფართო წრეებს, მის მასას არავინ ჩამოართმევს უფლებას იარაღითვე იბრძოლოს თავის მომავლისათვის. კლასი ამხედრებულია კლასის წინააღმდეგ. ზავი მათ შორის შეუძლებელია. ვინ იქნება ქვეყნის მმართველი—ეს ფიზიკური ძალის საკითხია. ბულგარეთის ბურჟუაზიამ ეს დაამტკიცა, როცა გადატრიალებას მიმართა. ბურჟუაზიული „დემოკრატია“ კაპიტალისტური დიქტატურის მარტო ერთი ფორმაა, სხვა არაფერი. როცა ხალხის მასებმა ამბოხების დროშა აღმართეს სექტემბერში, მათ კარგად ჰქონდათ გათვალისწინებული, თუ რა საქმეზედაც მიდიოდნენ და რა მოელოდათ, თუ დამარცხდებოდნენ. მათ კარგათ იცოდნენ, რომ საჭირო იყო მსხვერპლი და ეს მსხვერპლი მათ ნებაყოფლობით და სრული შეგნებით გაიღეს. ვინც ბრძოლის დროს დაიღუპა, ყველა სახალხო გმირია. მათ სიკვდილში ხალხი ბრალს არავისა სდებს, მაგრამ მათი რიცხვი სრულიად უმნიშვნელოა. მოთარბობილ იმპერატორებსა და მათ მსახურებს, რომლებიც ბულგარეთის კომუნისტების წინააღმდეგ იბრძოდნენ, მათი ბრძოლა უფრო მეტად აჩვენებს, რომ ბულგარეთის ხალხი უფრო მეტად არის გათვალისწინებული, ვიდრე სხვა რომელიმე ხალხი.

*) ეს წერილი ეკუთვნის კომ. ინტერნაციონალის აღმასკომის გენერალურ მდივანს და ბულგარეთის კომ. პარტიის ბელადს, ანტ. ვ. კოლაროვს და წარმოადგენს დასაბუთებულ განმარტებულ ბროშურას—„ცანკოვის მთავრობის სიმხეცენი“-ს წინასიტყვაობას.

**) კომიტეტი არსებობს ვენაში და თავის მიზნა, დასახული აქვს დახმარების აღმოჩენა ბულგარეთის ემიგრანტების და ლტოლვილებისადმი.

ვინც დაიღუპა ამბოხების ჩაქრობის დროს. გამარჯვების მედლესასწაულე თეთრგვარდიელები იმიტომ კი არა ხოცავდნენ, რომ ამას ბრძოლის პირობები მოითხოვდნენ, არამედ იმიტომ, რომ მათ კლასიური სიძულვილი აქვთ მუშებისა და გლეხებისა. ისინი იდეისათვის მებრძოლნი დაუფარავ ხალხისა. მათ მიეცათ შემთხვევა დაეკმაყოფილებიათ თავის კლასიური შურისძიების გრძნობა და ისე გარაცებით და ალტყინებით მუშაობდნენ ამ საქმეში, რომ სადისტებივით სულ ერთნაირ ხერხსა და საშვალებას იგონებდნენ უკეთესი შურისძიებისათვის. მათი თავდა-ვიწყება ეგოდენ ზღვარდაუდებელი იყო, რომ საჭირო შეიქმნა ზევიდან ებრძანათ: „გეყოფათ სისხლიო“...

აი ასეთია ბულგარეთის ბურჟუაზიის კულტურა. ამბოხებულ გლეხებს და მუშებს არსად, თუ საჭიროება არ მოითხოვდა, ტყუილ-უბრალოდ სისხლი არ დაუღვრიათ, პირადი შურისძიება არ ჩაუდენიათ, არ გაუძარ-

ცვათ. ამით მათ საქმით დაამტკიცეს, რომ მუშურ-გლეხური რევოლუცია ცივილიზაციის აღსასრულს კი არ ნიშნავს, არა, იგი მხოლოდ და მართო იცავს მას კაპიტალისტურ ბარბაროსობისგან.

„დახმარების საზღვარგარეთული კომიტეტის“ წინა-ნაკი ამ მომავლად კულტურის დოკუმენტი, თეთრგვარდიელობა მისი უკანასკნელი ფაზისია. ასე მოხდა საბჭოთა რესპუბლიკებში, ასევე იქნება მთელს მსოფლიოში. ბულგარეთში თეთრგვარდიელების ეხლანდელი ზეიმი მომასწავებელია იმის, რომ ამ ქვეყანაში ხვალ იგი გაითხრის საფლავს. პროლეტარულ მასების, მისი ფართო წრეების ისტორიული დანიშნულება ისაა, რომ ბურჟუაზიულ საზოგადოებას გაუთხაროს საფლავი. თეთრ გვარდიელთა სიმხეცე კიდევ ერთ საქმეს აკისრებს პროლეტარიატს: ხალხის ამ ჯალათებისთვის იგი მოსამართლედ უნდა შეიქნას.

მოსკოვი, 1923 წ. დეკ. 15.

აგადმო გორდიგას დაპითხვა.

გაეცნო რა ბრალდებას, რომელიც წაუყენეს სისხლის სამართლის კოდექსის 246, 247, და 251 მუხ., და აგრეთვე, პუნ. 4—116 მუხ. და 120 მუხლის ძალით (შეთქმულება სახელმწიფოს მშვიდობიანობის წინააღმდეგ), ბორდიგამ განაცხადა შემდეგი.

„საერთოდ რომ ვსთქვათ, კომუნისტური პროგრამა გულისხმობს ყოველგვარ კლასიურ განსხვავებათა მოსპობას. ამ მიზნის მისაღწევად კომუნისტებს აუცილებლად მიაჩნდათ, რომ წინასწარ სახელმწიფო ძალა-უფლება გადავიდეს გაბატონებულ კლასებიდან პროლეტარიატის ხელში. ასეთი გადასვლა თავდაპირველად მომზადებული უნდა იქნეს ორგანიზაციული მუშაობით და პრინციპების პროპაგანდით, რაც შემდეგში შესაძლებლად გახდის რევოლუციური გადატრიალების მოხდენას, როდესაც ამისათვის პირობები მომწიფებული იქნება. რაც შეეხება იტალიას, კომუნისტური პარტია, რომელსაც, სხვათა შორის თავის წარმომადგენლები ჰყავს პარლამენტში,—პირველად კმაყოფილდებოდა პროპაგანდისტული და ორგანიზაციული მუშაობით, რაც აკრძალული არ არის მომქმედი კანონებით. პარტია შორს არის იმ აზრისაგან, რომ რევოლუციური პერიოდი უკვე დადგა. პირიქით იგი იმყოფება თავდაცვის პირობებში. ვინაიდან გაბატონებულმა კლასმა ამ უკანასკნელ ხანებში განამტკიცა თავისი მდგომარეობა იმ წარმატებისა და მონაპოვართა ხარჯზე, რომელთაც წინად მიაღწია პროლეტარიატმა. იტალიის კომუნისტური პარტიის ყველა განცხადებებისა და აგრეთვე III ინტერნაციონალის მოწოდებაში, რომელიც გამოქვეყნებული იყო გაზ. „ავანტი“-ს № 297-ში, მუშები მოუწოდებენ ყველას აღადგინონ გაწყვეტილი საორგანიზაციო დაფები; რათა დაიბრუნონ ის პოზიციები, რომელნიც მან წინად დაიპყრო, ხოლო შემდეგ კი ნაწილობრივ დაკარგა.

„ამასთან ერთად ჩვენ მოუწოდებთ მუშებს ისარგებლონ აგრეთვე არალეგალური საშვალეებითაც, რამდენათაც ამ პერიოდში მთავრობის მიერ იმ სამოქალაქო თავისუფლების დარღვევის გამო, რომელიც უზრუნველყოფილი იყო არსებული კანონებით, პროლეტარიატმა

წესით, არ იტყვის რა უარს არც არავითარ საშვალეებზე და მათ შორის ძალმომრეობაზედაც.

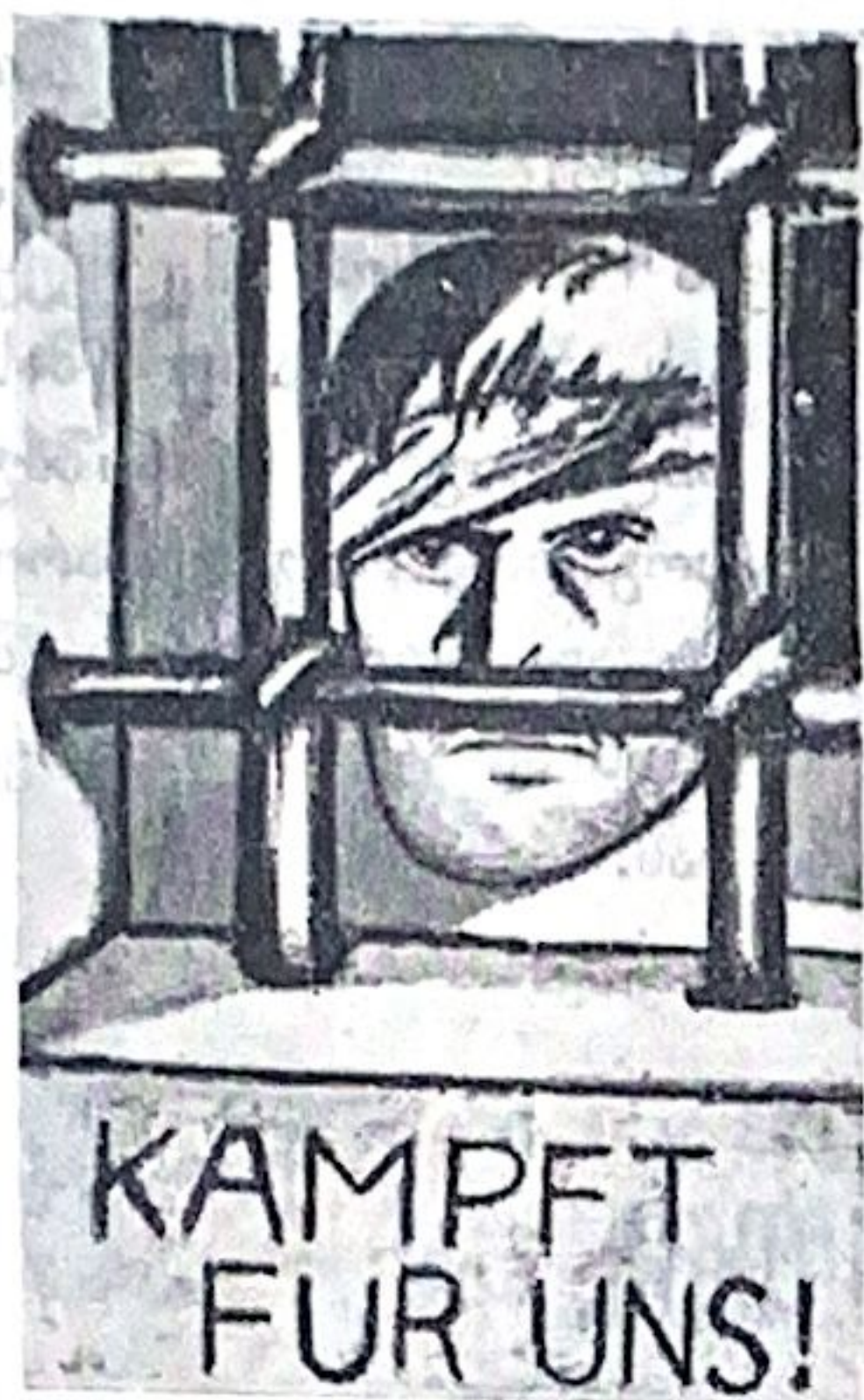
მაგალითად, ვინაიდან კერძო მიწერ-მოწერის საიდუმლოება ხშირად ილახებოდა და იმ წერილებს, რომელთაც ვწერდით ჩვენ პარტიულ ორგანიზაციებს, ხშირად ხსნიდნენ, ვინაიდან ჩვენი პარტიული დაწესებულებების შენობებს ხშირად ცეცხლს უკიდებდნენ, ხოლო ჩვენ ამხანაგებს კი დაუნდობლად სცემდნენ, პროლეტარიატი იძულებულია ამას ებრძოლოს ყოველგვარი საშვალეებით და საჭიროების დროს არ მოერიდოს ძალადობასაც.

სწორედ იმ მიზნით, რომ ხელი შეგვეშალა აღმასკომის შენობის დანგრევისათვის, ჩვენ შეუძლებლად ვსცანით ახდილათ და აშკარად დაგვექირავებია მისთვის შენობა. ამასთან ერთად, მე მოგაგონებთ, რომ 1921 წელს ფაშისტები არა ერთხელ იმუქრებოდნენ დაერბიათ აღმასკომის შენობა მილანში, ბოლოს და ბოლოს შენობა დაიკავა პოლიციამ, რომელმაც დაბეჭდა იგი და რამდენიმე თვის განმავლობაში არც კი მოუხსნია მისგან ბეჭედი, მიუხედავად იმისა, რომ ვერავითარი რაიმე გადაჭრითი ბრალდება პარტიის მეთაურთა წინააღმდეგ ვერ გამოძებნეს.

„მე კატეგორიულად უარვყოფ იმ ფაქტს, თითქოს ვემზადებოდით სახელმწიფოებრივი ხელისუფლების ძალით დამხობისათვის. როგორც ზევითა ვსთქვი, პარტია იმყოფება თავდაცვითი მდგომარეობაში და არც ერთი ქვეამყოფელი მისი წევრი არ ფიქრობს, რომ ეს მდგომარეობა შეიძლება შეცვლილ იქნეს ძალადობის გზით.

„კომუნისტური პარტია თავისი პროგრამის თანახმად მიისწრაფვის გარდაქმნას სახელმწიფოებრივი დაწესებულებანი, რომელნიც დღეს არსებობენ იტალიაში და აგრეთვე სხვა ქვეყნებშიც. მაგრამ ამ უკანასკნელ ხანებში იგი არ ამზადებდა არავითარ გამოსვლას იმ მიზნით, რომ ძალით გარდაექმნა იტალიის სახელმწიფოებრივი დაწესებულებანი. ჩემთვის ჩამორთმეული საბუთები, ცხადია, ეხებიან ჩვენი პარტიის შინაურ ადმინისტრაციულ და ორგანიზაციულ საკითხებს. მიუხედავად ამისა, მე არ შემიძლია მოვახდინო რაიმე განცხადება ამ საბუთების შესახებ, ვინაიდან ვფიქრობ, რომ პოლიციის მიერ მათი

ბის არსებობისა, რომელსაც მიზნად ჰქონდა დასახული ძალით სახელმწიფოებრივი წესწყობილების დაუყოვნებლივი დამხობა, არამედ მას ის აზრი ჰქონდა, რომ პოლიციას სურდა სასამართლოს პროცესის დახმარებით აღმოეჩინა პარტიის პოლიტიკური ორგანიზაციების ძალები, რათა შემდეგ თავსდასხმოდა მას ყველა კანონიერი და

ცალკე საკანი დაპატიმრებულთათვის.

არა კანონიერი გზებით. მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მე დამარწმუნებენ იმაში, რომ თუ გინდ ერთი რომელიმე ამ

დოკუმენტთაგანი ადასტურებს პოლიტიკის მიერ წამოყენებულ მოსაზრებებს, მე მოგცემთ განმარტებებს, რომელთაც საჭიროთ მივიჩნევ.

„მე სრულებითაც არა ვარ იტალიის კომუნისტური პარტიის კასირი. ის საში საბანკო ბილეთი, რომელიც ჩამომართვა პოლიციამ, გადმოცა პირმა, რომლის დასახელებაც არა მსურს, მაგრამ რომელსაც უფლება ჰქონდა ასეთი ბილეთები ჰქონოდა კომუნისტური პარტიის ინტერესებისათვის.“

„რაც შეეხება ჩემთვის ჩამორთმეულ 3.000 ლირას. გოხოვთ აქედან 1.500 ლირა გადასცემთ მამაჩემს **ორესტო ბორდიგას**, რომელიც იზრუნებს ჩემი ცოლისა და ბავშვების არსებობაზე. 500 ლირა გოხოვთ გადასცემთ რეჯინა ჩელის კასას ჩემი განკარგულებისათვის. ვინაიდან, როგორც ზევეთაც მოგახსენეთ ჩემთვის ჩამორთმეული საბანკო ბილეთები წარმოადგენენ კომუნისტური პარტიის საკუთრებას და იგი უნდა მოხმარებოდეს პარტიული ვალეზი გასტუმრებას, უმთავრესად გაზეთის გამომცემლობის ვალის გადახდას, მოვითხოვ მთელი ამ ფულით გასტუმრებულ იქნეს მოვალენი, რომლის სიაც შეუძლია მოგცეთ პარლამენტის დეპუტატმა **რეპოსიმ**. ჩემს დამცველად ვირჩევ ვეჩილს—ბრუნო **კასინელის**“.

ამხ. ბორდიგამ ღირსეული პასუხი გასცა მუსოლინის დამქაშების პოლიციურ ფანტაზიებს.

იაკონის ციხეში.

პირველად დამაპატიმრეს 1912 წლის იანვრის 14-ს; ბრალს მდებდენ იმაში, რომ მე ვაქეზებდი ტოკიოს ქალაქის რკინისგზის მუშებს გამოეცხადებიათ გაფიცვა. ორ სხვა ამხანაგთან ერთად, მე მაშინ ენერგიულ მუშაობას ვაწარმოებდი ტოკიოს ტრამვაის მუშებს შორის. 1911 წლის დეკემბრის 30-ს გამოცხადდა გაფიცვა, რომელიც გაგრძელდა 4 დღე. ეს მოხდა განსაკუთრებით გაცხოველებული ვაჭრობის დროს. 6,000-ზე მეტი მოსამსახურე, კონდუქტორი და მემანქანე იყო გაფიცული. ისინი მოქმედებდნენ, როგორც ერთი კაცი და მათ შესძლეს თავის მოთხოვნები დაკმაყოფილება. 30—35 კაცი დააპატიმრეს. მე, როგორც გაფიცვის ინციატორს ნომისაჯეს ყველაზე მძიმე სასჯელი—6 თვის ციხე და არ ჩამოითვალეს 3 თვის წინასწარი დაპატიმრება; ამ რიგად დაპატიმრებული უნდა ყოფილიყავი 9 თვე.

წინასწარი გამოძიებისა და თვით სასამართლოს პროცესის დროს, სხვა დაპატიმრებულებთან ერთად, ვიჯექი ციხეში ცალკე კამერაში. გამოძიებისა და წინასწარი დაპატიმრების დროს ნება დამრთეს წიგნების კითხვისა. მაშინ წავიკითხე ბევრი წიგნი; „კაპიტალი“ და სხვ. როგორც პოლიტიკური ტუსადი არ შეიძლებოდა გავეგზავნეთ სამუშაოზე, მაგრამ ვინაიდან მისჯილი მქონდა მხოლოდ 6 თვის ციხე, ამიტომ ადმინისტრაციამ შესაძლებლად სცნო გვერდი აეხვია რეგლამენტისათვის; მომცეს სამუშაო და გადამიყვანეს სუგამოს ციხეში, რომელიც იმყოფებოდა ტოკიოს ერთ-ერთ განაპირა უბანში. ტოკიოს ციხეში მე შეძლება მქონდა მიმელო საჭმელი „გარედან“. როგორც სხვები, მეც ვსარგებლობდი განსაზოგრობით თაღისუთობით წერა-კითხვის საჩქიში. თუმცა

მომეთხოვ. ციხის ადმინისტრაციისაგან. სუგამოს ციხეში მეტად მძიმე პირობები იყო. იძულებული ვიყავით შეგვემუშავებია განსაზღვრული ნორმა მუშაობისა, ხოლო საჭმელი, რომელსაც ჩვენ გვაძლევდნენ ყოვლად გამოუსადეგარი იყო. ციხის ადმინისტრაცია სრულებით არ აქცევდა ყურადღებას ჩემ განცხადებას. მაგრამ სუგამოს ციხეში არ გაუჩერებოდა. ჩემი ამ ციხეში ყოფნა აღეშლებდა პატიმართ, რომელთაც იცოდნენ რა პირობებში და რამდენ ხანს მტანჯავდნენ მე. ამიტომ ციხის ადმინისტრაციამ უფრო მიზანშეწონილად სცნო გადავეყვანეთ ჩიბას ციხეში, სადაც მოთავსებულნი იყვნენ ყველაზე უფრო „რადიკალურად“ განწყობილნი პატიმარნი. ეს ყველაზე უფრო საძაგელი ციხე იყო, აქ მეტად სასტიკი რეჟიმი იყო გამეფებული, მაგრამ ხელისუფალთა თვალსაზრისით იგი ყველაზე მეტ გარანტიას იძლეოდა იმისას, რომ პატიმარნი არ გაიქცეოდნენ. და აი ამ ციხეში გადამიყვანეს.

მეტად ცივი და წვიმიანი დღე იდგა. მე, 30 თუ მეტ სხვა პატიმართან ერთად, გამომიძახეს ციხის ეზოში, სადაც რამდენიმე საათი გვალოდინეს. შემდეგ ფეხით წავგიყვანეს რამდენიმე ვერსით დაშორებულ რკინის გზის უახლოეს სადგურამდე, საიდანაც მატარებლით უნდა გავეგზავნეთ ჩიბაში. ზურგზე მქონდა მოკიდებული ჩემი წიგნები და ნივთები და არ გავვატარეს ტოკიოს ყველაზე უფრო მიყრუებულ ქუჩებში, რომ ცოტა მგზავრებს შევხვედროდით. მახსოვს, როგორ ერთ საათზე მეტი უცადეთ მატარებელს წვიმის ქვეშ, და თავიდან ფეხებამდე დასველებული ვიდექი და შევექცეოდი ბრინჯის ნამცხვარს, ხოლო მკერდზე კი ორდენივით ჩამოკიდებული მქონდა პოლიციის ჩიმი სახილისა და ჯიარის წარწი-

მატარებლით მიმავალი საზოგადოება ცნობის მოყვარეობით გვათვალისწიებდა; როდესაც დანიშნულ ქალაქში ჩავიყვანეს, მეგახარებული ვრჩებოდი იმით, რომ, ბოლოს და ბოლოს შეძლება მეძლეოდა მომეხადა სასჯელი. ბევრ ამხანაგს უხდებოდა ამ ციხეში სასჯელის მოხდა, ბევრი აქვე დაიხოცა ციხის აუტანელი მძიმე რეჟიმის გამო. პირველად დროებით ჩამკეტეს შეღარებით გვარიან საკანში, მაგრამ მეორე დღესვე გადამიყვანეს სხვა საკანში, მეტად ჭუჭყიან, ნესტიან და ცივ კამერაში. იმ ღამეს თვალი არ მომიხუჭავს, რადგან ვერ გაუძელი ბალღინჯოებსა და სხვა მწერებთან ბრძოლას; თვით ზედამხედველი მთელი ღამის განმავლობაში არ მოსცილებია ჩემი საკანის კარებს, დაიარებოდა წინ და უკან და ისედაც გაწამებულს მისი შპორების რაჩხუნი და ფეხის ხმა მოსვენებას არ მაძლევდა.

მეორე დღეს დამინიშნეს სამუშაო და თან განმი-საზღვრეს დღიური ნორმა, რომლის სავსებით შესრულებაც მე არ შემეძლო და ამიტომ ჩემ დასასჯელად შემიმ-ცირეს საჭმელი ულუფა. ერთ თვეში საშინლად გავხდი, 30 გირვანქაზე მეტი მოვიკელი და მეტად დავსუსტდი.

ყველაზე მეტად მძიმე და საშინელი ჩემთვის ის იყო, რომ დასვენების დროს უნდა ვმჯდარიყავი სწორად, ხოლო მუშაობის დროს კი ფეხები უნდა მომეკაკავა. ეს არც თუ იოლი საქმე იყო და გარდა ამისა, უნდა დამე-ძინა და დავმჯდარიყავი ხოლმე მაგარ—ზღვის ბალახი-დან გაკეთებულ ლეიბზე. გარდა ამისა, მეტად ვგრძნობ-დი იმას, რომ არ შემეძლო მოძრაობა, მაგრამ ციხის რე-ჟიმი მხოლოდ დღეში ერთხელ იძლეოდა მცირე ვადიან გასეირნების უფლებას და ისიც კარგ ამინდში, ხოლო შემდეგ საღამომდე ისევ უნდა ვმჯდარიყავი საკანში. მა-გრამ თვით კამერაში სიარულის ნებას არ გვრთავდა ცი-ხის რეჟიმი. ყველაზე უფრო საშინელი ის იყო, რომ საკანში ხშირად მოისმოდა ნაცემი ტუსალების კვნე-სა და გმინვა, ვინაიდან ის საკანი, სადაც ხდებოდა პა-ტიმართა გალახვა და ცემა, მოთავსებული იყო ჩემი სა-კანის მახლობლად ასე რომ, მე ძალაუფლებურად ყოველ-თვის უნდა მომესმინა ნაცემ-ნაწამების კვნესა-ყვირილი (სა-ნამ კი მათ კიდევ ჰქონდათ ყვირილის ძალა). ხშირად ასეთი წამება ხდებოდა ღამით, ძალიან გვიან, ხოლო ხში-რად კვნესა ისე მაღალი ხმით გაისმოდა, რომ პატიმარ-ნიც უერთდებოდნენ მათ ყვირილს. გადმომცეს, რომ პა-ტიმართ სხვადასხვაგვარი სასჯელით უმასპინძლებოდა ციხის ადმინისტრაცია. ხშირად თურმე ტუსაღს, სრულე-ბით გაშიშვლებულს, ზამთარში ძალით მიიყვანდნენ ხოლ-მე წყალთან და მანამდე ასხამდნენ ცივ წყალს, სანამ იგი გონება დაკარგული უსულოდ არ დაეცემოდა. ტუსაღებს უკან შეუკრავდნენ ხოლმე ხელებს, ჩამოჰკიდებდნენ მაღლა და სცემდნენ მანამ, სანამ მას გული არ წაუვიდოდა, ამის შემდეგ კი მას დასტოვებდნენ ასეთ მდგომარეობაში, სა-ნამ გონს არ მოვიდოდა, ან სულს არ განუტევდა. არა-ვის არ აწუხებდა იმაზე ფიქრი, გამობრუნდებოდა თუ არა ტუსაღი, ან სული ამოხდებოდა თუ არა მას. ხში-რად დავსწრებივარ ხოლმე პატიმართა ცემას,— ეს წამება გრძელდებოდა მანამდე. სანამ ტუსაღი უგრძნობლად არ გაინართებოდა მიწაზე. ჩემ კამერასთან მახლობელ სა-კანში ტუსაღი ჰკუთხე შეიშალა. მან ძალიან მშვიდად შესჩივლა მასთან მისულ მღვდელს იმის შესახებ, რომ ციხის ადმინისტრაცია მათ მეტად მკაცრად და სასტი-

კად ექცეოდნენ. მღვდელმა უთხრა, რომ ჩივილს ციხეში ადგილი არ უნდა ექნეს, რადგან ციხე „მონანიების“ ად-გილია... მან ისიც დაუმატა, რომ კანგოკუს ციხე წარ-მოადგენს „ნამდვილ ჯოჯოხეთს“... და იგი მართალი იყო.

ციხიდან გამოსულები არაფერს არ ამბობენ ციხის რეჟიმის სისასტიკისა და სიმკაცრის შესახებ, რადგან ამით სურთ დამალონ ის ფაქტი, რომ ისინი ოდესღაც ციხეში ისხდნენ; ციხის რეჟიმი კი დღითი-დღე მწვა-ვდება და სასტიკი ხდება. საჭმელი—საშინელია და არც ერთ პატიმარს არ შეუძლია შეინარჩუნოს „ჯანმრთელო-ბა, თუ კი იძულებულია თავი ირჩინოს მხოლოდ და მარტოდ ციხის საზრდოთი. ამასთანავე არავითარი შესაძლებლობა არ არის გარედან საჭმელის მიღებისა, რადგან ამისათვის არ არის არც საშვალება და არც საღსარი.

* * *

და აი ასეთ ციხეებში, ამჟამად მოთავსებულია რამდენიმე ათეული ჩვენი ამხანაგი კომუნისტებისა. რამ-დენიმე თვის წინად გაზეთებში მოთავსებული იყო ცნო-ბა იმის შესახებ, რომ დაპატიმრებულია და სამართალში უნდა იქნენ მიცემულნი ასი კომუნისტი და რადიკალი, მაგრამ ისინი გაანთავისუფლეს მიწის ძვრის დროს.

ამხ. ტოშჩიკო საკაი, რომელიც ამ უკანასკნელი ოცი თუ მეტი წლის განმავლობაში იყო კომუნისტური მოძრაობის მეთაური და ხელმძღვანელი, და რომელიც გაანთავისუფლეს სექტემბრის 3-ს,—უკვე სექტემბრის 4-ს მოკლულ იქნა ერთი ჯარისკაცის მიერ ვითომცდა გაქცევის დროს. ამხ. საკაის ბედი გაიზიარა მრავალმა მისმა ამხანაგმა. საერთოდ ცნობილია, რომ ამხ. საკაის დიდი გამოცდილება ჰქონდა ციხეში ჯდომისა და იგი იმდენად გონიერი ადამიანი იყო, რომ არ შეეძლო ასე-თი სულელური ნაბიჯის ცდა. ამიტომ ცხადია, რომ იგი, საერთოდ, წინასწარ განზრახვით იქნა მოკლული ხელი-სუფლების წარმომადგენელთაგან ისევე, როგორც გულ-ცივად ამოსწყვიტეს ამხ. ოსუგის ოჯახობა, თვითონ იგი. მისი ცოლი და ძმის შვილი.

როგორც უკვე აღვნიშნე თვით იაპონიაში არ არის არავითარი შესაძლებლობა შემსუბუქებულ იქნეს დაპა-ტიმრებულთა მდგომარეობა, ან გარედან დაეხმარონ მათ. მხოლოდ სხვა ქვეყნებში წარმოებულ კამპანიას შე-უძლია შესცვალოს მდგომარეობა, რაც მეტ სიმხნევეს შემატებს დაპატიმრებულთ, რომელნიც უფრო ენერგიუ-ლად დაიწყებენ ბრძოლას თვით ციხის კედლებშიც. ამასთან ერთად იგი მეტ სიმხნევეს შემატებს იმ მუშებ-საც, რომელთაც რაიმე დამოკიდებულება კი აქვთ ტუ-საღებთან. „რევოლიუციის მეზობლთა დამხმარე სა-ერთაშორისო საზოგადოებას“ შეუძლია ამ მხრით აწარ-მოოს ფრიად ენერგიული მუშაობა და პროპაგანდა მთელი ქვეყნის მუშებს შორის. განსაკუთრებით ეხლა, როდესაც იაპონიას თავს დაატყდა ასეთი საშინელი სტიქიური უბედურება, იაპონიის კომუნისტურ მოძრაო-ბას მძიმე დღეები ადგება. ამიტომ ჩვენ უნდა მივიღოთ ყველა ზომები, რომ იქ მეზობლთა საშინელი მდგომა-რეობა ცოტათი მაინც შევამსუბუქოთ.

კუ-კუკს-კლან.

ამერიკული ფაშიზმი.

ამერიკის კაპიტალისტური კლასი მეტად დააფრთხო რუსეთის რევოლუციის გამარჯვებებმა. წინააღმდეგ არსებული კანონებისა, კაპიტალისტებმა აშკარად დაიწყეს რეპრესიული ზომების მიღება მუშათა კლასის წინააღმდეგ.

ამხ. ოსუგი

იაპონიის მუშების ბელადი, მხეცურად მოკლულ იქნა ოჯახობასთან ერთად იაპონელ ჟანდარმების მიერ.

დასავლეთსა და სამხრეთში, ეგრედ წოდებული, „დაცვის საზოგადოებანი“, რომელნიც დიდი ხნის წინად იქნენ შექმნილი მოსახლეობის დასაცავად ქურდებისა და ყაზაღებისაგან, გადაიქცნენ „მოქალაქეთა კომიტეტებათ“, რომელთა მიზანიც იყო „თვალყურის დევნება ურჩი მუშებისათვის“. ომის დროს დაარსებულ იქნა „ნაციონალური თავდაცვის ლიგა“, რომელიც იბრძოდა „აჯანყებისაკენ“ მოწოდების სიტყვებისა და მოქმედების წინააღმდეგ. ომის შემდეგ ეს ლიგა გარდაქმნეს და ეხლა მას აქვს მრავალი სხვადასხვა სახელწოდება, მაგალითად, — „თავდაცვის ამერიკული საზოგადოება“, „ამერიკული ლეგიონი“, — „ომის ვეტერანების პატრიოტული საზოგადოება“ და სხვ. ეს ორგანიზაციები შესდგებიან სრულებით სხვადასხვა ჯურის ელემენტებისაგან; აქ შეხვდებით მოტყუებულ მუშებს, ბანკირების შვილებს, ვეჟილებსა და სტუდენტებს. „ლეგიონს“ დაშორდა პროლეტარული ელემენტი 1920-21 წ. წ. უმუშევრობის დროს და ეხლა იგი არის ბურჟუაზიის ყველაზე ურეაქციონერესი ორგანიზაცია, რომელსაც თავდაცვის მიზნით დიდ დახმარებას უწევს მსხვილი კაპიტალი.

მსხვილ კაპიტალისტებს, გარდა ამისა, აქვთ თავისი „Rotay Clubs“, რეაქციონური ორგანიზაცია, რომელნიც პროპაგანდას ეწევა და იმუშავენ მრავალ გეგმებს მშრომელი ხალხის დასამონაწევლად. „თავდაცვის ამერიკულ საზოგადოებასა“ და, ეგრედ წოდებულ, „Minut'e Men“-ს ყავსთ თავის ორგანიზაციაში შეერთებული შტატების ჯარების გენერლები. გენერალ პერნიგმა და დოვიზემ მოიარეს მთელი რესპუბლიკა, რათა „გამოეფხიზლებიათ საზოგადოების ყურადღება რადიკალური პრო-

ბის წინააღმდეგ“. ისინი ხაზს უსვამდნენ იმ გარემოებას, რომ საჭირო არის ძლიერი არმიის ყოლა არა მარტო საგარეო, არამედ „შინაური მტრების“ წინააღმდეგაც. სარგებლობენ რა წვრილი ბურჟუაზიის გულუბრყვილობით, ისინი ქმნიან ძლიერი თავდაცვის იარაღს მსხვილი კაპიტალისტებისათვის.

კუ-კუკს-კლანი არის ორგანიზაცია, რომელიც თავდაპირველად იყო შექმნილი ზანგების წინააღმდეგ საბრძოლველად; როგორც ამბობენ მას დიდ დახმარებას უწევს მრავალ ფულს აძლევს ცნობილი მილიარდერი გენრი ფორდი. კუ-კუკს-კლანი თანდათან გადაიქცა ისეთ ორგანიზაციად, რომელმაც მიზნად დაისახა „ამერიკულ საზოგადოებათა დაცვა“ რევოლუციის საფრთხიდან. ეს კიდევ ცოტაა; იგი აცხადებს, რომ იმ შემთხვევაში, თუ მუშათა არეულობები დაიწყოს, ამ ორგანიზაციის თვითმართული წევრის მოვალეობაა გასწიოს საპოლიციო სამსახური. ეს ორგანიზაცია უნდა გამოვიდეს ამერიკის შტატების მილიციის და ფედერალურ ჯარებთან ერთად.

თუმცა კუ-კუკს-კლანი პირველად დაარსდა სამხრეთში, მაგრამ მისი ორგანიზაციებით ჩქარა დაიუარა თითქმის მთელი ამერიკის შტატები. იგი ძლიერია აღმოსავ-

არ დაგვივიწყოთ!

„რემედას“-ის ციკას მიერ გამოცემული პლაკატი.

ლეთშიც, ჰყავს მტკიცე პოლიტიკური თანამოაზრენი შტატ ორგალიაში, სადაც მრავალი ქალაქის გუბერნატორები და მოხელენი შესდგებიან მის წევრთაგან. კუ-კუკს-კლანში ირიცხება 3.000.000 კაცი. ამ რიგად, ამერიკის შტატებში ჩვენ ვხედავთ სამ შეიარაღებულ ძალას, „წესიერებისა და კანონიერების დამცველთ“. მკვლელობა, წამება და ძალით გატაცება — ასეთია მათი ბრძოლის მე-

ნიზაციის თავაშეუბნების ასალაგმავად, მაგრამ ჯერ-ჯერობით არავითარი ნაბიჯები არ გადაუდგამთ. შეერთებული შტატების მთავრობამ ერთხელ უკანონოდ გამოაცხადა ეს ორგანიზაცია და მოითხოვა მისი დაშლა. ამ ორგანიზაციამ აღუთქვა მთავრობას, რომ იგი „თვით დაიშლებოდა“, მაგრამ ამის ნაცვლად მან კიდევ უფრო გააღრმავა მუშაობა და ეხლა იგი უფრო ძლიერია, ვინემ ოდესმე. შეერთებული შტატების მთავრობა არავითარ ზომებს არ მიიღებს იმისათვის, რომ ბოლო მოუღოს კუ-კუკს-კლანის ბარბაროსულ საქმიანობას. პირიქით, შეერთებული შტატების მთავრობა აშკარად აქეზებს ასეთი ორგანიზაციების მუშაობას, ისევე როგორც იგი ხელს არ უშლის თავისივე გენერლების პროპაგანდას სხვა ასეთივე ორგანიზაციის შექმნის საქმეში.

ასეთი საშვალეებით სცდილობს კაპიტალი გასტეხოს მუშათა კლასის რევოლუციური სული, მაგრამ ამერიკელ რევოლუციონერებს ეს ვერ დააფრთხობს. ისინი სწავლობენ ძალადობაზე ძალითვე პასუხის გაცემას; ეს კიდევ ცოტაა, ისინი თანდათანობით იგნებენ „ამერიკული დემოკრატიის“ ნამდვილ მნიშვნელობას. კუ-კუკს-კლანი „Rotary clubs“, „თავდაცვის ამერიკული საზოგადოება“, „minute men“ და „ამერიკული ლეგიონი“ — ესენი არიან ორგანიზაციები, რომელნიც ერთსადაიმთხვე მიზანს ემსახურებიან: ბრძოლა გაუწიონ უკვე დაწყებულ რევოლუციონერ მოძრაობას. მართალია, რევოლუციის ჯერ კი-

დევ ვერ მოუღწევია ამერიკამდე, მაგრამ კაპიტალისტები და კაპიტალისტური მთავრობა, აშკარად ხედავს იმას, თუ რა მნიშვნელობა აქვს ევროპაში დაწყებულ ამბებს: ისინი ღრმად არიან დარწმუნებულნი, რომ გერმანიის რევოლუცია მოასწავებს არა მარტო გერმანიის კაპიტალიზმის დამხობას და საფრანგეთის დიდ მუქარას, არამედ იგი ჩვენვე გვემუქრება ბოლო მოუღოს კაპიტალის ხელისუფლებას მთელი ევროპაში. და ამერიკული კაპიტალიც წინასწარ გაფაციცებით ემზადება.

უკვე შეიარაღებული და საომრად განმზადებული 4-5 მილიონამდე კაცი — მამაკაცი და დედაკაცი — ეს უკანასკნელი ირაზმებიან კუ-კუკს-კლანთან არსებულ ქალთა სექციის, ეგრედ წოდებულ „კამელიის“ გარშემო — პოლიციასთან, სამრეწველო რაზმთან და ფედერალურ ჯარებთან ერთად მზად არიან გასრისონ პროფესიონალური კავშირები და კომუნისტური მოძრაობა. ისინი წინასწარ გრძნობენ, რომ ამერიკაში მათ მოუხდებათ მეტად მძიმე ბრძოლების გადატანა. ეს ომი იქნება ბევრად უფრო სასტიკი და სისხლის მღვრელი, ვინემ ეს ყოფილა სხვა რომელიმე ქვეყანაში. საჭირო მომენტში ამერიკის მთავრობა მოიხსნის ნილაბს და გადაიქცევა ფაშისტური დიქტატურის მთავრობათ. ძალადობა, რომელსაც იგი მიმართავს ამ ჟამად „დემოკრატიის“ საფარველის ქვეშ, ცუდი ნიშანი და წინასწარმეტყველებაა.

ი. ამტერი.

თეთრი ტერორი.

გერმანიაში. პრუსიის ლანდტაგის დეპუტატმა კომუნისტმა ივანე კაცმა მიმარდა მთავარ სარდალს გენერალ სექტას განცხადებით, რომელშიაც აღნიშნულია მიუნსტერის საკონცენტრაციო ბანაკში დაპატიმრებულთა ყოვლად აუტანელი მდგომარეობა. დაკავებულნი მოთავსებულნი არიან მავთულების ხლართთან (ზაგრაჟდენი). ვინაიდან უმრავლესობას ფეხსაცმელი არ გააჩნია მათ გასეირნება თოვლსა და ტალახში ყვება გაცივება ავადმყოფობა და ნაწილობრივ სიკვდილი.

ნიურნბურგის სახალხო სასამართლომ პროფკავშირების მდივნებს სამ კომუნისტს აკრძალულ კომუნისტურ პარტიის სასარგებლო ფურცლებისა და გაზეთების გავრცელებისათვის მიუსაჯა ექვსი თვით ციხე.

ოლდენბურგში 17 მუშას აჯანყებაში მონაწილეობისათვის მიესაჯა ციხე 4 თვიდან 1½ წლამდე.

ვაგეზაკში 11 ბრალდებულს — „საზოგადოებრივ მშვიდობიანობის დარღვევისათვის“ მიესაჯა ციხე 9 თვიდან 3½ წლამდე.

რუმინაში ამ უკანასკნელ ხანებში კომუნისტურ პარტიის წინააღმდეგ ტერორი განსაკუთრებით გაძლიერდა. კლაუზენბურგის სამხედრო სასამართლომ დაიწყო პროცესი 26 ახალგაზრდა კომუნისტის წინააღმდეგ. მათ ბრალთა ედება კომუნისტური აგიტაცია, სახელმწიფოს წინააღმდეგ შეთქმულებაში მონაწილეობა, საბჭოთა რუსეთთან კავშირის დაკავება და სამხედრო რაზმების შედგენა.

რუმინიის კომუნისტური პარტიის ბელადი **დობრო-ჩენი** დაპატიმრეს და სამხედრო სასამართლოს გადასცეს. კომპარტიის მეორე დაპატიმრებულ ბელადმა **პაუ-კერმა** პოლიტიკურ დაპატიმრებულთათვის შეღავათების

გამოაცხადა სიმშვილობა. უკანასკნელი ცნობებით დობროჩენიც შეუერთდა სიმშვილობას.

უნგრეთში. რეგენტმა ხორტიმ ამნისტიით გაანთავისუფლა 33 კაცი უნგრეთის საბჭოთა დიქტატურის მთავრობაში მონაწილეობისათვის დაპატიმრებული. იუსტიციის მინისტრმა განაცხადა, რომ ამნისტია არ ვრცელდება იმ ემიგრანტებზე, რომლებიც უცხოეთში ეწეოდნენ სახელმწიფოს საწინააღმდეგო პროპაგანდას. თუმცა ამნისტიით განთავისუფლებულთა სია არ გამოუქვეყნებიათ, მაგრამ ოფიციალურ განცხადებიდან აშკარად სჩანს, რომ ამნისტიით განთავისუფლებულთა სიაში არც ერთი კომუნისტი არ არის შეტანილი.

პოლონეთში. ლვოვში პოლიციამ დაპატიმრა უკრაინის სოციალისტურ ორგანოების „ზემლია ი ვოლიას“, და „ნოვია კულტურას“ რედაქციების ყველა თანამშრომელი და ადმინისტრაცია.

იაპონიაში. კიოტოში მიცუანის სპილენძის ქარხნის მუშებმა და „როდო სოდომენ“-ის ქარხნის ორასმა მუშამ მოაწყვეს დემონსტრაცია. დემონსტრანტებს პოლიციასთან შეტაკება მოუხდათ. დაჭრილია რამდენიმე მუშა, დაპატიმრებულია 35.

ქალაქ **ოსაკის** პოლიციას ებრძანა თვალყური ადევნოს საექვო ელემენტებს კორეის მუშებსა და სოციალისტებს. საექვოთა სიაში 1.700 კაცია შეტანილი.

ჯარში გაწვეულმა სოციალისტმა იავასავმა აკოსოკის პოლკში გამოკიდა წითელი დროშა და გაავრცელა პროკლამაციები. იავასავა დაპატიმრებულია.

ქალბქ **სონდაიში** პოლიციამ დაპატიმრა მუშების ერთი ჯგუფი, რომელიც პროკლამაციას ავრცელებდა.

იტალიაში ნოლის მახლობლად (ნეაპოლის პროვინ-

შეიქმნა ფაშისტთა ერთი ჯგუფი, სხდომა გარეცეს და ჩამდენჯერა გაისროლეს.

რომის მახლობლათ ინტაში ფაშისტები შეკრებიდნენ ერთი მუშის სახლში, რომელიც ფაშისტ ბანდიტებმა თავის დროზე დაუბრუნეს. ბინა დაღუწეს და თვით ბინის მფლობელე მძიმედ დასჭრეს.

ფინლიანდიაში. ფინლიანდიის ბურჟუაზიული ხტატისტ-კარგელათ გვამლევს ცნობას ფინლიანდიის რევოლიუციის მხვეერპლთა შესახებ. რევოლიუციის დამარცხების შემდეგ შემდგარია ხულ 143 სახამართლო პროცესი, რომელსაც „უმუშავნია“ ხაერთოდ 13.916 დღე. ბრალდებულთა რიცხვი 75,575 ყოფ ლა. აქედან ციხე მიუხაჯეს სხვადასხვა ვადით 68,788 კაცს. ხაერთოდ 300,000 წლია სახჯელ მიხჯილთა 95%, მუშებია. აქედან ახალგაზრდა მუშები 22,844, ქალები — 4,003,

დღეს მთელ რიგ ამნიხტიების შემდეგ ციხეებში ზის 1,300 კაცი.

ესტონიაში. რიგოდან მიღებულ ცნობებით, უკანასკნელ კვირას კვლავ დაიწყო კომუნისტებისა და პარლამენტის კომუნისტ დეპუტატების მასიური დაპატიმრება. უკანასკნელ კვირის დაპატიმრებულთა რიცხვმა 150 მიაღწია.

ბულგარეთში ცანკოვის მთავრობამ იანვარში გამოსცა კანონი „სახელიწიფოს დაცვის შესახებ, რომელიც მიმართულია მუშებისა და გლეხების და მათი პოლიტიკური წინამძღოლის კომუნისტური პარტიის და მიწადმომქედთა კავშირის წინააღმდეგ. ეს უკანასკნელი ორგანიზაციები ფაქტიურათ კანონს გარეშეა დაყენებული.

რემედასს-ის ორგანიზაციები უცხოეთში

ისპანიაში. რეაქციონერ ბურჟუაზიულ გერმანულ გაზეთის „პრესისზე ცეიტუნგის“ ცნობით, მადრიდში აღმოაჩინეს „შეთქმულთა ორგანიზაცია“, რომელიც თითქმის ფულს ღებულობდა რემედასს-ის ც. კომიტეტისაგან. ეჭვი არაა ეს ცნობა თუ მართალია, ის ეჭება რემედასს-ის ისპანიის სექციას. რემედასს-ის ც. კ. ამ უკანასკნელ ხანებში ისპანიდან არავითარი ცნობა არ მოსვლია.

ჩეხოსლოვაკიაში. კომუნისტური ახალგაზრდობის ორგანოს № 79 თეთრი ადგილია დატოვებული იქ, სადაც უნდა ყოფილიყო დაბეჭდილი რემედასს-ის მოწოდება. ჩეხოსლოვაკიის უცხოეთის სტუდენტთა კომიტე-

ტმა რემედასსის ჩეხოსლოვაკიის სექციას გადასცა 1,141,000 კრონი დაპატიმრებულთა სასარგებლოთ.

რემედასს-ის ც. კ. მიიღო ჩეხოსლოვაკიის სექციიდან 2,475 დოლარი, როგორც ყოველთვიური გადასახადი.

გოფმანისა და კომპ. ფორტეპიანოს ფაბრიკის მუშებმა გადარიცხეს ერთი დღის შრომის ხელფასი რემედასს-ის სასარგებლოთ. გადარიცხული თანხა 1,000,000 კრონს უდრის.

გერმანიაში. რემედასს-ის გერმანულ სექციის ცნობებით იანვარში სექციიდან დახმარება მიიღო დაპატიმრებულთა 2671 ცოლმა და 4,053 ბავშვმა, მაშინ, როდესაც დეკემბერში 1,971 ცოლმა და 3,053 ბავშვმა.

რევოლიუციისათვის მებრძოლთა დახმარა საერთაშორისო საზოგადოების (რემედასს) პირველი სრულიად საპაუზირო კონფერენცია

(1924 წ. 30-31 იანვარი)

რევოლიუციები და დადგენილებანი

I. ცენტრალური კომიტეტის მოხსენების შესახებ.

კონფერენციამ მოისმინა რა მოხსენება რემედასს ც. კ. მიერ საანგარიშო პერიოდში გაწეულ მოღვაწეების შესახებ აშხ. აშხ. ლეპეშინსკის და კრამაროვისა, აღნიშნავს, რომ მიუხედავად მთელ რიგ დაბრკოლებათ, ც. კომიტეტმა, სწორი კურსის აღების წყალობით, რაც გამოიხატა რემედასსის, როგორც საზოგადოებრივ თვითმომქმედ ორგანიზაციის მოღვაწეობის განვითარებაში, მუშებისა და გლეხების ფართო მასების ჩაბმით, შესძლო რევოლიუციის მებრძოლთა დახმარების დარგში მის წინაშე წამოჭრილ ამოცანების შესრულება. კონფერენცია დარწმუნებულია, რომ ც. კ. მიერ გაწეული მუშაობა იმის საწინდარია, რომ მომავლისათვისაც თავდამსხმელ რეაქციის საწინააღმდეგო და მსოფლიო რევოლიუციის გამარჯვებისათვის მებრძოლ პროლეტარიატის დიდ ომებში, რემედასს-ი იდგომება თავის წინაშე მდგარ ამოცანების სიმაღლეზე.

II. ორგანიზაციული საკითხების შესახებ.

ს. ს. რ. კ. რემედასს-ის წინაშე სდგას პირველხარის-

და საერთაშორისო სოციალური რევოლიუციის შორის კავშირის განმტკიცება. მიმდინარე ისტორიულ მომენტში საზღვარგარეთელ რევოლიუციისათვის მებრძოლთა ჩვენი მატერიალური დახმარება იქნება ბრძოლაში იარაღით დახმარება. რემედასს-ი აშენებს და ანვითარებს რა თავის მუშაობას საბჭოთა საზოგადოებრივ ორგანიზაციის თვითმომქმედების საფუძველზე, ითრევს თავის პრაქტიკულ მუშაობაში მშრომელ გლეხებისა და მუშების რაც შეიძლება ფართო მასებს და დახმარების კონკრეტული მაგალითებით უმარტავს ს. ს. რ. კ. მშრომელთა შრომის კაპიტალთან ბრძოლის მიზნებს, ამოცანებს და არსებით მხარეს, რითაც სწევს მასებს მსოფლიო პროლეტარიატის ისტორიულ ამოცანების შეგნების სიმაღლეზე. ამით ს. ს. რ. კავშირში რემედასს-ი ხელს უწყობს, ერთი მხრით, მუშათა კლასის გლეხობასთან დაკავშირებას და, მეორე მხრით, ფართო უპარტიო მასების კომუნისტურ პარტიასთან დაახლოვებას. ამაშია უმთავრესი დანიშნულება ს. ს. რ. კ. რემედასს-ისა.

რემედასს-ის მუშაობის ამ ძირითად მომენტებიდან გამომდინარეობს მისი საორგანიზაციო აღმშენებლობის შემ-

შენიშვნა: იქ სადაც მარტის, 18-ს როგორც პარიზის კომუნის დღეს, იმართება საბჭოს საზეიმო სხდომა, ამ სხდომაზე უნდა დასმულ იქნას რემედას-ის საკითხი.

6. მარტის 18 უნდა იქნას გამოყენებული რემედას-ის რიგებში ახალი წევრების მისაზიდავად.

7. მარტის 18 კომპანიის გატარების დროს, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს გლეხთა ფართო მასების დღესასწაულში მონაწილეობას.

პაკისტალის ტუპოგაუი გუოფო.

რევოლუციის მეტოქეობა დამხმარე საერთაშორისო საზოგადოების პირველი სრულიად საკავშირო კონფერენცია, რომელიც შესდგა მოსკოვში იანვარს 30—31-ს გიგზავნით თქვენ, თეთრი ტერორის მსხვერპლთა მუშათა კლასის და გლეხების განმანათლებლებელ ბრძოლისათვის ციხეებში დამწყვდეულთ, მხურვალე სალამს.

ჩვენი ორგანიზაცია სულ ერთი წელიწადია რაც არსებობს. მიუხედავად ამისა, მან შესძლო არსებითი დახმარების აღმოჩენა რევოლუციის მეტოქეობათვის ამ ერთი წლის განმავლობაში ათი ათასი დოლარები იქნა გაგზავნილი იქ, სადაც მეფობს რეაქცია, სადაც მუშები და გლეხები ბურჟუაზიის რკინის მოაჯირიან ციხეებში არიან დამწყვდეული.

ამხანაგებო! ეს დახმარება თქვენთვის ორი მხრით უნდა იყვეს ძვირფასი. ის შეიკრება საბჭოთა სოციალისტურ კავშირის მუშების და გლეხების ნება ყოფლობითი შემოწირულებით ეს საჩუქარი მოაქვთ თქვენთვის შრომასა და ბრძოლაში თქვენ ამხანაგებს მუშებსა და გლეხებს.

ჩვენ ვიცით, რომ თქვენსა და თქვენს ოჯახებისადმი აღმოჩენილი დახმარება არ დააკმაყოფილებს მოთხოვნილების მეთედსაც. მაგრამ ჩვენ საკავშირო ყრილობის დელეგატები ჩვენი ორგანიზაციის წევრი ასი ათასი მუშებისა და გლეხების სახელით, ჩვენი საერთო ბელადის ლენინის საფლავის წინაშე, გაძლევთ საჯარო აღთქმას, რომ გავაათეცებთ ჩვენს ენერგიას.

თქვენი დახმარების საქმეში 100 ათას გლეხებისა და მუშების მაგივრად ჩვენ ჩავაბამთ მილიონებით მშრომელთ, რომლებიც მზათ იქნებიან დაეხმარონ მთელი ქვეყნიერების მშრომელთა განთავისუფლებისათვის ყველა მეტოქეობა.

დეე იბობოქროს ბურჟუაზიულმა რეაქციამ, ყველა ქვეყნის გლეხთა და მუშათა ძმური კავშირი მალე დალევას იმ ბორკილებს, რომელშიც თქვენ იმყოფებით და წამიყვანთ ახალი ცხოვრების შესაქმნელად.

დიდება კაცობრიობის განთავისუფლებისათვის დალუბულთ!

დიდება შრომის განთავისუფლებისათვის ციხეებში გამომწყვდეულ მეტოქეობებს!

გაუმარჯოს მშრომელთა საერთაშორისო სოლიდარობას!

„რემედას“-ის

სრულიად საქართველოს განყოფილების წესდება.

ა) განყოფილების მიზნები და ამოცანები.

„რემედას“-ის მუშაობის ძირითადი პრინციპების განსაზღვრებლად, სრულიად საქართველოს განყოფილება, თავის მიზნად ისახავს ყოველგვარი დახმარება, —მატერიალური და მორალური, —აღმოუჩინოს სოციალისტური რევოლუციისათვის მეტოქეობა, რომელნიც დამწყვდეულნი არიან ბურჟუაზიული ქვეყნების ციხეებსა და საკანებში და აგრეთვე მათ ოჯახებსა და შვილებს.

2. ზემო ჩამოთვლილ ამოცანების განსახორციელებლად განყოფილებას ევალება:

ა) მიიზიდოს საზოგადოებაში ახალ-ახალი წევრები
ბ) ჩაატაროს სააგიტაციო კამპანიები, რათა ფართო მასას ექნეს განმარტებული „რემედას“-ის მიზნები და დანიშნულება, რისთვისაც მან უნდა გამოიყენოს ზეპირი და წერილობითი აგიტაციის ყველა სახე.

გ) კონტაქტში შევიდეს პარტიულ, პროფესიონალურ კორპორატიულ და სხვა საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან.

დ) მიიღოს ყოველგვარი ზომები „რემედას“-ის თანხებისა და საშვალებათა გასაძლიერებლად.

ე) „რემედას“-ის ცეკას წინადადებითა და დასტურით იღებს შეფობას ბურჟუაზიულ ქვეყნებში გამომწყვდეულ პატიმრებზე.

ვ) ასრულებს და ანხორციელებს „რემედას“-ის ცეკას ყველა დირექტიულ და სპეციალურ დავალებათა მიზნით.

ბ) განყოფილების წევრთა მოვალეობანი.

3. საზოგადოების წევრად შეიძლება იყოს ყოველი მშრომელი, განურჩევლად სქესისა, რომელსაც შეუსრულდა 16 წელიწადი, რომელიც არ არის მოკლებული აქტიურ და პასიურ სარჩევნო უფლებას, რომელიც აღიარებს პროლეტარიატის დიქტატურას, თანაუგრძნობს კლასიურ ბრძოლას კომუნიზმის იდეალების განსახორციელებლად და რომელიც იღებს მონაწილეობას განყოფილების ან მისი ორგანოების მუშაობაში.

4. განყოფილების წევრები ვალდებული არიან აქტიურად დაეხმარონ განყოფილების ყველა წამოწყებას, პროპაგანდა გასწიონ „რემედას“-ის იდეებისა, მიიზიდონ მის რიგებში ახალი წევრები და სისწორით შეასრულონ წესდების ყველა მოთხოვნილებანი.

5. საზოგადოების წევრები იხდიან ყოველ-წლიურ საწევრო გადასახადს, რომელიც განისაზღვრება თანახმად მე-13 მუხლის, პ. „ე“-სა.

გ) განყოფილების ორგანოები.

6. განყოფილების ორგანოები არიან:

ა) საზოგადო კრება.

ბ) გამგეობა,

გ) სარევიზიო კომისია.

I. გამგეობა

7. გამგეობა შესდგება 7 წევრისა და 3 კანდიდატისაგან, რომელთაც ირჩევენ ერთი წლით. გამგეობაში შეიძლება არჩეულ იქნან განყოფილების წევრები, რომელთაც აქვთ სათანადო რევოლუციონური სტაჟი და რომელნიც სარგებლობენ ნდობითა და ავტორიტეტით რეს-

ლო მუშაობა, რომელიც უმთავრესად რემედასს-ის არა პერიოდულ ჟურნალისა და ბიულეტენის გამოცემაში გამოიხატა, დამაკმაყოფილებელი იყო საერთოდ და მთლიანად ადგილობრივ განყოფილებათა მოთხოვნებისა, იმდენად, რამდენადაც ეს განყოფილებანი თავის მუშაობის გაფართოვების სტადიაში იმყოფებოდნენ.

2. შემდგომისათვის ანგარიში უნდა გაეწიოს რა ს. ს. რ. კ. რემედასს-ის მუშაობის გაფართოვებას და მშრომელთა ფართო მასების დასავლეთში რევოლუციონურ ბრძოლისადმი და რევოლუციისათვის მებრძოლთა ყოფა-ცხოვრებისადმი ინტერესის აწევას, უნდა შეესაბამებოდეს იქნას შინაარსი და პროგრამა ზემოდ დასახელებულ ორ გამოცემისა ახალი მომენტებითა და სახელობრ:

3. რემედეს ჟურნალის შესახებ.

უნდა დარჩეს რა მისი ძირითადი განყოფილებანი, განსაკუთრებით უნდა გაფართოვებულ იქნას ციხეებში დამწყვდეულთა ყოფა-ცხოვრების გამაშუქებელი განყოფილება და მიზანშეწონილად იქნას ცნობილი ჟურნალის პროგრამის გაფართოვება ისეთი მასალით, რომელიც დაგვისურათებს საზღვარგარეთ მუშათა კლასის რევოლუციონურ ბრძოლის სხვადასხვა ეტაპებსა და მდგომარეობას. თეთრი ტერორი, რეპრესია, ფაშიზმი და სხვა უნდა გაშუქებულ იქნას მუშათა კლასის იდეალებისათვის ბრძოლის ფონზე. ამგვარად მივალწევთ რემედასს-ის სპეციალურ მასალებს, — ციხეებიდან წერილი და სხვ. — მასიურ პროლეტარულ მოძრაობის დამახასიათებელ მასალებთან დაკავშირებას. ამ გვარი დაკავშირება რემედასს-ის ჟურნალს, რომელმაც უკვე მოიპოვა განსაზღვრული პოპულარიზაცია, გახდის უფრო სრულს და საინტერესოს მკითხველისათვის.

4. უნდა გაუმჯობესებულ იქნას რემედასის ჟურნალის ენა, უნდა გახდეს ეს ენა პოპულარულ, გასაგებ და ცოცხალ ენათ. უნდა გაძლიერებულ იქნას ჟურნალი მოთხოვნებით, მიმოხილვებით, მოგონებებით, ლექსებით მუშათა კლასის რევოლუციონურ ბრძოლის შესახებ და სხვ.

5. განყოფილებანი: „ს. ს. რ. კ. კაპიტალის ტვეებს“ და „ცენტრალურ კომიტეტში“ მიუცილებლად უნდა გაფართოვდეს. ისინი უნდა გახდეს ს. ს. რ. კ. რემედასის მუშაობის პრინციპიულ მხარის და ადგილობრივ გამოცდილების ხელმძღვანელ და გამაშუქებელ განყოფილებათ. ამ განყოფილების მონაწილეობაში უნდა ჩავაბათ ამხანაგები ადგილებიდან, ადგილობრივ განყოფილების გამგეობის მიერ გამოყოფილ კორესპოდენტების სახით.

6. რემედასს-ის ჟურნალი უნდა გახდეს ც. კ. პერიოდულ გამოცემათ და უნდა იცემოდეს ორ თვეში არა უგვიანეს ერთ ჯერისა.

შენიშვნა პირველი. უნდა შევეცადოთ ჟურნალის მაქსიმალურად გაიფართოვებას.

შენიშვნა მეორე. სასურველია მუდმივად ერთნაირი ყდა.

7. ბიულეტენის შესახებ.

ვალთარებთ რა, რომ რემედასს-ის ბიულეტენი საერთოდ და მთლიანად თავის დანიშნულების სიმალლეზე იდგა, საჭიროა სამომავლოდ გარდა ინფორმაციულ მასალებისა, ის შეიცავდეს ადგილებზე ყოველ დღიურ მუშაობისათვის სადირექტივო მასალებსაც. სასურველია აგრეთვე თეთრი ტერორის უფრო ფართოდ გაშუქება, მისი ციფრებით ან მასალებით დასურათება, რუსეთსა და უცხოეთის პერიოდული პრესის ცნობების სისტემაში მოყვანა. ბიულეტენის ტირაჟი უნდა გადიდებულ იქნას იმდენად, რომ

რემედასს-ის თვითმუშა უჯრედზე მოდიოდეს თითო ცალი. ბიულეტენი ძველებურად თვეში ორჯერ გამოიცეს.

8. ც. კ. გარდა ზემოდ დასახელებულ ჟურნალისა და ბიულეტენისა, უნდა გამოსცეს მუშებისა და გლეხების ფართო წრეებში გასავრცელებლად პოპულარული — სამხატვრო წიგნები. ასეთ წიგნაკებათ შეიძლება გამოცემულ იქნას კაპიტალის ცალკე სახელმწიფოებში საქმეთა მდგომარეობის გამაშუქებელი მასალები: რემედასს-ის მუშაობის შინაარსისა და იდეის გადმოცემა, წიგნაკები ფაშიზმისა და რეაქციის მოძრაობის შესახებ და სხვ. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ეროვნულ უმცირესობათა და აღმოსავლეთის ხალხების საჭიროებას, საავიტაციო ლიტერატურის დარგში რემედასს-ის მუშაობის საწარმოებლად.

9. ც. კ. საგამომცემლო მოღვაწეობა უნდა გაძლიერებულ იქნას პლაკატების, ჟეტონების, მარკების, დასურათებულ ღია ბარათების და სხვათა გამოცემის დარგში. ეს გამოცემები (გარდა პლაკატებისა) გაადვილებას ადგილებზე ნივთიერ საშვალებათა შეკრებას.

10. კონფერენცია აღიარებს, რომ წინანდელ მუხლებში მოყვანილი 1924 წლის საგამომცემლო მუშაობის გეგმა შეიძლება შესრულებულ იქნას ორი ფაქტორის წყალობით. 1. ც. კ. საგამომცემლო აპარატის გაძლიერებით და 2) მის მუშაობისათვის მაქსიმალურად ხელის შეწყობით ადგილობრივ განყოფილებათა მხრით.

11. რემედასს-ის ც. კ. საგამომცემლო მუშაობაში უნდა ცდილობდეს მიაღწიოს თავის გამოცემებით არა მარტო თვითგამოსყიდვის უნარიანობას, არამედ შემოსავლის წყაროს გაჩენასაც.

12. აღენიშნავთ რომ წარსულში ც. კ. გამოცემათა გავრცელების საქმე ვერ იყო დამაკმაყოფილებლად დაყენებული, მიუცილებლად საჭიროა მისი ორგანოების (ექსპედიცია, ხელის მოწერა და სხვა) მუშაობა გაერთიანებულ იქნას ც. კ. საგამომცემლო ორგანოს გარშემო, რათა გაერთიანებულ იქნას მთელი სარედაქციო-ტექნიკური მუშაობა ერთი ხელმძღვანელობის ქვეშ.

14. უნდა გაძლიერებულ იქნას რემედასს-ის მუშაობის გამაშუქებელი კომიტეტის, რ. კ. პ. ც. კ. და რ. კ. ა. კ. ც. კ. ხელმძღვანელ ბექვდითი ორგანოებში და სხვა.

IV. მარტის 18 შესახებ.

1. რემედასს-ის პირველი საკავშირო კონფერენცია საგებით უერთდება კომინტერნის მიერ გამოქვეყნებულ 18 მარტის დღის რევოლუციისათვის მებრძოლთა დახმარების დღით აღიარებას.

2. ადგილებზე ეს დღე ჩატარდება რემედასს-ის ორგანიზაციების მიერ კაპიტალის ტყვეების დახმარების ლოზუნგით.

3. კონფერენცია ავალებს რემედასს-ის ც. კ. მიმართოს კომინტერნის აღმასრულებელ კომიტეტს და რ. კ. პ. ც. კ. მშრომელთა სპეციალური მოწოდებით მარტის 18-ს შესახებ.

4. კონფერენცია ავალებს რემედასს-ის ცენ. კომიტეტს გამოსცეს ამ დღისათვის რემედასს-ის ჟურნალის სპეციალური პლაკატი, ჩაატაროს ფართო მოსამზადებელი კამპანია ცენტრალურ პრესაში და აგრეთვე მიაწოდოს ადგილობრივ პრესას სათანადო მასალები.

5. ადგილებზე მარტის 18 ჩატარდება რემედასს-ის წევრთა საზოგადო კრებებზე უპარტიოებთან ერთად, სადაც შესაძლებელი იქნება შეწირულებათა შეგროვება და გამოცემა ფურცლები.

იქნას პარტიული და კულტურული ძალები. მუშაობა შეიძლება წარმოებულ იქნას კაპიტალიზმის უღელქვეშ მყოფ ალმოსავლეთის მხარეთა ეროვნულ განთავისუფლებისათვის მებრძოლებთან კონკრეტულად დაკავშირებით და ახალშენებში წარმოებულ ბრძოლის ფაქტების მოყვანით. (ინდოეთი, ოსმალეთი, ეგვიპტე, ჩინეთი და სხ.). მიმდინარე მუშაობა ამა თუ იმ ხალხის მშობლიურ ენაზე უნდა იქნას წარმოებული.

3) ახალგაზრდა პიონერთა შორის.

ახალგაზრდა პიონერთა გამოყენება შეიძლება წარმოებულ იქნას კამპანიების ჩატარების დროს მათთვის პრაქტიკულ დავალებების მიცემით (შემოწირულობათა შეკრება, შეტონების გავრცელება, პლაკატების და სხვა რემედას-ის გამოცემები და სხ.).

მიუცილებლად უნდა ჩაუნერგოთ ყოველ პიონერს რომ ის ამ მუშაობას ეწევა, როგორც ორგანიზაციის მომავალი წევრი.

4. ურთიერთობა პარტიულ, საბჭოთა, კოლპერატულ და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებთან.

8) გამოვლინდეს რა იქედან, რომ რემედასს-ი თავის ყოველდღიურ მუშაობაში გამოსახავს ფართო უპარტიო მასების აქტიურ თანაგრძნობას საერთაშორისო პროლეტარულ რევოლუციისადმი და მით აახლოვებს მას რ. კ. პ. ამოცანებთან და ლოზუნგებთან, ამიტომ მან მიუცილებლად ძირითადი ღირებულებები და კამპანიები უნდა შეუთანხმოს კომპარტიის ადგილობრივ ორგანიზაციებს რ. კ. პ. ც. კ. ბიუროს, საგ. კომიტეტებს, სამაზრო კომიტეტებს და სხვა.

9) რაც შეეხება სხვა ორგანიზაციებთან ურთიერთობას ამის საუკეთესო ფორმას წარმოადგენს საქმიანი კონტაქტის დამყარება და მათი (საგუბერნიო პროფსაბჭო, კ. ა. კ. ქალთა შორის მუშაობის განყოფილება და სხვა) რემედასს-ის ადგილობრივ ორგანოების კომიტეტის ან სექციის მუშაობაში მონაწილეობის მიღება.

10) საერთაშ. მუშ. და გლეხთა საზოგადოებასთან ურთიერთობა წესრიგდება რემედასს-ის ცენ. კომ. № 5 ცირკულიარული წერილით (გამოქვეყნებულია ბიულეტენში № 4). გერმანიის ბავშვთა დამხმარე ლიგა შედის ადგილობრივ ორგანიზაციების კომიტეტის შემადგენლობაში სექციის უფლებით, მთლიან კასიტა და საწევრო ბილეთით. თუმცა მიუცილებლად საჭიროა წარმოებულ იქნას ფონდში ამა თუ იმ სექციისაგან შემოსულ საშვალეებათა ცალკე სპეციალური ანგარიში.

11) კაპიტალისტურ სახელმწიფოებში პროლეტარ მებრძოლების დაახმარებლად კონფერენციას მიუცილებელ საჭიროთ მიაჩნია ადგილებზე „გერმანიის მუშების დამხმარე კომიტეტის“ ლიკვიდაცია, ვინაიდან მათი მუშაობა ისეთივეა, როგორსაც ეწევა რემედასს-ის ორგანიზაციები ადგილებზე და ავალებს რემედასს-ის ც. კ. ამ საკითხზე მოელაპარაკოს სათანადო ორგანიზაციებს.

5. აპარატი.

12) რემედასს-ის ადგილობრივი ორგანიზაციები, ეწევიან რა საშვალეებათა მაქსიმალურ მომჭირნეობას, აწარმოებენ თავის მუშაობას არსებულ პარტიულ, საბჭოთა და პროფესიონალურ ორგანიზაციების აპარატის საშვალეებით. დაქირავებულ ტექნიკურ მუშაკების მოწვევა უნდა ხდებოდეს მიუცილებელი საჭიროების მიხედვით და ანგარიში უნდა გაეწიოს ორგანიზაციის წევრთა რიცხვს, ამა თუ იმ რაიონის მნიშვნელობას პოლიტიკურის მხრივ, ცენტრიდან მაწვევტილობას და სხვ. რე-

მედასს-ის საგუბერნიო, სამაზრო და სხვა ორგანიზაციების აპარატები მინიმუმამდე უნდა იქნას დაყვანილი.

6. საშვალეები.

13) ს. ს. რ. კ. რემედასს-ის ძირითად მატერიალურ რესურსებს წარმოადგენს ყოველთვიური საწევრო გადასახადის რეგულიარულად მოგროვება. საწევრო გადასახადის რაოდენობას აწესებს ადგილობრივი ორგანიზაციები, დარგორც საერთო წესი, იგი არ უნდა აღემატებოდეს ჯამაგირის 1%-ს. საწევრო გადასახადი მუშებისა და გლეხების მიმე ულლათ არ უნდა დააწვეს. ამას გარდა რემედასს-ის რესურსების გაძლიერების წყაროთ ითვლება: ნებაყოფლობითი შეწირულება და გადარიცხვა (პური, ძვირფასი ნივთი. და სხვა), რემედასს-ის მიერ გამოშვებულ გამოცემის გაყიდვისაგან შემოსული ფული, შემოსავალი საღამოებიდან, მოხსენებიდან, ლექციებიდან, წარმოდგენებიდან და სხვ. სახელმწიფო სამეურნეო ორგანოს (ტრესტები, სინდიკატები და სამრეწველო წარმოებანი) საბრუნავ თანხიდან გადარიცხვა არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება დაშვებულ იქნას.

7. ცენტრთან დამოკიდებულება.

14) რემედასს-ის-ცენტრალურ კომიტეტთან რეგულიარულ კავშირის განსამტკიცებლად და ც. კომიტეტის სისტემატიური ხელმძღვანელობის გასაადვილებლად უნდა შემოღებულ იქნას ორთვეში არა უმცირეს ერთჯერისა, გაწეულ მუშაობის შესახებ მოხსენების გაკეთება. ფინანსიური ანგარიშები ღდება ყოველი თვის პირველ რიცხვისათვის და ეგზანება რემედასს-ის ც. კ. ინფორმაცია და დამოკიდებულება, აგრეთვე, გარდა მიმდინარე მიწერმოწერისა, მორიგ ღირებულების მიცემა, სწარმოებს რემედასს-ის ც. კ. პერიოდულ ბიულეტენის საშვალეებით, რომელიც გამოდის თვეში ორჯერ.

8. საწევრო ბილეთები და ორგანიზაციაში შესვლის წესი.

15) ა) ერთიანი საწევრო ბილეთის საკითხი დროებით ღიათ რჩება და ადგილებს ეძლევა უფლება ეს გაშემუშავებამდე გამოუშვან საჭირო ბილეთები დამოუკიდებლად.

ბ) რემედასს-ის წევრთა აღრიცხვას აწარმოებს ადგილობრივი კომიტეტი, რომელიც აუწყებს მათ რაოდენობას რემედასს-ის ც. კ., არა უგვიანეს ორთვეში ერთჯერისა.

გ) მიუცილებლად უნდა უპირატესობა მიეცეს წევრების ინდივიდუალურ ფორმას კოლექტიურთან შედარებით.

9. მახლობელი ამოცანები.

16) 1924 წლისათვის რემედასს-ის საორგანიზაციო აღმშენებლობის მახლობელ ამოცანებს წარმოადგენს:

ა) სათანადო ორგანიზაციების შექმნა იქ, სადაც ასეთი არ არის.

1924 წლის მაისის 1-თვის მთელი ს. ს. რ. კ. უნდა მოფენილ იქნას რემედასს-ის ორგანიზაციის ქსელით.

ბ) რემედასს-ის წევრთა რიცხვი ს. ს. რ. კ. 1924 წლ. მაისის 1-თვის აყვანილ იქნას 1 მილიონ კაცამდე.

გ) ჩატარებულ იქნას ყველგან იქ, სადაც ჯერ არ ყოფილა, რემედასს-ის საგუბერნიო და საოლქო კონფერენციები.

დ) ადგილების ცენტრთან კავშირის გაძლიერება.

III საგამომცემლო მუშაობის შესახებ.

1. საანგარიშო პერიოდის (1923 წ.) საგამომცემლო

1. რემედასს-ის ორგანიზაციის სტრუქტურა.

1) ს. ს. რ. კავშირში რემედასს-ის ორგანიზაციას საფუძვლად ედება დემოკრატიული ცენტრალიზმის პრინციპი და აწარმოებს თავის ყოველდღიურ მუშაობას ს. ს. რ. კ. რემედასს-ის წესდებას მიხედვით.

2) რემედასს-ის თვითიერ ორგანიზაციის უმაღლეს ხელმძღვანელ ორგანოთ ითვლება კრება, კონფერენცია ან და ყრილობა.

3) საზოგადო კრება, კონფერენცია, ან და ყრილობა ირჩევს კომიტეტს, რომელიც წარმოადგენს მათ აღმასრულებელ ორგანოს და ხელმძღვანელობს ადგილობრივ ორგანიზაციის მთელ მიმდინარე მუშაობას.

4) რემედასს-ის ორგანიზაციის სქემა შემდეგნაირია:

ა) ს. ს. რ. კ. ტერიტორია, — სრულიად საკავშირო ყრილობა, ც. კ.

ბ) საოლქო-საგუბერნიო კონფერენციები — საოლქო საგუბერნიო კომიტეტები.

გ) საოლქო სამაზრო კონფერენციები — საოლქო სამაზრო კომიტეტები.

დ) სარაიონო კონფერენციები — სარაიონო კომიტეტები.

ე) უჯრედის საზოგადო კრება — უჯრედის ბიური არჩეული 6 თვით.

შენიშვნა. იმ ადგილებში, სადაც რემედასს-ის მუშაობა ახლათ იწყება, საჭიროთ უნდა იქნას ცნობილი კონფერენციის მოწვევამდე ორგანიზაციაზე მაღლა მდგომ ორგანიზატორის დანიშვნა.

2. მუშაობის შინაარსი.

5) ს. ს. რ. კ. რემედასს-ის ძირითადი მომენტები შემდეგში მდგომარეობს:

ა) აგიტაცია და პროპაგანდა, რომელსაც მიზნათ ექმნება რემედასს-ის ამოცანების განმარტება, მუშათა კლასის კაპიტალის წინააღმდეგ ბრძოლის გაშუქება; ახსნა თეთრი ტერორისა, დაპატიმრებულთა მდგომარეობისა და სხვა;

ბ) ორგანიზაციაში ახალ წევრთა შერჩევა და ჩაბმა;

გ) შეფობის მიღება, როგორც ერთი ფორმათაგანი ს. ს. რ. კ. მშრომელების რევოლუციისათვის მებრძოლებთან პრაქტიკულად დასაკავშირებლათ.

დ) „წითელი დახმარების“ საერთაშორისო დღეების ჩატარება.

ე) ნივთიერ საშვალებათა მოგროვება: საწევრო გადასახადებით, ნებაყოფლობითი შეწირულებებით, პროცენტულ გადარიცხვით და სხვ.

ვ) რემედასს-ის თვითიერ წევრის გამოყენება მისი შეძლებისდა მიხედვით იმ აზრით, რათა შეიქნას ორგანიზაციის აქტიურ და შევსებულ მუშაკთა კადრი.

3. მუშაობის მეთოდები.

6) მუშაობას საფუძვლად უნდა დაედგას ნებაყოფლობითი დასაწყისი და თვითიერ ორგანიზაციის თვითიერ წევრის თაოსნობის გამოსაუღლება.

7) მუშაობის მეთოდები და ფორმები იცვლება ამა თუ იმ მშრომელთა წრეებში მათი კონკრეტულად გატარების დროს, სახელდობრ:

ა) პროლეტარულ მასათა შორის.

მუშაობის შინაარსი მდგომარეობს საერთაშორისო პროლეტარულ სოლიდარობის გამოხატულებაში; პროლეტარიატის შორის მუშაობის დროს სასურველად უნდა ჩაი-
ს. ს. რ. კ. რემედასს-ის წინაშე სდგას პროვოკაციის-

თქალოს, როგორც მუშაობის ერთი მეთოდთაგანი, რუსეთის მუშათა მოძრაობის განვითარების გაშუქება წარსულში (ცარიხში: ციხეები, კატორღები და სხვა) აგრეთვე საჭიროა მუშაობა მიმართულ იქნას საბჭოთა რუსეთისაგან დახმარების აღმოჩენაზე კაპიტალისტურ სახელმწიფოების მუშებისათვის სიმშვილობის, სამოქალაქო ომის, ბლოკადის და სხვათა დროს აქედან კონკრეტულად გამომდინარეობს ის დასკვნა, რომ უნდა გავაძლიეროთ ჩვენი დახმარება ბრძოლაში მოძმეებისადმი.

ბ) გლეხთა შორის.

სოფლად მუშაობა უნდა ჩაითვალოს მუშათა კლასის გლეხობასთან დაკავშირების და აგრეთვე რემედასს-ის ნივთიერ საშვალებათა გაძლიერების საქმეში დიდ მნიშვნელობაზე. ეს მუშაობა აუცილებლად უნდა წარმოებულ იქნას გლეხობის უშუალოდ დაინტერესებით რევოლუციისათვის მებრძოლთა დახმარებაში და მით პროლეტარიატის გამარჯვებაშიც; მხოლოდ პროლეტარულ რევოლუციის შეუძლიან გლეხურ მეურნეობისათვის მომწოდებულ საკითხების გადაწყვეტა. სოფლად მუშაობაში მიუცილებლად უნდა დაცულ იქნას უდიდესი სიფრთხილე. არ უნდა იქნას საწევრო გადასახადის მოკრება სოფელზე გაწერილ თავისებურ გადასახადათ გადაქცეული. სოფლად საწევრო გადასახადი არავითარ შემთხვევაში არ უნდა იქნას დამამძიმებელი. (ერთი გირვანქა, 1 1/2 გირვანქა პური თვეში).

გ) ახალგაზრდათა შორის.

ახალგაზრდათა შორის მუშაობის ყველაზე უფრო კონკრეტულ მომენტს წარმოადგენს მისი იდეური და პრაქტიკული დაკავშირება დასავლეთის ციხეებში გამოწყვედილ ახალგაზრდობასთან. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ფაშიზმის როლის გაშუქებას, მხედველობაში უნდა იქნას ღილებული, რომ ფაშიზმის კადრები სდგება უმთავრესად ბურჟუაზიულ-ინტელიგენტურ ახალგაზრდობისაგან, სტუდენტობისაგან და სხვ.

დ) მუშა და გლეხ ქალთა შორის.

იმდენათ, რამდენათაც რემედასს-ის ერთ ამოცანათაგანს შეადგენს ციხეებში გამომწყვდეულ მებრძოლთა ოჯახებისა და ბავშვებისათვის დახმარების აღმოჩენა, მუშა და გლეხ ქალების თაოსნობა და ენერგია მიუცილებლად საჭიროა მიმართოს კაპიტალის ტყვეთა ცოლებისა, ნათესავებისა და ბავშვებზე ზრუნვის მხრით (შეფობა საბავშვო სახლებზე, საცვლების და საჩუქრების დამზადება და სხვა).

ე) წითელ ჯარში.

წითელ არმიაში წითელარმიელს მიუცილებლად უნდა განემარტოს, რომ მის როგორც მსოფლიო რევოლუციის ავანგარდის და მებრძოლის ინტერესებთან ახლო დასავლეთის და ამერიკის რევოლუციებისათვის მებრძოლთა ინტერესები. მუშაობის სიმძიმის ცენტრი აქ საპროპაგანდო-სააგიტაციო მუშაობაშია და არა ნივთიერ საშვალებათა მოგროვებაში. წითელ არმიაში საწევრო გადასახადი მინიმალური უნდა იქნეს.

ვ) ეროვნულ უმცირესობათა შორის.

ეროვნულ უმცირესობათა და აღმოსავლეთის ხალხებს შორის (ბაჩრესპუბლიკა, კირესპუბლიკა და სხვა) მუშაობის სიმძიმე მიუცილებლად უნდა გადატანილ იქნას დაბალ ფენების აპარატში, — რემედასს-ის უჯრედებში. შექმნა აულებში, კიშლაკებში და სხვა, უნდა გამოყენებულ

კუბლიკის მშრომელთა შორის.

8. გამგეობა გამოჰყოფს თავის წრიდან პრეზიდენტს —თავმჯდომარის, მისი მოადგილის და მდივანის შემადგენლობით. მოლარის ფუნქციებს ასრულებს გამგეობის ერთ-ერთი წევრი.

9. გამგეობის მოვალეობას შეადგენს:

ა) განყოფილების მუშაობის ხელმძღვანელობა.

ბ) „რემედას“-ის ცეკას დირექტივებისა და დავალებათა შესრულება.

გ) „რემედას“-ის წევრთა სრულიად საქართველოს ყრილობის და განყოფილების საზოგადო კრების მოწვევა.

დ) „რემედას“-ის ცეკასათვის ყოველთვიური ანგარიშის გაგზავნა განყოფილების მუშაობის შესახებ (ფინანსიური ანგარიშის გაგზავნაც) და ადგილობრივ პრესაში რეგულიარული ინფორმაციის მოთავსება განყოფილების მუშაობის შესახებ.

ე) მთელ რესპუბლიკაში მუშაობის გეგმის შემუშავება.

ვ) შემოსავლის და გასავლის ხარჯთ-ალრიცხვის შედგენა.

10. გამგეობის შემადგენლობა შეიძლება შეცვლილი იქნეს „რემედას“-ის ცეკას დადგენილებით.

შენიშვნა: ამგვარივე უფლება ეძლევა სრულიად რუსეთის განყოფილებას სამაზრო და სარაიონო ორგანიზაციების მიმართ.

II. სარევიზიო კომისია.

11. სარევიზიო კომისიას ირჩევს საზოგადო კრება 3 წევრისა და 2 კანდიდატი შემადგენლობით. სარევიზიო კომისია თვალყურს ადევნებს განყოფილების საქმეებისა და ფინანსიურ ოპერაციების წარმოებას.

III. საზოგადო კრება.

12. საზოგადო კრება არის განყოფილების უმაღლესი ორგანო. საზოგადო კრება მოიწვევა 3 თვეში ერთხელ მაინც.

13. საზოგადო კრების საგანს შეადგენს:

ა) განყოფილების ორგანოების არჩევნები.

ბ) წესდებაში შესატან საჭირო ცვლილებების შემუშავება—ადგილობრივი გამოცდილებისა და პირობების მიხედვით.

გ) გამგეობის მოხსენებათა განხილვა და დამტკიცება.

დ) შეფობის მიღება.

ე) საწევრო გადასახადის რაოდენობის განსაზღვრა.

შენიშვნა. უკეთეს ტექნიკური პირობების გამო შეუძლებელია საზოგადო კრების მოწვევა, მის მაგიერობას ეწევა კრება (კონფერენცია) მაზრების და იმ ცალკე საწარმოთა, დაწესებულებების და სხვათა რწმუნებულებისა, სადაც ირიცხება განყოფილების წევრთა მნიშვნელოვანი რაოდენობა.

დ) მუშაობა მაზრებში, ცალკე წარმოებებსა, დაწესებულებებსა და სხვ.

14. განყოფილების წევრთა უფრო უკეთ გამოსაყენებლად და მშრომელ გლეხების და მუშების ფართო მასის მის მუშაობაში ჩასაბმელად განყოფილებას შეუძ-

ლია გახსნას მაზრებში სათანადო სამაზრო ორგანიზაციები და ქარხნებსა, წარმოებებსა, დაწესებულებებსა და სხვაგან რემედას-ის უჯრედები.

15. სამაზრო გაერთიანების სათავეში სდგანან სრულიად საქართველოს განყოფილების მიერ დანიშნული მაზრის რწმუნებულები. ქარხნების, წარმოებების და დაწესებულებების უჯრედების სათავეში ამა თუ იმ წარმოების რემედას-ის წევრთა საზოგადო კრების მიერ არჩეული პასუხისმგებელი ორგანიზატორები, დამტკიცებული გამგეობის მიერ.

შენიშვნა 1. მსხვილ მაზრებსა და იქ, სადაც პროლეტართა საგრძნობი რიცხვია, შეიძლება გაიხსნას გუბერნიის მზგავსათ სამაზრო განყოფილებები.

შენიშვნა მე-2. მსხვილ ქალაქებში შეიძლება უჯრედების გაერთიანება რაიონების მიხედვით; უკანასკნელ შემთხვევაში რემედას-ის მუშაობას რაიონში ხელმძღვანელობს 3 პირისაგან შემდგარი სა-რაიონო ბიურო.

ე) წევრთა მიღება და დათხოვნა.

16. რემედას-ის განყოფილების წევრებათ მშრომელები ეწერებიან ინდივიდუალურად და კოლექტიურად. პირველ შემთხვევაში საკმაოა უბრალო განცხადება, მეორეში—საჭიროა კოლექტივის სათანადო სხდომების და მოწმებული ოქმი.

17. განყოფილების წევრთა გამოირიცხვა სწარმოებს:

ა) ამა წესდების დარღვევისათვის.

ბ) სამი თვის განმავლობაში საწევრო ფულის გადაუხდელობისათვის.

გ) სასამართლოდან ისეთი განაჩენის გამოტანისათვის, რომელიც ს. ს. ს. რ. როგორც მოქალაქისათვის, შემრცხვენელია.

ვ) რევოლუციონურ სოციალისტურ ეთიკის დარღვევისათვის.

ვ) განყოფილების საშვალეხანი.

18. განყოფილების საშვალეხანი დაგროვებისდა მიხედვით დაუბრკოლებლად და რეგულიარულად უნდა გადიგზავნოს რემედას-ის ც. კომიტეტში. ეს საშვალეხანი შესდგება:

ა) საწევრო გადასახადებისაგან.

ბ) ნებაყოფლობითი შეწირულებისა და გადარიცხვისაგან.

გ) გამოცემათა, მარკების, ეტონების და სხვათა გაყიდვისაგან,

დ) ლატარების, წარმოდგენების და სალამოების შემოსავლისაგან.

ე) მოხსენებისა, ლექციებისა და სხვათა შემოსავლისაგან.

19. განყოფილების მიმდინარე საჭიროებისათვის გამგეობას შეუძლია გაიხმაროს შეგროვილი თანხის განსაზღვრული პროცენტი. რემედას-ის ც. კ. შემოსავალ-გასავლის ხარჯთ-ალრიცხვით დამტკიცებული.

შენიშვნა. სრულიად საქართველოს განყოფილებას უფლება აქვს თავის ნებისდა მიხედვით დახარჯოს რემედას-ის საჭიროებისათვის შემოსავლის 10 პროც.

ზ) წესდების შეცვლა და დამატება.

20. ადგილობრივი განყოფილება ამ წესდების შესაძლებლად და დასამტკიცებლად უზრუნველყოს თავის პროექტს რემედასს-ის ც. კომიტეტს

თ) განყოფილების ლიკვიდაცია.

21. განყოფილების ლიკვიდაცია შეიძლება მოხდეს

ნოლ იქნას თანახმად რემედასს-ის დადგენილებისა საგუბერნიო ორგანიზაციის მიმართ, თანახმად საგუბერნიო ორგანიზაციის დადგენილებისა—სამაზროს მიმართ.

ლიკვიდაციის წესს იმუშავენ განყოფილების გამგეობა რემედასს-ის სექციასთან ერთად.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

1. პარიზის კომუნა 1871 წლისა და რ. მ. და ს. საზოგადოება დღეს—მ. ცხაკაია.
2. მუდამ გვახსოვდეს!—ა. კვირიკაძე.
3. პარიზის კომუნა—კარლ მარქსი.
4. რაშია კომუნართა ცდის გმირობა—ნ. ლენინი.
5. პარიზის მუშა 1871 წ.—პეტერბურგის პროლეტარი 1917 წ.—ლ. ტროცკი.
6. კომუნა (ლექსი)—მ. სერგებრიანსკი.
7. პარიზის კომუნა—სიმ. ხუნდაძე.
8. მარტის 18—გ.—კა.
9. პარიზის კომუნარები (ლექსი)—სიმონ ჩიქოვანი.
10. პარიზის კომუნა (თეზისები).
11. „რემედასს“-ის საერთაშორისო დღისათვის (თეზისები).
12. ცირკულიარული წერილი.
13. „რემედასს“-ი კაცობრიობის განთავისუფლების ბრძოლაში—ი. მარხლევსკი.
14. „ბულგარეთის კომუნის“ დახოცილი გმირები.
15. თეთრი ტერორი ბულგარეთში—ვ. კოლაროვი.
16. ამაღეო ბორდიგას დაკითხვა.
17. იაპონიის ციხეში—სენ-კატაიამა.
18. კუ-კუკს-კლან—ი. ამტერი.
19. თეთრი ტერორი (ქრონიკა).
20. „რემედასს“-ის ორგანიზაციები უცხოეთში.
21. რემედასს“-ის საკავშირო კონფერენცია.
22. „რემედასს“-ის სრულიად საქართველოს განყოფილების წესდება.

პასუხისმგებელი რედაქტორი:

სარედაქციო კოლეგია.